

**Kuusikko-
työryhmä**

Kuuden suurimman kaupungin vam- maispalvelulain mukaiset palvelut ja taloudelliset tukitoimet vuonna 2013

Anssi Vartiainen
Kuusikko-työryhmän
julkaisusarja 3/2014

Kuusikko-työskentelyn historia ja periaatteet

Kuutoskaupungit, kuutoset tai Kuusikko muodostuu Suomen kuudesta väkiluvultaan suurimmasta kaupungista. Väestömäärän mukaisessa järjestyksessä kuutoskaupunkeihin kuuluvat Helsinki, Espoo, Tampere, Vantaa, Turku ja Oulu. Kuutostyöryhmissä vertaillaan kaupunkien sosiaali- ja terveystalveta. Kaupunkien edustajista koostuvat eri palvelukonaisuuksien asiantuntijaryhmät tuottavat vuosittain tilastollisia raportteja edeltävän vuoden asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista. Tärkeimmät tiedot esitetään raporteissa usean vuoden aikasarjoina.

Kuutostyön historia ulottuu vuoteen 1994, jolloin Helsingin, Espoon ja Vantaan sosiaali- ja terveystoimen johtajat päättivät alkaa toteuttaa vertailuja keskeisimmistä sosiaali- ja terveystoimen palveluista sekä niiden kustannuksista. Ensimmäiseksi tarkasteltiin lasten päivähoitoa, toimeentulotukea sekä vanhusten palveluja. Turku ja Tampere tulivat mukaan kaikkiin vertailuihin vuonna 1996, minkä jälkeen ryhmä nimettiin Viisikoksi. Vertailuraportteja alettiin julkaista omassa julkaisusarjassaan vuodesta 1999 eteenpäin. Kuutosyhteistyö alkoi vuonna 2002, kun Oulu liittyi kuudenneksi jäseneksi ryhmään. Ajan myötä kuutosvertailuihin on tullut mukaan uusia palvelukonaisuuksia. Lisäksi raporttien laajuus on kasvanut vertailtavaksi otettujen asioiden lisääntyessä.

Kuutosraporttien tiedot asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista on pääasiassa koottu kuntien omista tietojärjestelmistä ja tilinpäätöksistä. Raportteihin sisältyy tilastotietojen lisäksi erillisiä selvityksiä esimerkiksi eri palvelujen organisoimista tai kuntien suunnitelmista tietyn palvelurakenteen muutoksen toteuttamiseksi. Kaupunkien asiantuntijat sopivat tiedonkeruulle mahdollisimman yhdenmukaiset määritelmät, toteuttavat tiedonkeruun käytännössä ja analysoivat tuloksia. Kuutostyöryhmien sihteerit kokoavat tiedot yhteen ja kirjoittavat ryhmäkohtaiset raportit.

Kuutosyhteistyön lisäksi tilastotietoja kuntien sosiaali- ja terveystalveta tuotetaan monilla tahoilla, kuten Tilastokeskuksessa, Terveystalveta ja hyvinvoinnin laitoksessa sekä Suomen Kuntaliitossa. Kuutostiedonkeruun ja raportoinnin erityispiirteet liittyvät yhdessä sovituihin määritelmiin ja sopimukseen tietosisällöstä, suorite- ja taloustietojen yhdistämiseen yhteen raporttiin, palvelua koskevien tietojen kattavuuteen ja pyrkimykseen tietojen vertailukelpoisuuden yksityiskohtaiseen arviointiin. Lisäksi edellisen vuoden tietoja käsittelevät raportit ilmestyvät yleensä nopeammalla aikataululla kuin valtakunnalliset yhteenvedot. Työryhmien tiedonkeruuprosessia ja raportoinnin sisältöä voidaan myös muokata verrattain joustavasti suhteessa valtakunnallisen tason tiedonkeruuseen ja julkaisuihin.

Vuonna 2014 toimii seitsemän kuutostyöryhmää, jotka ovat lasten päivähoiton, lastensuojelun, aikuissosiaalityön, päihdehuollon, kehitysvammahuollon, vammaispalvelujen sekä vanhuspalvelujen ryhmät. Aikuissosiaalityön työryhmä tuottaa vuoden aikana sekä toimeentulotuen että työllisyyspalvelujen raportit. Muut työryhmät tuottavat vuoden aikana kukin yhden raportin.

**Kuuden suurimman kaupungin vammaispalvelulain mukaiset
palvelut ja taloudelliset tukitoimet 2013**

Kuusikko-työryhmä
Vammaispalvelut
Anssi Vartiainen
9.6.2014

Kuusikko-työryhmän julkaisusarja
Teksti: Anssi Vartiainen
Kansi: Kati Rosenberg

ISSN 1457-5078

Edita Prima Oy 2014
Helsinki

Tekijät		
Kuusikko-työryhmän vammaispalvelujen asiantuntijaryhmä, kirjoittanut Anssi Vartiainen		
Nimike		
Kuuden suurimman kaupungin vammaispalvelulain mukaiset palvelut ja taloudelliset tukitoimet 2013		
Julkaisija (virasto tai laitos)	Julkaisuaika	Sivumäärä, liitteet
Helsingin sosiaali- ja terveystoimi, Espoon sosiaali- ja terveystoimi, Vantaan sosiaali- ja terveystoimi, Turun hyvinvointitoimiala, Tampereen hyvinvointipalvelut sekä Oulun hyvinvointipalvelut.	6/2014	26 s. + 36 s. liitteitä
Sarjanimike		Osanumero
Kuusikko-työryhmän julkaisusarja		3/2014
ISSN-numero	Kieli	
1457-5078	Suomi	
Tiivistelmä		
<p>Kuusikon vammaispalvelujen raportissa tarkastellaan vammaispalvelulain (380/1987) mukaisia palveluja ja tukitoimia. Tietoja kootaan lisäksi sosiaalihuoltolain (710/1982) mukaisista kuljetuspalveluista sekä palvelulinjoista. Mukana ovat seuraavat palvelut: kuljetuspalvelut, asunnon muutostyöt, asunnon välineet ja laitteet, palveluasuminen, vaikeavammaisten päivätoiminta sekä henkilökohtainen apu. Subjektiiivisia palveluja tarkastellaan laajimmin. Määrärahasidonnaisista palveluista ilmoitetaan vain kokonaiskustannukset. Raportissa esitetään lisäksi vammaispalvelulain mukaisten palvelusuunnitelmien määrät. Raporttitekstissä kunnat kuvaavat henkilökohtaisen avun ja kuljetuspalvelujen toteuttamista. Vuoden 2013 tietojen lisäksi esitetään aikasarjoja vuosilta 2009–2013. Kustannustietojen vertailukelpoisuutta parannetaan korottamalla aiempien vuosien kustannukset vuoden 2013 arvoon.</p> <p>Vuonna 2013 vammaispalvelujen kokonaisasiakasmäärä oli 36 508. Asiakasmäärä kasvoi edellisvuodesta 1,9 prosenttia. Kuutoskaupunkien väestöstä 2,2 prosenttia oli oikeutettu vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin tai tukitoimiin. Palvelujen piirissä olevien osuus väestöstä laski 2,2 prosentilla vuodesta 2012. Vammaispalvelujen kokonaisnettokustannukset olivat 168,2 miljoonaa euroa. Nousua edellisvuoteen oli vuoden 2013 rahan arvossa 8,8 prosenttia. Vuonna 2013 vammaispalvelujen kustannukset olivat keskimäärin 100 euroa kuutoskaupungin asukasta kohti ja 4 608 euroa vammaispalvelujen asiakasta kohti.</p> <p>Palveluittain tarkasteltuna suurimmat kustannukset löytyvät henkilökohtaisen avun palvelusta (56,9 miljoonaa euroa). Kasvua kustannuksiin kertyi vuoteen 2012 nähden 10,1 miljoonaa euroa. Henkilökohtaisen avun asiakkaita oli 4 711, mikä on 21,7 prosenttia enemmän kuin vuonna 2012. Palveluasumisen asiakasmäärä kasvoi edellisvuodesta puolestaan 10,6 prosenttia. 989 palveluasujasta koituneet kustannukset olivat vuonna 2013 noin 47,4 miljoonaa euroa, mikä on 5,7 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna.</p>		
Asiasanat		
Kuusikko, kustannukset, kuntavertailu, vammaispalvelut, vammaiset		
Tiedustelut	Jakelu	
Työryhmän jäsenet, liite 7	www.kuusikkokunnat.fi	

SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO.....	1
2	VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET PALVELUT JA TUKITOIMET.....	3
	2.1 Palvelujen ja kustannusten kokonaisuus vuosina 2009–2013	3
	2.2 Palvelusuunnitelmat vuonna 2013	7
	2.3 Vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelut vuonna 2013.....	8
	2.3.1 Kuljetuspalvelujen kustannukset ja asiakkaat.....	9
	2.3.2 Kuljetuspalvelujen järjestäminen kunnittain	10
	2.4 Henkilökohtainen apu vuonna 2013.....	15
	2.4.1 Henkilökohtaista apua koskeva lainsäädäntö	15
	2.4.2 Henkilökohtaisen avun asiakkaat, kustannukset ja järjestämistavat.....	15
	2.4.3 Henkilökohtaisen avun järjestäminen kunnittain	16
	2.5 Vaikeavammaisten palveluasuminen vuonna 2013	20
	2.5.1 Lainsäädäntö ja palveluasumisen määrittely kuutoskaupungeissa.....	20
	2.5.2 Palveluasumisen asiakkaat ja kustannukset.....	21
	2.5.3 Yksittäiseen asuntoon annettava palveluasuminen kunnittain.....	21
3	YHTEENVETO	24
4	LÄHTEET	26
	LIITTEET	27

TAULUKOT

Taulukko 1. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien myönteisen päätöksen saaneet ja jakautuminen ikäryhmittäin vuonna 2013 kuutoskaupungeissa	3
Taulukko 2. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien myönteisen päätöksen saaneiden osuus väestöstä ikäryhmittäin vuonna 2013, %	3
Taulukko 3. VpL:n mukaisista palveluista ja tukitoimista myönteisen päätöksen saaneiden määrä ja muutos vuosina 2009, 2012 ja 2013 kuutoskaupungeissa	3
Taulukko 4. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien asiakkaat ja muutos vuosina 2009, 2012 ja 2013 palveluittain kuutoskaupungeissa	4
Taulukko 5. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien nettokustannukset ja muutos vuosina 2009, 2012 ja 2013 kuutoskaupungeissa vuoden 2013 rahan arvossa (milj. €)	4
Taulukko 6. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien kustannukset ja muutos vuosina 2009, 2012 ja 2013 palveluittain kuutoskaupungeissa vuoden 2013 rahan arvossa (milj. €)	5
Taulukko 7. Asiakaskohtaiset kustannukset palveluittain vuonna 2013 kuutoskaupungeissa	7
Taulukko 8. Vuosina 2010–2013 tehtyjen palvelusuunnitelmien määrä kuutoskaupungeissa	8
Taulukko 9. VpL:n ja ShL:n mukaisia kuljetuspalveluja vuonna 2013 käyttäneet sekä käyttäjämäärien muutos 2012–2013	9
Taulukko 10. VpL:n ja ShL:n mukaisten kuljetuspalvelujen yhdensuuntaisten matkojen määrät vuonna 2013 sekä matkamäärien muutos 2012–2013	9
Taulukko 11. VpL:n ja ShL:n mukaisten kuljetuspalvelujen nettokustannukset vuonna 2013 sekä muutos 2012–2013 vuoden 2013 rahan arvossa	10
Taulukko 12. ShL-tulorajat yhden ja kahden henkilön talouden osalta, €/kk (brutto)	10
Taulukko 13. Henkilökohtaisen avun asiakasmäärä sekä nettokustannukset kuutoskaupungeissa vuonna 2013 sekä muutos 2012–2013 vuoden 2013 rahan arvossa	16
Taulukko 14. Henkilökohtaisen avun järjestämistavat kuutoskaupungeissa vuonna 2013	16
Taulukko 15. Palveluasumisen asumisyksikköjen asiakasmäärä, lyhytaikaisten asiakkaiden määrä sekä nettokustannukset kuutoskaupungeissa vuonna 2013 sekä muutos 2012–2013 vuoden 2013 rahan arvossa	21
Taulukko 16. VpL:n mukaisen palveluasumisen asiakasmäärän jakautuminen ikäryhmittäin	21

KUVIOT

Kuvio 1. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien kustannusten jakautuminen palveluittain kuutoskaupungeissa vuonna 2013	5
Kuvio 2. VpL:n palvelujen ja tukitoimien kustannusten %-osuus kokonaiskustannuksista vuosina 2003–2013	6
Kuvio 3. VpL:n mukaisten palvelujen vuosikustannukset asiakasta kohti vuosina 2009–2013 vuoden 2013 rahan arvossa kuutoskaupungeissa	7

LIITE 5

Kuvio 1. Vuosikustannukset VpL:n palveluista ja tukitoimista väestöä kohti vuosina 2009–2013 vuoden 2013 rahan arvossa	51
Kuvio 2. Vuosikustannukset VpL:n palveluista ja tukitoimista asiakasta kohti vuosina 2009–2013 vuoden 2013 rahan arvossa	51

Kuvio 3. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien kustannusten jakautuminen palveluittain kuutoskaupungeissa vuonna 2013.....	52
Kuvio 4. VpL:n palvelujen ja tukitoimien asiakkaiden osuus kokonaisasiakasmäärästä vuosina 2002–2013	52
Kuvio 5. VpL:n mukaiset myönteiset päätökset ikäryhmittäin, %-osuus kaikista asiakkaista vuonna 2013 (Vantaan ja Tampereen tiedot puuttuvat).....	53
Kuvio 6. Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaat ikäryhmittäin, %-osuus asiakkaista vuonna 2013	53
Kuvio 7. VpL:n mukaisia kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat ikäryhmittäin, %-osuus kaikista asiakkaista vuonna 2013 (Oulun osalta päätösten määrä)	54
Kuvio 8. Eri ikäryhmien tekemien matkojen %-osuudet kaikista VpL:n mukaisista yhdensuuntaisista matkoista vuonna 2013	54
Kuvio 9. VpL:n mukaisten yhdensuuntaisten matkojen määrä palvelua käyttänyttä asiakasta kohti kuukaudessa vuosina 2009–2013 (Oulun osalta päätösten määrä 2012–2013)	55
Kuvio 10. VpL:n mukaisten asunnon muutostöiden asiakkaat ikäryhmittäin, %-osuus kaikista asiakkaista vuonna 2013	55
Kuvio 11. Henkilökohtaisen avun asiakkaiden %-osuudet ikäryhmittäin vuonna 2013	56
Kuvio 12. Henkilökohtaisen avun asiakkaille myönnettyjen avustustuntien %-osuudet neljässä eri luokassa vuonna 2013 (Tampereen tiedot puuttuvat).....	56
Kuvio 13. VpL:n mukaisten kuljetuspalvelujen vuosikustannukset asiakasta kohti vuosina 2009–2013 vuoden 2013 rahan arvossa kuutoskaupungeissa	57
Kuvio 14. VpL:n mukaisen palveluasumisen vuosikustannukset asiakasta kohti vuosina 2009–2013 vuoden 2013 rahan arvossa kuutoskaupungeissa	57
Kuvio 15. VpL:n mukaisen päivätoiminnan vuosikustannukset asiakasta kohti vuosina 2009–2013 vuoden 2013 rahan arvossa kuutoskaupungeissa	58
Kuvio 16. VpL:n mukaisen henkilökohtaisen avun vuosikustannukset asiakasta kohti vuosina 2009–2013 vuoden 2013 rahan arvossa kuutoskaupungeissa.....	58
Kuvio 17. VpL:n mukaisten asunnon muutostöiden vuosikustannukset asiakasta kohti vuosina 2009–2013 vuoden 2013 rahan arvossa kuutoskaupungeissa.....	59
Kuvio 18. VpL:n mukaisten asunnon välineiden ja laitteiden vuosikustannukset asiakasta kohti vuosina 2009–2013 vuoden 2013 rahan arvossa kuutoskaupungeissa	59

1 JOHDANTO

Tässä raportissa tarkastellaan vammaisille henkilöille tarkoitettuja palveluja keskittyen niihin, joista on säädetty laissa vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (380/1987). Lakiin viitataan jatkossa vammaispalvelulakina (VpL). Vammaispalveluja on vertailtu Viisikko-kaupunkien kesken vuodesta 1998 lähtien. Oulu liittyi mukaan vuoden 2005 vertailuihin.

Raportissa tarkastellaan kaikkia keskeisimpiä vammaispalvelulaissa määriteltyjä palveluja ja tukitoimia. Painopisteinä ovat lain mukaiset kuljetuspalvelut, palvelusuunnitelmat ja henkilökohtainen apu. Kuljetuspalvelujen osalta tarkastellaan myös sosiaalihuoltolain (ShL, 710/1982) mukaisia kuljetuspalveluja sekä palvelulinjatoimintaa, sillä kyseiset palvelut vaikuttavat vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen käyttöön. Tietoja raportoidaan palvelujen asiakasmääristä, suoritteista ja kustannuksista. Kustannustietojen ajallista vertailukelpoisuutta on parannettu esittämällä aikasarjoissa alkuperäisten tietojen lisäksi vuoden 2013 rahan arvoon indeksikertoimella korotetut eli deflatoidut kustannukset.

Palvelusuunnitelmat ja henkilökohtainen apu ovat vuoden 2013 osalta edelleen ajankohtaisia tarkastelukohteita vammaispalvelulain 1.9.2009 voimaantulleiden muutosten vuoksi. Vammaispalvelulaki myös määriteltiin ensisijaiseksi laiksi suhteessa lakiin kehitysvammaisten erityishuollosta (519/1977). Lakiuudistuksen myötä palvelusuunnitelman laatimisen tärkeys korostui. Lisäksi palvelutarpeen selvittämisen aloittamiselle asetettiin seitsemän arkipäivän määräaika. Päätös palvelusta tai tukitoimesta on annettava kolmen kuukauden sisällä hakemuksen esittämisestä. Lisäksi vuonna 2009 henkilökohtainen apu tuli kunnan erityisen järjestämisvelvollisuuden piiriin, sen kriteerejä täsmennettiin ja palvelun sisältö määriteltiin uudelleen. Vuoden 2011 alusta henkilökohtaista apua myönnetään vammaispalveluissa kodin ulkopuoliseen avustamiseen vähintään 30 tuntia kuukaudessa, kun tuntimäärä oli tätä ennen kymmenen tuntia kuukaudessa.

Kunnittain tarkasteltuna ajankohtaisia asioita oli vuoden 2013 aikana:

Helsingissä toteutettiin vammaispalvelulain mukaisen päivätoiminnan ja päivätoiminnan kuljetusten kilpailutus vuonna 2013. Kuljetuspalvelujen liikennöinnin kilpailutuksen valmistelu aloitettiin ja kuljetuspalvelussa suunniteltiin päivätoimintamatkojen siirtämistä keskitettyyn järjestelmään (Palmia). Kilpailutettujen vammaispalvelulain mukaisen palveluasumisen paikkoja saatiin käyttöön. Henkilökohtaisen avun käyttö lisääntyi huomattavasti varsinkin ostopalveluissa, mutta sitä käytettiin kasvavassa määrin myös palvelusetelin turvin. Helsingissä osallistuttiin myös THL:n kuljetuspalvelun arviontimittarin kehittämistyöhön.

Espoossa uusittiin loppuvuodesta 2013 vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun toimintaohje. Uusittu toimintaohje tuli voimaan seuraavan vuoden alussa. Syksyn aikana valmisteltiin myös vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun ja vammaisten ryhmäkuljetusten siirtäminen Espoo-Logistiikan järjestettäväksi. Vammaispalvelut osallistui yhdessä lastensuojelun ja lapsiperheiden perhetyön kanssa lapsiperheiden tukipalvelujen kilpailutukseen. Vammaispalveluille tärkein palvelu oli lasten tuntiperusteinen hoito. Asumisessa tiivistettiin yhteistyötä Espoon Asuntojen kanssa. Tämä mahdollisti paremmin esteettömien asuntojen ohjautumisen vaikeavammaisille asunnontarvitsijoille. Asiakaspäästösten tekemistä koordinoiva SAS-toiminta vakiintui säännölliseksi toiminnaksi. Niittymaan vaikeavammaisten asumispalveluyksikkö siirtyi ostopalvelusta Espoon kaupungin omaksi toiminnaksi vuoden 2013 alusta lähtien.

Vantaalla jatkettiin vuonna 2013 vammaispoliittisen ohjelman konkreettisten toimenpiteiden toteuttamista muun muassa työllistämisen ja esteettömyyden edistämiseksi. Asiakaslähtöisen toiminnan suunnitelmallinen toteuttaminen jatkui. Pyrkimyksenä on ollut tuottaa aikaisempaa yksilöllisempiä ratkaisuja, mutta taloudellisemmin. Kuljetuspalvelun kustannusten hillitsemiseksi kiinnitettiin erityisesti huomio palvelutarpeen arviointiin, vanhojen päätösten uudelleenarviointiin sekä väärinkäytösten seurantaan. Henkilökohtaisen avun myöntämisen perusteita linjattiin lain mukaisesti ja tehtiin yhteistyötä kotihoidon kanssa asiakkaiden saattamiseksi lain mukaan oikeisiin palvelumuotoihin. Sekä kuljetuspalvelut että henkilökohtainen apu haastoivat taloudellisesti ja haasteeseen vastattiin päätösten linjauksia tarkentamalla.

Turussa vuoden 2013 tiedoissa näkyy erityisesti kuljetuspalvelujen 1.10.2012 voimaansattuneiden puitesopimusten vaikutus koko vuoden kustannuksiin. Etenkin invataksimatkoista saatu huomattava hinnanalennus ja selkeytettyjen myöntämiskriteereiden noudattaminen laskivat vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen kustannuksia merkittävästi. Tekstipuhelimien myöntämiskäytäntöjä tarkistettiin myös vuoden 2013 aikana.

Tampereella aloitettiin kuljetuspalveluissa palveluliikenteen yhdistämispilotti Vpl- ja Shl-matkoihin kahdella palvelubussilla. Palvelubussin hyväksytyään asiakas haetaan kotiovelta ja viedään perille saakka. Asiakas maksaa bussitaksan, mutta kuljetuspalvelumatkat eivät vähene. Henkilökohtaisen avun palvelusetelituottajia saatiin lisää ja sitä myötä setelin käyttäjämääräkin on voinut kasvaa.

Oulu, Oulunsalo, Haukipudas, Kiiminki ja Yli-Ii yhdistyivät uudeksi Ouluksi 1.1.2013. Kuntaliitosten myötä asukasluku nousi 32 prosentilla ja Oulussa oli vuoden 2013 lopussa noin 194 000 henkilöä. Vammaispalvelulain mukaisia palveluja saavien määrä nousi 23 prosentilla. Uuden Oulun syntyessä on palveluiden myöntämisperusteet yhtenäistetty ja uudet soveltamisohjeet hyväksytyt yhdistymishallituksessa ja lautakunnassa. Henkilökunnan määrä on lisääntynyt kuntien yhdistymisen myötä kuudella, yhdellä sosiaalityöntekijällä ja viidellä palveluohjaajalla.

Vammaispalvelujen raportin sisältö noudattelee vuoden 2012 raportin sisältöä. Vuosien 2009–2011 aikana voimaan tulleiden lakimuutosten seurausten tarkastelua jatketaan palvelusuunnitelmia ja henkilökohtaista apua tarkastellen. Kuljetuspalvelut nostetaan esiin, koska kuljetuspalvelut ovat asiakasmääriltään kattavin ja kustannuksiltaan merkittävä vammaispalvelu. Raporttitekstiin on myös nostettu vaikeavammaisten palveluasuminen, johon liittyen tarkastellaan uutena asiana yksittäisiin asuntoihin annettavaa palveluasumista.

2 VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET PALVELUT JA TUKITOIMET

2.1 Palvelujen ja kustannusten kokonaisuus vuosina 2009–2013

Myönteisen VpL-palvelupäätöksen saaneita henkilöitä oli 36 508 kuutoskaupungeissa vuonna 2013 (Taulukko 1). Ikäryhmistä suurin oli 65 vuotta täyttäneet, jotka muodostivat hieman vajaa kaksi kolmasosaa kaikista myönteisen VpL-palvelupäätöksen saaneista.

Taulukko 1. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien myönteisen päätöksen saaneet ja jakautuminen ikäryhmittäin vuonna 2013 kuutoskaupungeissa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Yhteensä
0–17-vuotiaat asiakkaat	3,9	8,2	4,5	5,0	5,1	4,1	4,8
18–64-vuotiaat asiakkaat	30,8	40,8	30,4	29,5	26,8	33,8	31,2
65 vuotta täyttäneet asiakkaat	65,3	51,0	65,1	65,5	68,1	62,1	63,9
Yht., %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yht., N	12 518	3 976	5 515	4 052	6 722	3 725	36 508

Myönteisen VpL-päätösten määrä väestöön suhteutettuna vaihtelee Espoon 1,5 prosentin ja Tampereen 3,0 prosentin välillä (Taulukko 2). Myönteisten VpL-päätösten määrä on suurin 65 vuotta täyttäneiden ikäryhmässä vastaavanikäiseen väestöön suhteutettuna. Kuutoskaupunkien 65 vuotta täyttäneistä asukkaista 8,9 prosentille on annettu myönteinen VpL-päätös ja prosenttiosuus vaihtelee Espoon 5,9 ja Vantaan 12,3 prosentin välillä vastaavanikäisestä väestöstä.

Taulukko 2. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien myönteisen päätöksen saaneiden osuus väestöstä ikäryhmittäin vuonna 2013, %

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Yhteensä
0–17-vuotiaat asiakkaat	0,5	0,5	0,6	0,7	1,0	0,3	0,6
18–64-vuotiaat asiakkaat	0,9	1,0	1,2	1,0	1,2	1,0	1,0
65 vuotta täyttäneet asiakkaat	8,3	5,9	12,3	7,5	11,7	8,8	8,9
Koko väestö yht., %	2,0	1,5	2,7	2,2	3,0	1,9	2,2
Yht., N	12 518	3 976	5 515	4 052	6 722	3 725	36 508

Ikääntyneen väestön määrän kasvu on nostanut myös myönteisten VpL-päätösten määrää (Taulukko 3). Vuosien 2009–2013 välillä myönteisen päätöksen saaneiden asiakkaiden määrä kasvoi 1 922 henkilöllä kuutoskaupungeissa. Määrä kasvoi edellisvuodesta 668 henkilöllä, mikä on 1,9 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Vuoden 2013 kasvua selittää ennen kaikkea Oulussa tapahtuneet kuntaliitokset ja niiden seurauksena lisääntynyt asiakasmäärä. Vantaalla vuotta 2012 aiempien vuosien asiakasmäärät perustuvat kuljetuspalvelupäätöksiin. Vuoden 2012 lukuihin on laskettu kaikki VpL-asiakkaat, mikä selittää myönteisten päätösten saaneiden tilastoitua kasvua vuonna 2013.

Taulukko 3. VpL:n mukaisista palveluista ja tukitoimista myönteisen päätöksen saaneiden määrä ja muutos vuosina 2009, 2012 ja 2013 kuutoskaupungeissa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Asiakkaita yhteensä 2009	11 557	3 786	4 508	4 849	7 108	2 778	34 586
Asiakkaita yhteensä 2012	12 455	3 994	4 963	4 310	7 081	3 037	35 840
Asiakkaita yhteensä 2013	12 518	3 976	5 515	4 052	6 722	3 725	36 508
Muutos 2012–2013, %	0,5	-0,5	11,1	-6,0	-5,1	22,7	1,9
Muutos 2009–2013, %	8,3	5,0	22,3	-16,4	-5,4	34,1	5,6

VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien asiakasmäärä on kasvanut 5,6 prosenttia vuosien 2009–2013 aikana (Taulukko 4). Nopeimmin kasvaneita palveluja ovat olleet henkilökohtainen apu ja palveluasuminen. Vaikeavammaisten päivätoiminta ja henkilökohtainen apu ovat kasvaneet merkittävästi vuosien 2007 ja 2009 lakimuutosten myötä. Lainmuutokset ovat taanneet vammaisille henkilöille subjektiivisen oikeuden kyseisiin palveluihin. Turussa kuljetuspalvelukustannusten huomattava väheneminen johtuu kilpailutuksessa saaduista hinnanalennuksista sekä ikäihmisten kuljetuspalvelujen järjestämisestä pääsääntöisesti sosiaalihuoltolain mukaisena kuljetuspalveluna.

Taulukko 4. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien asiakkaat ja muutos vuosina 2009, 2012 ja 2013 palveluittain kuutoskaupungeissa

Palvelut ja tukitoimet	Muutos, %					
	2009	2012	2013	2009–13	2012–13	
Kuljetuspalvelut	24 155	23 883 *	24 864 *	2,9	4,1	
Palveluasuminen	789	904	989	25,3	9,4	
Vaikeavammaisten päivätoiminta	420	511	513	22,1	0,4	
Henkilökohtainen apu**	2 002	4 044	4 711	135,3	16,5	
Asunnon muutostyöt**	1 645	1 597	1 717	4,4	7,5	
Asunnon välineet ja laitteet**	1 510	1 600	1 443	-4,4	-9,8	
Asiakkaita yht. (N)	34 586	35 840 *	36 508 *	5,6	1,9	

* = Oulun osalta kuljetuspalvelujen lukuun sisältyy vuosien 2012 ja 2013 osalta päätösten määrä, ei asiakasmäärä. Muutos nostaa kokonaisasiakasmäärää noin 500:llä.

** = Päätösten määrä eri asiakkailta

VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien nettokustannukset olivat kuutoskaupungeissa noin 168 miljoonaa euroa vuonna 2013 (Taulukko 5). Deflatoidut kustannukset ovat nousseet vuosien 2009–2013 välisenä aikana 25,0 prosenttia kuutoskaupungeissa. Kustannukset ovat nousseet vastaavalla aikavälillä eniten kuntaliitoskunta Oulussa (87,0 %) ja Helsingissä (32,2 %).

Taulukko 5. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien nettokustannukset ja muutos vuosina 2009, 2012 ja 2013 kuutoskaupungeissa vuoden 2013 rahan arvossa (milj. €)

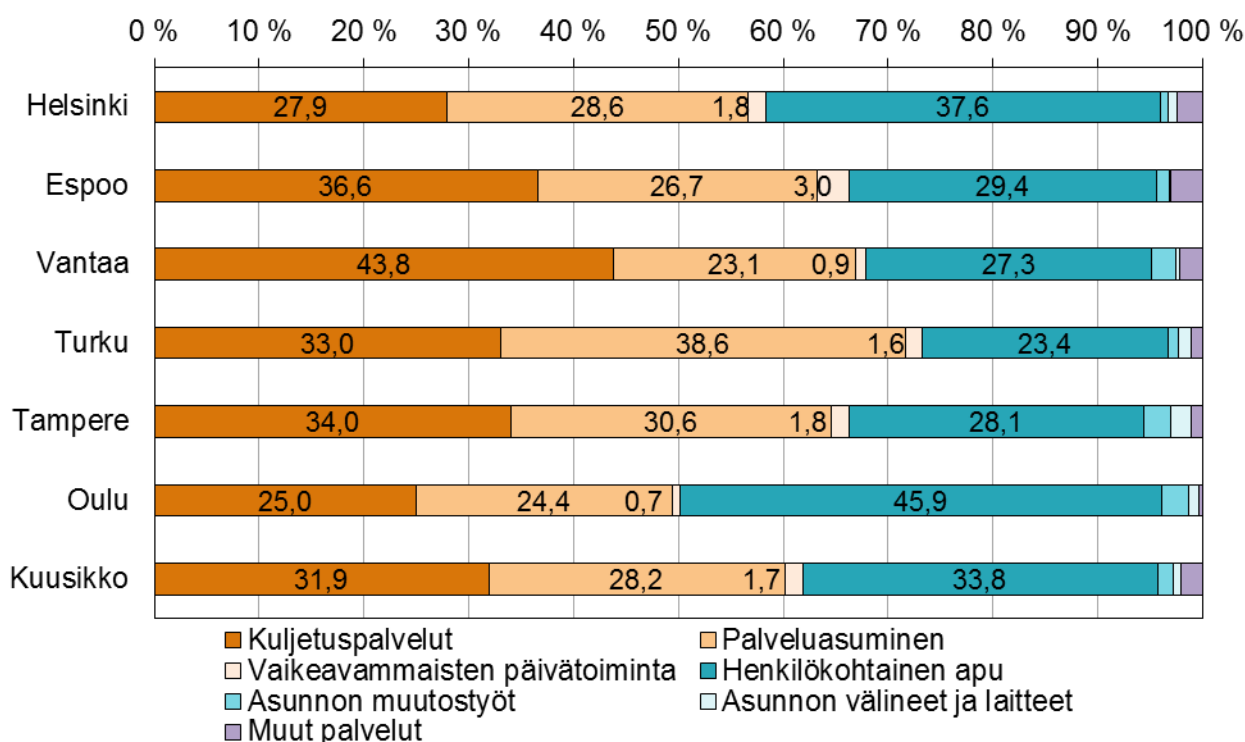
	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kustannukset yhteensä 2009	53,81	19,89	19,50	12,06	19,34	10,04	134,64
Kustannukset yhteensä 2012	64,30	23,15	20,06	13,39	20,13	13,61	154,65
Kustannukset yhteensä 2013	71,16	24,46	20,53	12,53	20,79	18,77	168,23
Muutos 2012–2013, %	10,7	5,6	2,3	-6,4	3,3	37,9	8,8
Muutos 2009–2013, %	32,2	23,0	5,3	3,9	7,5	87,0	24,9

Kustannukset ovat nousseet eniten nopeimmin kasvaneissa palveluissa (Taulukko 6). Henkilökohtaisen avun kustannukset ovat nousseet suurimmaksi kulueräksi kuutoskaupungeissa. Henkilökohtaisen avun kustannukset ovat enemmän kuin kaksinkertaistuneet viimeisen viiden vuoden aikana. Kuljetuspalvelukustannukset muodostavat vajaan kolmasosan kaikista kustannuksista, mutta kuljetuspalvelujen suhteellinen osuus kokonaiskustannuksista on laskenut 6,4 prosenttiyksikköä vuosien 2009–2013 välillä.

Taulukko 6. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien kustannukset ja muutos vuosina 2009, 2012 ja 2013 palveluittain kuutoskaupungeissa vuoden 2013 rahan arvossa (milj. €)

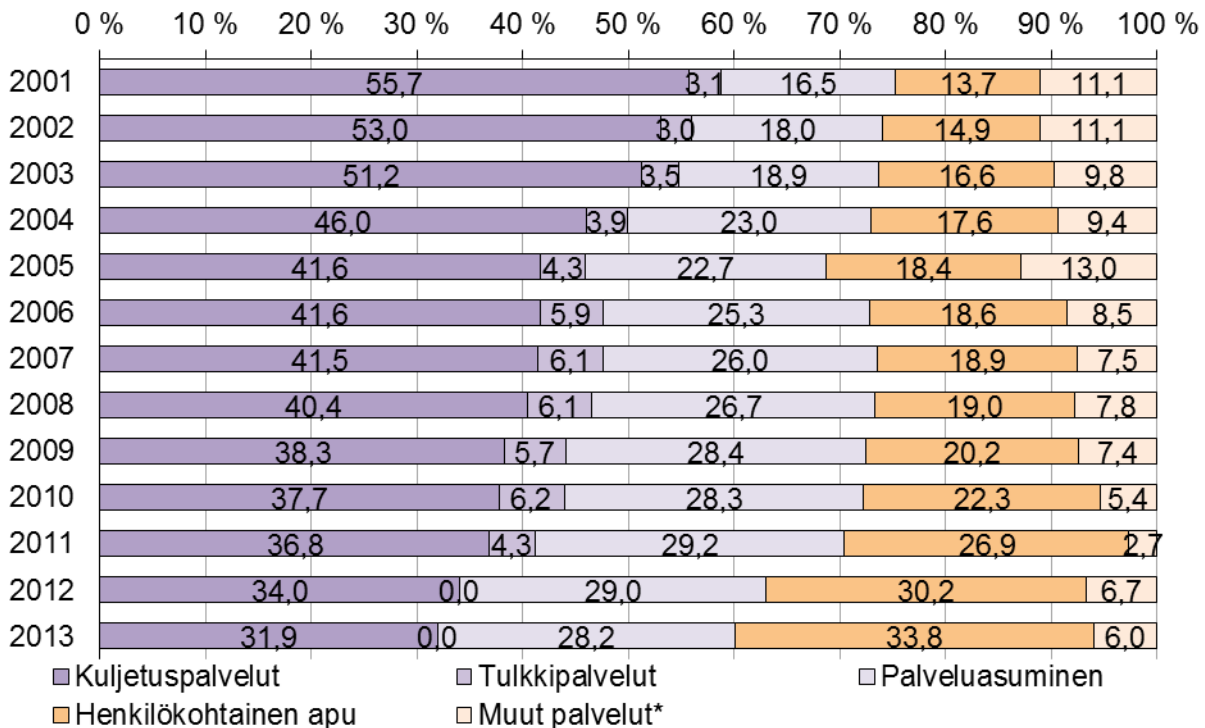
Palvelut ja tukitoimet	2009	2012	2013	Muutos, %	
				2009–13	2012–13
Kuljetuspalvelut	51,58	52,59	53,72	4,2	2,2
Palveluasuminen	38,24	44,87	47,44	24,1	5,7
Vaikeavammaisten päivätoiminta	2,09	2,70	2,90	38,5	7,4
Henkilökohtainen apu	27,14	46,77	56,92	109,7	21,7
Asunnon muutostyöt	3,33	2,59	2,42	-27,4	-6,6
Asunnon välineet ja laitteet	1,60	1,54	1,42	-11,4	-8,1
Muut kustannukset	2,17	3,59	3,41	56,8	-4,9
Kustannukset yht. (€)	134,64	154,65	168,23	24,9	8,8

Kuviosta 1 näkyy, miten vammaispalvelujen kustannukset keskittyvät kolmen keskeisimmän palvelumuodon ympärille. Henkilökohtainen apu kasvaa palvelumuodoista nopeimmin, mikä näkyy myös suhteellisten kustannusosuuksien kasvuna. Oulu lähestyy jo tilannetta, jossa henkilökohtainen apu muodostaa puolet koko vammaispuolen kustannuksista. Vantaalla Vpl-kuljetuspalvelun saajista suuri osa on ikääntyneitä, mikä nostaa kuljetuspalvelujen suhteellisen osuuden määrää asiakkaista.

Kuvio 1. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien kustannusten jakautuminen palveluittain kuutoskaupungeissa vuonna 2013

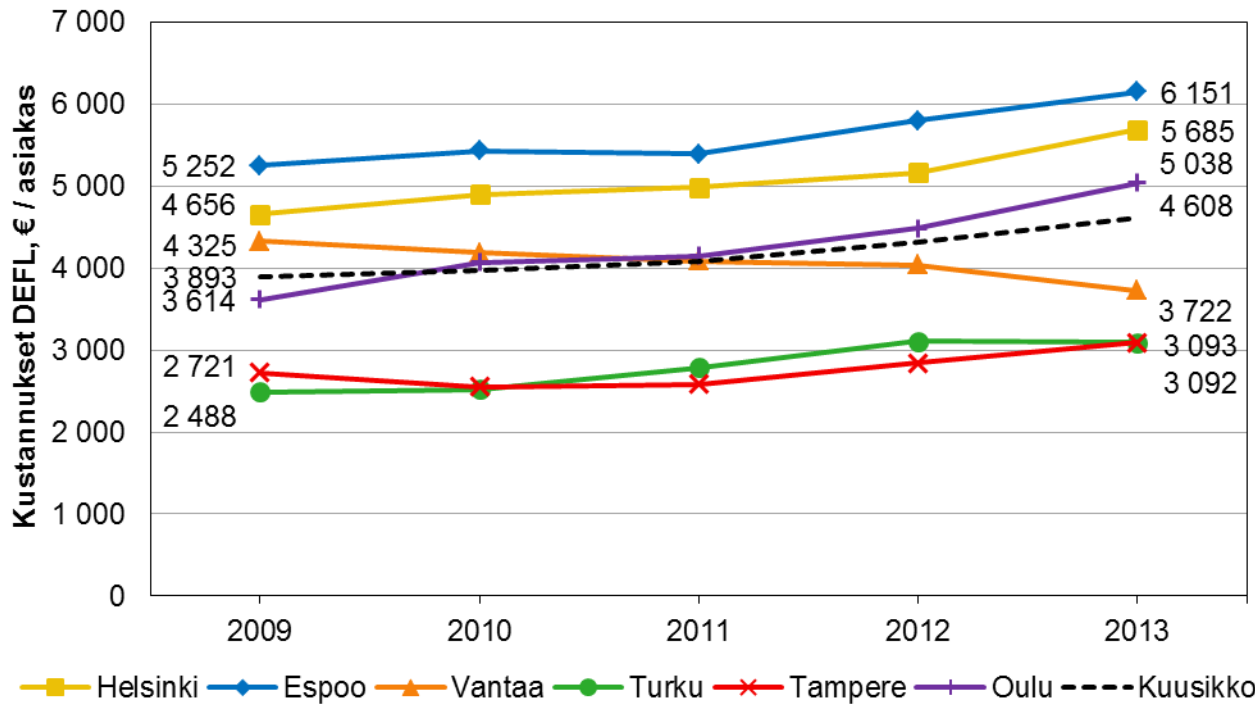
Pitkän aikavälin 2001–2013 tarkastelu osoittaa, miten kuljetuspalvelujen osuus on vuosien varrella vähentynyt ja vastaavasti palveluasumisen ja henkilökohtaisen avun suhteellinen määrä ja kustannukset ovat kasvaneet kuutoskaupungeissa (Kuvio 2).

* = muodostettu laskennallisesti

Kuvio 2. VpL:n palvelujen ja tukitoimien kustannusten %-osuus kokonaiskustannuksista vuosina 2003–2013

Vuonna 2013 kustannukset vammaispalvelujen asiakasta kohden vaihtelivat Turun 3 092 euron ja Espoon 6 151 euron välillä (Kuvio 3). Deflatoidut kustannukset ovat nousseet vuosien 2009–2013 aikana kuutoskaupunkien tasolla 18,4 prosenttia, mikä on noin 715 euroa asiakasta kohden. Kuusikosta erottuvat matalilla luvuillaan erityisesti Turku ja Tampere. Turun osalta matalat asiakaskohtaiset kustannukset on saatu aikaan kuljetuspalvelujen palvelurakenteen muutoksen ja palvelujen järjestämistavan valinnan kautta, erityisesti henkilökohtaisessa avussa. Tampereen osalta matalaa kustannustasoa selittää myönteisten päätösten määrä erityisesti kuljetuspalveluissa, mikä on palvelujen todellista käyttöä huomattavasti korkeampi. Vantaalla kustannusten lasku perustuu kuljetuspalveluihin kohdistetuista toimenpiteistä sekä vammaispalvelulain mukaisten päätösten linjauksien tarkennuksista. Espoossa vammaispalvelujen asiakkaista 40,8 prosenttia on 18–65-vuotiaita, kun muissa kuutoskaupungeissa vastaavan ikäryhmän osuus vaihtelee 26,8–33,8 prosentin välillä. Espoo tukee asiakkaiden aktiivista osallistumista yhteiskuntaan järjestämällä palveluja yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Espoossa järjestetään suhteessa muita kuntia enemmän vaikeavammaisten päivätoimintaa, ja palveluasuminen kotona on turvattu sekä henkilökohtaisella avulla että runsailla kotihoidon palveluilla.

Kuvio 3. VpL:n mukaisten palvelujen vuosikustannukset asiakasta kohti vuosina 2009–2013 vuoden 2013 rahan arvossa kuutoskaupungeissa

Asiakasta kohden jyvitettyt kustannukset vaihtelevat kuntien ja eri palvelujen välillä melkoisesti (Taulukko 7). Palveluasumisen kustannukset ovat asiakasta kohden korkeimmat ja vaihtelevat Oulun 40 940 euron ja Helsingin 50 712 euron välillä. Turun henkilökohtaisen avun asiakaskohtaiset kustannukset ovat matalimmat, 7 182 euroa ja Helsingin korkeimmat 13 784 euroa asiakasta kohden.

Taulukko 7. Asiakaskohtaiset kustannukset palveluittain vuonna 2013 kuutoskaupungeissa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kuljetuspalvelut	2 387	3 045	2 522	1 380	1 915	1 405 *	2 161
Palveluasuminen	50 712	49 079	47 470	41 363	50 870	40 940	47 972
Vaikeavammaisten päivätoiminta	5 908	5 655	4 558	5 373	6 694	3 975	5 655
Henkilökohtainen apu*	13 784	12 940	11 425	7 182	9 296	12 515	12 082
Asunnon muutostyöt*	1 283	815	1 809	1 732	1 713	1 522	1 407
Asunnon välineet ja laitteet*	836	184	0	749	2 756	767	983
Kaikki palvelut, €	5 685	6 151	3 722	3 092	3 093	5 038	4 608

*Nettokustannukset / päätösten määrä eri asiakkailta

2.2 Palvelusuunnitelmat vuonna 2013

Palvelusuunnitelma tarkoittaa suunnitelmaa, jossa käydään kokonaisvaltaisesti läpi vammaisen henkilön tarvitsemat palvelut ja tukitoimet, jotka ovat tarpeen jokapäiväisestä elämästä selviytymiseksi (Ahola & Konttinen 2009, 12). Vammaispalvelulaki (1987/380) asettaa lainmukaisten palvelujen ja tukitoimien tarpeen selvittämisen aloittamiselle määräajan. Asiakkaan tarpeisiin perustuva palvelusuunnitelma on laadittava ilman aiheetonta viivytystä yhteisymmärryksessä asiakkaan ja tarpeen tullen lähiomaisen tai muun edunvalvojan kanssa. Laadittu palvelusuunnitelma on tarkistettava, jos palvelujen tarpeessa tai asiakkaan olosuhteissa tapahtuu muutoksia sekä muutoinkin tarvittaessa. Palvelusuunnitelman

tekemistä ja yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista painotettiin vammaispalvelulain muutoksissa vuonna 2009.

Palvelusuunnitelmien laatimisesta on muokkautunut kiinteä ja toiminnallinen osa asiakastyötä ja päätöksentekoa. Palvelusuunnitelmien laatiminen on toimintatapa ja työväline asiakkaan palvelutarpeen arviointiin. Suunnitelman laatiminen lähtee liikkeelle yleensä asiakkaan hakemuksesta, yhteistyötahon yhteydenotosta tai palvelusuunnitelman omaavan asiakkaan palvelutarpeen muutoksesta. Palvelutarpeen kartoitus tapahtuu yleensä aina asiakkaan kanssa kasvokkain, poikkeuksena voi olla esimerkiksi palvelujen piirissä oleva asiakas, jonka palvelusuunnitelmaan tehdään pieni korjaus puhelimitse. Mukana on usein omaisia ja tarvittaessa suunnitelman laadintaan osallistuu kunnan toimesta moniammatillinen tiimi, jos asiakkaan tilanne sitä vaatii. Palvelutarve ja tarpeeseen vastaavat palvelut kirjataan palvelusuunnitelmaan, joka annetaan asiakkaan hyväksyttäväksi. Asiakas voi vielä tässä vaiheessa kommentoida tai tehdä korjauksia suunnitelmaan, jonka jälkeen suunnitelmaa muokataan molempia osapuolia tyydyttäväksi. Lopullisen palvelusuunnitelman valmistuminen riippuu pitkälti asiakkaan kommenttien ja korjausten viemästä ajasta, joten suunnitelman laadinta kestää Kuusikko-kunnissa alle tunnista viikkoihin tai jopa muutama kuukauteen. Suunnitelmaa tarkistetaan asiakkaan tilanteen ja olosuhteiden merkittävästi muuttuessa tai asiakkaan tarkistusta pyytäessä.

Kuntien käytännöt vaihtelevat palvelusuunnitelmien laatimisessa eri asiakasryhmille. Useimmat kunnat ilmoittavat tavoitteekseen laatia palvelusuunnitelman kaikille uusille VpL:n mukaisille asiakkaille. Resurssit eivät kuitenkaan mahdollista kaikissa kunnissa palvelusuunnitelmien laatimista kaikille asiakkaille. Tällöin tilapäiseksi neuvonnaksi, ohjaukseksi tai muutoin tarpeettomana palvelusuunnitelman laatimiselle nähdään esimerkiksi pienimuotoiset asunnonmuutostyöt tai kuljetuspalvelun hakeminen. Palvelusuunnitelma laaditaan kaikissa kunnissa jokaiselle, joka palvelusuunnitelmaa pyytää.

Taulukossa 8 on esiteltynä vuosina 2010–2013 tehtyjen palvelusuunnitelmien määrät kuutoskaupungeissa. Tehtyjen palvelusuunnitelmien vuosittaiset määrät ovat pysyneet melko lailla ennallaan edellisvuoteen nähden, jos Oulussa tapahtuneen kuntaliitoksen seurauksia ei oteta lukuun. Vantaalla ei ole saatavissa vuoden 2013 osalta luotettavaa tietoa palvelusuunnitelmien määrästä, koska kirjaukset tehtyistä palvelusuunnitelmista ei ole alkuvuodesta tehty oikein. Palvelusuunnitelmia on tehty aikaisempaa systemaattisemmin erityisesti uusille asiakkaille, asumismuodon muutoksen yhteydessä sekä muissa muutostilanteissa.

Taulukko 8. Vuosina 2010–2013 tehtyjen palvelusuunnitelmien määrä kuutoskaupungeissa

Suunnitelmat, N	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2010	552	437	268	235	341	953	2 786
2011	691	1 022	304	267	283	924	3 491
2012	645	1 064	..	333	336	1 321
2013	639	999	..	349	487	1 591	..

2.3 Vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelut vuonna 2013

Kuljetuspalveluja on järjestetty vammaisille henkilöille sekä vammaispalvelulain (VpL) että sosiaalihuoltolain (ShL) perusteella kuutoskaupungeissa. Tämän vuoksi myös ShL-kuljetuspalveluiden käyttöä tarkastellaan tässä raportissa. Lisäksi käsitellään lyhyesti palvelulinjoja.

Kaikissa kuutoskaupungeissa toimii nykyisin keskitetty kuljetuspalvelujen tilausjärjestelmä. Tällä tavoin on pyritty järjeistämään ja tehostamaan kuljetuspalvelujärjestelmän toimivuutta. Lisäksi Helsingissä, Tampereella ja Oulussa toimii keskitetty matkojenyhdistämispalvelu, jonka tehtävänä on yhdistää samaan suuntaan ja samaan aikaan matkustavien kuljetus.

Kun puhutaan kuljetuspalveluasiakkaista, sillä tarkoitetaan vuoden aikana kuljetuspalveluja käyttäneiden määrää. Päätösten määrästä puhuttaessa tarkoitetaan myönteisen kuljetuspalvelupäätöksen saaneiden asiakkaiden määrää, mikä kuvastaa palvelun käyttöä ainakin jossain määrin, sillä myönteisen palvelupäätöksen saaneista noin 61–86 prosenttia käyttää kuljetuspalveluja kaupungista riippuen.

2.3.1 Kuljetuspalvelujen kustannukset ja asiakkaat

VpL:n mukaisia kuljetuspalveluja käyttäneitä asiakkaita oli 24 864 ja ShL:n mukaisten kuljetuspalvelujen asiakkaita oli 7 314 vuonna 2013 (Taulukko 9). Kokonaisuudessaan kuljetuspalvelujen asiakasmäärät ovat pienentyneet edellisvuodesta 2,1 prosenttia kuutoskaupunkien tasolla. Asiaksmäärien muutos ei ole todellinen sillä Helsingin vuoden 2013 ShL:n mukaisten kuljetuspalvelujen asiakasmäärä on todellinen, eikä päätösmäärä, kuten edellisinä vuosina. Oulun tieto kuljetuspalvelujen asiakasmäärät kuvaavat edelleen päätösten määrää, eivätkä palvelun todellista käyttöä.

Taulukko 9. VpL:n ja ShL:n mukaisia kuljetuspalveluja vuonna 2013 käyttäneet sekä käyttäjämäärien muutos 2012–2013

	VpL-asiakkaat	Muutos 12–13, %	ShL-asiakkaat	Muutos 12–13, %
Helsinki	8 332	15,1	3 515	-3,5
Espoo	2 938	5,8	989	5,2
Vantaa	3 566	-1,8	843	3,2
Turku	2 999	-10,1	554	3,4
Tampere	3 688	-11,2	530	-2,2
Oulu	3 341 *	21,7	883 *	72,1
Kuusikko	24 864	4,1	7 314	4,6

* Myönteisen päätöksen saaneiden asiakkaiden määrä

Yhdensuuntaisten matkojen määrä myötäilee asiakkuuksien määrää (Taulukko 10). Tampereella on ohjattu ikääntyneitä huonosti liikkuvia kuljetuspalveluhakijoita ovelta ovelle kuljettavien palvelubussien käyttämiseen, mikä on vaikuttanut yhdensuuntaisten matkojen määrään.

Taulukko 10. VpL:n ja ShL:n mukaisten kuljetuspalvelujen yhdensuuntaisten matkojen määrät vuonna 2013 sekä matkamäärien muutos 2012–2013

	VpL-matkat	Muutos 12–13, %	ShL-matkat	Muutos 12–13, %
Helsinki	597 621	2,1	122 952	-3,5
Espoo	290 446	7,5	40 234	4,8
Vantaa	328 169	0,8	42 364	8,1
Turku	236 978	-11,9	30 058	4,5
Tampere	265 923	-12,0	20 423	9,4
Oulu	159 375	10,3	13 985	96,6
Kuusikko	1 878 512	-1,0	270 016	4,0

Kuljetuspalvelukustannukset ovat nousseet kuutoskaupunkien tasolla (Taulukko 11). Turku muodostaa kuljetuspalvelujen osalta selkeän poikkeuksen muista kunnista, sillä Turun VpL:n mukaiset asiakasmäärät, matkat ja kustannukset ovat selvästi laskeneet edellisvuodesta. Tämä johtuu vuoden 2012 aikana toteutetusta kilpailutuksesta sekä palvelurakenteen painottamisesta ikäihmisten osalta ShL:n mukaiseen kuljetuspalveluun. Helsingin osalta ShL:n mukaisten kuljetuspalvelumatkojen määrä väheni vuodesta 2012, mutta kustannukset ovat kasvaneet 35,5 prosenttia. Kustannusten kasvu johtuu niiden tarkennetusta kohdentamisesta VpL:n ja ShL:n kuljetuspalvelujen välillä. Oulussa ShL:n mukaisten kuljetuspalvelumatkojen kustannusten kasvuun on vaikuttaneet kuntaliitokset sekä soveltamisohjeiden muuttuminen. Liittyneissä kunnissa ShL:n mukaisen kuljetuspalvelun osuus on ollut suurempi. Soveltamisohjeet ovat muuttuneet siten, että vuoden 2013 alusta alkaen on entisen kahden matkan sijaan voitu myöntää enintään 412 matkaa riippuen siitä, asuuko asiakas palvelulinjan reitin varrella

Taulukko 11. VpL:n ja ShL:n mukaisten kuljetuspalvelujen nettokustannukset vuonna 2013 sekä muutos 2012–2013 vuoden 2013 rahan arvossa

	VpL, €	Muutos 12–13, %	ShL, €	Muutos 12–13, %
Helsinki	19 888 477	5,5	4 633 678	35,5
Espoo	8 946 756	5,5	512 109	-2,9
Vantaa	8 993 921	-1,8	597 229	6,9
Turku	4 138 293	-24,7	296 206	5,4
Tampere	7 062 684	0,6	343 000	13,6
Oulu	4 694 493	31,2	366 158	107,7
Kuusikko	53 724 623	2,2	6 748 381	28,2

Kuljetuspalvelujen kustannukset ovat nousseet kaikissa kaupungeissa heinäkuun alussa voimaan astuneen taksimatkojen hinnankorotuksen seurauksena. Hinnat nousivat 2,8 prosenttia vuonna 2013 ja vastaava korotus oli 3,2 prosenttia vuonna 2012.

ShL-kuljetuspalvelu on harkinnanvarainen palvelu, jonka saaminen on riippuvainen hakijan toimintakyvystä sekä hakijan ja hänen mahdollisen puolisonsa kuukausituloista ja Vantaalla myös varallisuudesta (Taulukko 12). Tulorajat vaihtelevat 1-henkilön talouden osalta Tampereen 1 180 €/kk ja Vantaan 1 820 €/kk välillä.

Taulukko 12. ShL-tulorajat yhden ja kahden henkilön talouden osalta, €/kk (brutto)

	1-henkilön	2-henkilön talous	Lisäehto
Helsinki	1 558	2 870	
Espoo	1 689	3 117	
Vantaa	1 820	3 356	Varallisuusraja 20 000 €
Turku	1 300	2 200	
Tampere	1 180	2 200	
Oulu	1 400	2 260	

2.3.2 Kuljetuspalvelujen järjestäminen kunnittain

Helsinki

Vammaispalvelulain mukaisen myönteisen kuljetuspalvelupäätöksen saaneiden määrä oli 11 557, joka oli lähes sama kuin edellisenä vuonna (11 577 asiakasta vuonna 2012). Kuljetuspalvelua käyttäneiden asiakkaiden määrä oli 8332 asiakasta. Yli 65-vuotiaiden asiakkaiden osuus myönteisen päätöksen saaneista oli selkeästi suurin eli 64,6 %. Yksittäisiä vammaispalvelulain mukaisia yhdensuuntaisia matkoja tekivät kuitenkin työikäiset (18-64 – vuotiaat) asiakkaat lähes puolet kaikista yksittäisistä matkoista eli 46,9 %, mikä johtunee heidän aktiivisesta kuljetuspalvelun käytöstä sekä työ- ja opiskelumatkojen määrästä. Muuten vammaispalvelulain mukaisten yhdensuuntaisten matkojen määrä palvelua käyttänyttä asiakasta kohden on vähentynyt kuukausitasolla ollen kuusi yhdensuuntaista vpl-matkaa/kuukausi/asiakas vuonna 2013 (6,7 yhdensuuntaista vpl-matkaa/kuukausi/asiakas vuonna 2012). Kielteisten päätösten osuus vammaispalvelulain mukaisessa kuljetuspalvelussa oli 8 prosenttia.

Sosiaalihuoltolain mukainen kuljetustuki on suunnattu niille ikääntyneille ja pienituloisille henkilöille, joilla on liikkumisrajoituksia mutta jotka eivät ole vaikeavammaisia henkilöitä liikkumisen suhteen. Sosiaalihuoltolain mukaista kuljetustukea saaneita asiakkaita oli 5534 vuonna 2013, joka oli hieman vähemmän kuin edellisenä vuotena (5645 vuonna 2012). Kielteisten päätösten osuus oli 2,9 % prosenttia. Kielteisten päätösten osuus oli suunnilleen samalla tasolla kuin edellisenä vuonna (3,4 % vuonna 2012).

Kuljetuspalveluissa tärkeäksi tekijäksi nousee hakijan toimintakyvyn arvioiminen. Lääkärinlausunnon lisäksi arviointityössä auttavat terveystoimen fysioterapeutit, jotka tekevät tarvittaessa koematkoja julkisilla liikennevälineillä yhdessä hakijoiden kanssa, jotta sosiaaliohjaajien on helpompi arvioida hakijan kuljetuspalvelun tarvetta. Lisäksi arviointityössä auttavat eri alueiden kuljetuspalvelun moniammatilliset arviointiryhmät, jossa on vammaisten sosiaalityön edustajien lisäksi terveydenhuollon edustajia (fysioterapeutti, lääkäri).

Kuljetuspalvelujen toteutuksesta vastaa Helsingin Matkapalvelu. Samaan aikaan ja samaan suuntaan matkustavien asiakkaiden kuljetukset pyritään yhdistelemään samaan autoon. Työ- ja opiskelumatkoja ei tällä hetkellä yhdistellä. Palvelusta vastaa Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimen yhteistyössä Helsingin kaupungin palvelukeskus Palmian kanssa. Helsingissä toimii lisäksi pienkalustolla ajavat lähilinjat (entinen Joukkokaupunginosalinja), jotka on tarkoitettu liikuntarajoitteisille henkilöille.

Helsingin Matkapalvelusta irrotettujen asiakkaiden osuus oli 10,1 prosenttia, joka oli hieman pienempi kuin edellisenä vuonna (12,8 % vuonna 2012). Irrotushakemukset ja muut poikkeukset Helsingin Matkapalvelun käytöstä käsitellään yksilöllisin perustein. Niillä kuljetuspalveluasiakkailla, jotka kykenivät ajoittain käyttämään julkisia joukkoliikennevälineitä, oli mahdollisuus saada käyttöönsä myös julkisen joukkoliikenteen (HSL) matkakortti. HSL-matkakortti oli vuonna 2013 noin 3900 asiakkaalla käytössä ja niiden käytöstä laskutettiin sosiaali- ja terveystoimistoa noin 1,2 miljoonalla eurolla (toteutuneet matkat x 1,49 leimamattomuuskerroin).

Espoo

Kuljetuspalvelujen keskittämistä Espoo-Logistiikan järjestettäväksi valmisteltiin Espoossa vuoden 2013 lopulla. Keskittämisen tavoitteena jatkossa on Espoon kaupungin järjestämien erilaisten kuljetusten mahdollinen yhdistäminen sekä kilpailutusten kautta saavutettu kustannusten hallinta. Lisäksi tarkoituksena on valvoa entistä paremmin kuletuspalvelun ohjeiden mukaista käyttöä. Vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalvelujen uudet toimintaohjeet hyväksyttiin Espoon sosiaali- ja terveyslautakunnassa marraskuussa 2013.

Vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelua käyttäneiden asiakkaiden määrä kasvoi 5,8,prosentilla. Samaan aikaan kasvoivat myös yhdensuuntaisten matkojen määrät 7,5 prosenttia ja nettokustannukset 5,5 prosenttia. Vammaispalvelulain kuljetuspalvelun käyttäjistä on aikaisempaa suurempi osuus työ- ja opiskelumatkoja käyttäviä asiakkaita (15,9 prosenttia vuonna 2012 ja 16,9 prosenttia vuonna 2013). Muissa kuutoskaupungeissa prosenttiosuudet vaihtelevat 7,0–12,3 prosentin välillä. Työmatkojen määrä on kasvanut edellisvuodessa 14,2 prosenttia (42 939 matkasta 49 052 matkaan).

Espoossa vammaispalvelulain mukaista kuljetuspalvelua käyttäneet asiakkaat käyttivät kuukaudessa keskimäärin 8,2 matkaa/asiakas. Muissa Kuusikko-kaupungeissa kuukauden keskimääräinen matkamäärä oli 4,0–7,7 matkaa asiakasta kohti.

Sosiaalihuoltolain mukaisesta kuljetuspalvelusta ja siihen liittyvistä päätöksistä vastaa Espoossa vanhuspalvelujen kotihoidon keskitetyt palvelut. Sosiaalihuoltolain mukaisen kuljetuspalvelua käyttäneiden määrä kasvoi 5,2 prosenttia ja yhdensuuntaisten matkojen määrä 4,8 prosenttia. Nettokustannukset alenivat kuitenkin 2,9 prosenttia eli suurempi joukko sosiaalihuoltolain mukaisen kuljetuspalvelun käyttäjiä tekee suhteellisen lyhyitä matkoja

Sekä vammaispalvelulain että sosiaalihuoltolain mukaiset matkat tilataan keskitetyistä tilausnumeroista. Keskitettyä tilausjärjestelmää eivät käytä ne asiakkaat, joilla on opiskelu- tai työmatkoja tai jotka ovat muusta erityisestä syystä vapautettu yhteisestä tilausjärjestelmästä.

Julkisen joukkoliikenteen matkakortti annettiin maksutta kaikille niille vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun asiakkaille, jotka sen halusivat. Espoossa toimivat sekä tavalliset palvelulinjat että yksi kutsulinja, jossa bussin voi tilata arkisin omalle lähipysäkille.

Vantaa

VpL:n mukaisen kuljetuspalvelun päätöksen saaneiden asiakkaiden määrä vähentyi Vantaalla 129 asiakkaalla vuonna 2013, joten asiakkaiden määrä laski 2,7 prosenttiyksikköä vuoteen 2012 verrattuna. Kuljetuspalvelua käyttävien määrän vähennys oli 1,8 prosenttiyksikköä. Myös ShL:n mukaisen kuljetuspalvelun päätöksen saanut asiakasmäärä laski 6,3 prosenttiyksikköä, mutta ShL:n mukaista kuljetuspalvelua käyttäneiden määrä kasvoi 3,2 prosenttiyksikköä.

Kokonaan kielteisen kuljetuspalvelupäätöksen sai 5,9 prosenttia hakijoista, mikä on 0,7 prosenttiyksikköä suurempi määrä edellisenä vuonna. Asiakastapaamisiin ja koematkoihin asiakkaiden kanssa panostettiin ja päätösten perustelutekstejä tarkennettiin edelleen. Kuljetuspalveluissa toteutettiin projekti, jossa keskityttiin sekä väärinkäyttöihin että palvelutarpeen uudelleen arviointiin pitkien, yli 5 vuotta sitten tehtyjen päätösten osalta. Projektissa arvioitiin noin 200 kuljetuspalvelun asiakkaan kuljetuspalvelun tarve. Aikaisempaan kulje-

tuspalvelupäätökseen tuli muutos 7,5 prosentille päätöksen saaneista asiakkaista. Projektissa kiinnitettiin erityistä huomiota kuljetuspalvelun väärinkäyttötapauksiin, joihin puututtiin erilaisin keinoin: asiakkaalta pyydettiin kirjallinen selvitys, tavattiin asiakas toimistolla sekä asiakas siirrettiin määräajaksi itse maksavaksi asiakkaaksi, jolloin VpL:n mukaiset kuljetusmatkat korvattiin kuitteja vastaan.

Vantaan kuljetuspalveluasiakkaat käyttävät keskitettyä tilausnumeroa sekä VpL:n että ShL:n mukaisia matkoja tilatessaan. Tällä tavoin on pyritty järjeistämään toimintaa ja hillitsemään kustannusten suurta kasvua tarjoamalla kunkin asiakkaan tarpeisiin parhaiten soveltuvia palveluja. VpL:n mukaisen kuljetuspalvelun asiakkaiden omavastuuosuutta korjattiin vähentämällä joukkoliikennemaksusta välityksen kustannus, ShL:n mukaisen kuljetuspalveluasiakkaiden omavastuuosuus säilyi joukkoliikennetaksojen suuruisena.

Osa kuljetuspalvelujen asiakkaista on saanut vapautuksen keskitetyn tilausjärjestelmän käyttämisestä erikseen perustelluista syistä. Vuonna 2013 vakiotaksioikeus oli 5,7 prosentilla kuljetuspalveluasiakkaista, vuonna 2012 oikeuden ollessa 6,9 prosentilla kuljetuspalveluasiakkaista. Marraskuussa 2013 vahvistetussa ja päivitetystä Vantaan vammaispalveluohjeessa on tarkennettu vakiotaksioikeuden perusteet.

Länsi-Vantaalla kulkee kaksi palvelulinjaa. Itä-Vantaalla ei ole palvelulinjoja. Palvelulinjatoiminnan järjestää Helsingin seudun liikenne (HSL). Aiheutuvat kustannukset eivät ole vammaispalvelun kustannuksia, vaan osa julkista liikennettä. Vantaa ei myönnä kuljetuspalveluasiakkaille matkakortteja joukkoliikenteeseen. Vantaan joukkoliikenne on nykyisin lähes esteetöntä, joten vammaisten asiakkaiden joukkoliikenteen käyttö on huomattavasti helpottunut. Usein asiakkaan suurin haaste on päästä julkisen liikenteen pysäkillä ja pysäkillä määränpään. Vuoden 2013 aikana jatkettiin sekä kuljetuspalvelutiimin että Vantaan vammaispoliittisen ohjelman työryhmissä keskustelua joukkoliikenteen kehittämisestä. Kehäradan valmistuminen vuonna 2015 vaikuttaa joukkoliikenteen linjojen toteuttamiseen ja se vaikuttaa myös palvelulinjojen suunnitteluun.

Turku

Turussa vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen asiakasmäärän (-10 %) ja kustannusten (-23 %) väheneminen on jatkunut jo muutaman vuoden. Eniten tähän vaikutti vuonna 2013 vammaispalvelu- ja sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalvelujen kilpailuttaminen ja sen myötä taksitaksasta saadut alennukset 1.10.2012 alkaen. Kustannusten ja asiakasmäärän alenemiseen vaikutti edelleen myös selkeän linjauksen jatkaminen ikäihmisten osalta. Ikääntymisestä aiheutuva toimintakyvyn aleneminen ei täytä vaikeavammaisuuden kriteereitä, minkä perusteella ikäihmiset ohjataan pääsääntöisesti shl-kuljetuspalveluun. Kielteisten päätösten (49) määrä on laskenut selvästi kahteen edelliseen vuoteen verrattuna.

Shl-kuljetuspalvelun asiakasmäärä on tavoitteen mukaisesti noussut edelleen selvästi (+13 %), mutta asiakaskohtaiset kustannukset ovat kohtuulliset. Ensisijaisesti asiakkaita ohjataan käyttämään julkista joukkoliikennettä. Matalalattiabussit liikennöivät kaupungin alueella ja lisäksi Turussa liikennöi arkipäivisin kolme palvelulinjastoa.

Turussa kuljetuspalvelupäätökset oikeuttavat käyttämään taksia tai invataksia. Sosiaalityöntekijä voi antaa luvan tietyn taksin käyttöön perustellusta syystä. Tällaisia syitä voivat olla esim. vamman tai sairauden aiheuttama erityinen avustamistarve, vaikea näkövamma, autismi, vaikea kehitysvammaisuus. Vakiotaksipäätöksiä tavalliseen tai invataksiin oli 253

asiakkaalla. Taksin voi myös ottaa taksiasemalta, jolloin on varmistettava, että kuljetuspalvelukortti käy ko. taksiin. Mikäli samassa taksissa ja samaan suuntaan matkustaa enemmän kuin yksi kuljetuspalvelukorttia käyttävä asiakas, otetaan vain yhden asiakkaan kortilta matka. Kaikki kuljetuspalvelukortin omaavat maksavat kuitenkin omavastuun.

Tampere

Tampere järjesti kuljetuspalvelut vuonna 2013 samalla tavalla kuin aiemmin. Pääsääntöisesti asiakas tilaa matkansa etukäteen Kuljetustenohjauskeskuksesta, jossa yhdistellään samaan suuntaan samaan aikaan menevien asiakkaiden matkoja. Noin joka neljäs matka saatiin yhdisteltyä.

Vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun asiakasmäärä (päätoiksiä 5755) on edelleen jonkin verran vähentynyt, samoin kuin palvelua käyttäneiden määrää (3 688).

Ikäihmisille ensisijainen kuljetuspalvelu on sosiaalihoitolain mukainen kuljetuspalvelu, sen käyttäjiä oli 530. Sosiaalihoitolain mukaisen kuljetuspalvelun saamista rajoittaa tuloraja. Asiakkaan bruttotulot voivat olla yhden henkilön taloudessa enintään 1 180 € ja kahden hengen taloudessa enintään 2 200 €. Kuljetuspalvelupäätöstä tehtäessä otetaan huomioon myös mahdollisuus palveluliikenteen käyttämiseen. 17 pikkubussia kuljettaa tarvittaessa ovelta ovelle -periaatteella, ja niillä pääsee monipuolisten palveluiden lähelle liikekeskuksiin. Osassa busseista toimii myös avustaja.

Tampereella aloitettiin kuljetuspalveluissa palveluliikenteen yhdistämispilotti Vpl- ja Shl-matkoihin kahdella palvelubussilla. Asiakkaan tilatessa kuljetuspalvelumatkaa hänelle ehdotetaan palvelubussia, ja asiakkaan hyväksymisen jälkeen palvelubussi hakee hänet kotiovelta ja vie perille saakka. Asiakas maksaa matkastaan bussitaksan, mutta kuljetuspalvelumatkat eivät vähene.

Oulu

Asiakasmäärä kuljetuspalveluissa nousi lähes 22 prosentilla ja kustannukset lähes 34 prosentilla. Keskeisenä muutoksen taustatekijänä voidaan nähdä vuoden 2013 alun kunталиitokset. Kuljetuspalvelumatkoja voi tehdä entistä laajemmalla alueella, mikä lisännyt tehtyjen matkojen pituutta. Tämä näkyi jo aiemmin, kun Ylikiiminki liittyi Ouluun. Kustannukset ovat nousseet asiakasmäärää nopeampaan tahtiin myös hintojen nousun johdosta.

VPL:n mukaiseen kuljetuspalveluun pääsyä on pyritty pitämään tiukkana. Kielteisiä päätöksiä tehty 324. Ikääntymiseen liittyviä vaivojen vuoksi VPL:n mukaista kuljetuspalvelua ei saa, vaan ikääntyneille tarjotaan ensisijaisesti SHL:n mukaista palvelua tulorajojen puitteissa.

SHL:n mukaisen kuljetuspalvelun asiakasmäärä nousi 72 prosenttia ja kustannukset yli kaksinkertaistuivat, nousuprosentin ollessa 111. Tähänkin on vaikuttanut kuntien yhdistyminen ja yhdistyneiden kuntien palvelukokonaisuus, eli pienemmissä kunnissa on SHL:n mukaisen kuljetuspalvelun osuus ollut suurempi.

Kustannuksiin on vaikuttanut myös soveltamisohjeiden muuttuminen. Uusien ohjeiden mukaan asiakkaalle voidaan myöntää 12 yhdensuuntaista kuukaudessa. Palvelulinjareitin varrella asuville voidaan myöntää enintään 4 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa. Yhdensuuntaisen matkan yläraja on 50 euroa, mutta kustannusten ylärajaa on myös jouduttu

nostamaan, jotta yhdistyneissä kunnissa syrjäisimmiltä alueilta voidaan palvelulla päästä ”kaupunginosapalvelukeskukseen”.

Oulussa on käytössä matkojen keskitetty tilaamisjärjestelmä, jota hoitaa kaupungin matkapalvelukeskus. Matkapalvelukeskus ottaa tilaukset vastaan arkisin maanantaista perjantaihin kello 7–16. Muuna aikana tilaukset ohjautuvat automaattisesti Kajaanin Sentraaliin. Yhdistyneiden kuntien osalta Oulun järjestelmään mentiin kaikkien asiakkaiden osalta 1.1.2013 alkaen.

2.4 Henkilökohtainen apu vuonna 2013

2.4.1 Henkilökohtaista apua koskeva lainsäädäntö

Vammaispalvelulakiin tuli vuonna 2009 useita muutoksia, joista osa liittyi henkilökohtaisen avustajatoiminnan muuttumiseen henkilökohtaiseksi avuksi. Muutoksen jälkeen henkilökohtainen apu on määritelty vammaispalvelulaissa seuraavasti: ”Henkilökohtaisella avulla tarkoitetaan tässä laissa vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avustamista kotona ja kodin ulkopuolella: 1) päivittäisissä toimissa; 2) työssä ja opiskelussa; 3) harrastuksissa; 4) yhteiskunnallisessa osallistumisessa; tai 5) sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä.”

Lisäksi laki määrittelee palveluun oikeutetun vaikeavammaisen: ”Henkilökohtaista apua järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka tarvitsee pitkäaikaisen tai etenevän vamman tai sairauden johdosta välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua suoriutuakseen 1 momentissa tarkoitetuista toiminnoista [edellä kohdat 1–5] eikä avun tarve johdu pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista. Henkilökohtaista apua on järjestettävä päivittäisiä toimia, työtä ja opiskelua varten siinä laajuudessa kuin vaikeavammaisen henkilö sitä välttämättä tarvitsee.” Henkilökohtaisen avun järjestäminen edellyttää, että vaikeavammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä avun sisältö ja toteutustapa. Ennen 1.1.2012 henkilökohtaista apua oli järjestettävä kohdissa 3–5 tarkoitettuja toimintoja varten vähintään 10 tuntia kuukaudessa. Tämän jälkeen kunnat ovat velvoitettuja järjestämään apua vähintään 30 tuntia kuukaudessa.

Laissa säädetään myös henkilökohtaisen avun toteuttamisen tavoista: ”Kunta voi järjestää henkilökohtaista apua: 1) korvaamalla vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kustannukset (...) 2) antamalla vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluiden hankkimista varten (...) palvelusetelin, jonka arvo on kohtuullinen; taikka 3) hankkimalla vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluita julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta tai järjestämällä palvelun itse taikka sopimuksin yhdessä muun kunnan tai muiden kuntien kanssa.”

2.4.2 Henkilökohtaisen avun asiakkaat, kustannukset ja järjestämistavat

Henkilökohtaisen avun nettokustannukset ja asiakasmäärät ovat kasvaneet kaikissa kuutoskaupungeissa vuodesta 2012 (Taulukko 13). Eniten uusi asiakkaita on tullut Helsingissä, mutta kustannukset ovat nousseet eniten kuntaliitosten siivittämä Oulussa.

Taulukko 13. Henkilökohtaisen avun asiakasmäärä sekä nettokustannukset kuutoskaupungeissa vuonna 2013 sekä muutos 2012–2013 vuoden 2013 rahan arvossa

	Asiakkaat	Muutos 12–13, %	Kustannukset, €	Muutos 12–13, %
Helsinki	1 940	21,2	26 740 768	24,6
Espoo	555	17,6	7 181 699	5,1
Vantaa	490	6,5	5 598 491	8,0
Turku	409	9,7	2 937 442	17,2
Tampere	628	11,2	5 837 699	18,4
Oulu	689	20,2	8 622 915	47,2
Kuusikko	4 711	16,5	56 919 015	21,7

Henkilökohtaisen avun järjestämismuodoista selvästi käytetyin malli on asiakas työnantajana (Taulukko 14). Tämän järjestämistavan mukaan palveliaan noin 61 prosenttia asiakkaista. Ostopalveluna henkilökohtaista apua tarjotaan noin 30 prosentille asiakkaista. On huomioitava, että kokonaisasiakasmäärä poikkeaa alla esitetystä asiakkuuksien määrästä, sillä osalla asiakkaista voi olla samanaikaisesti monia henkilökohtaisen avun järjestämistapoja: henkilö toimii itse työnantajana, mutta hänellä on ostopalvelu tai palveluseteli vakiutuisen avustajan sairastai- tai vuosiloman ajan.

Taulukko 14. Henkilökohtaisen avun järjestämistavat kuutoskaupungeissa vuonna 2013

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Asiakas työnantajana	934	388	489	407	390	459	3 067
Palveluseteli	260	170	-	-	24	-	454
Ostopalvelu	964	49	1	16	275	213	1 518
Kunnan oma toiminta	-	-	-	-	-	17	17
Asiakkuudet yht.	2 158	607	490	423	689	689	5 056

2.4.3 Henkilökohtaisen avun järjestäminen kunnittain

Helsinki

Henkilökohtaista apua saaneiden asiakkaiden määrä on lisääntynyt huomattavasti lakimuutoksen jälkeen. Asiakkaita, joilla oli myönteinen päätös henkilökohtaisesta avusta, oli 1940 vuonna 2013. Henkilökohtaisen avun asiakkaiden määrä on lisääntynyt 21,2 % edellisestä vuodesta (1601 asiakasta vuonna 2012). Suurin osa asiakkaista eli 67,3 prosenttia kuuluu ikäryhmään 18–64-vuotiaat henkilöt.

Henkilökohtaisen avun päätöksistä suurin osa sisälsi henkilökohtaista apua korkeintaan 20 tuntia viikossa (93,5 %). Yli 40 viikkotuntin päätöksiä oli 14,7 prosenttia kaikista henkilökohtaisen avun päätöksistä.

Lainmuutoksen jälkeen henkilökohtaista apua on myönnetty myös kehitysvammaisille henkilöille. Henkilökohtaista apua on myönnetty myös palvelutaloissa asuville vaikeavammaisille henkilöille, lähinnä kodin ulkopuoliseen toimintaan eli harrastuksiin, sosiaaliseen kanssakäymiseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen.

Hakemuksia hylättiin yleisimmin sen johdosta, että hakijan toimintakyvyn heikkeneminen johtui ennen kaikkea ikääntymisen tuomista haitoista tai että hakija ei kyennyt määrittelemään itse avun tarvettaan (esimerkiksi syvästi kehitysvammaiset tai osa aivovammaisista asiakkaista). Kokonaan kielteisen päätöksen saaneiden osuus henkilökohtaisen avun asiakkaita oli 2,8 %, mikä oli lähes sama kuin edellisenä vuonna.

Henkilökohtaista apua voidaan järjestää Helsingissä työnantajamallilla, jossa asiakas toimii itse avustajan työnantajana ja kunta korvaa palkan tai ostopalvelujen turvin tai palvelusetelillä. Kaikista henkilökohtaisen avun saajista 48,1 prosenttia toimi itse työnantajana vuonna 2013. Työnantajamallin määrä on hieman pienentynyt edelliseen vuoteen verrattuna, jolloin heitä oli 54,5 % kaikista henkilökohtaisen avun saajista.

Niille asiakkaille, jotka eivät kykene toimimaan työnantajina tai joilla avustajan palkkaaminen ei ole onnistunut tai joiden kohdalla on ollut muita erityisiä perusteita, hankittiin henkilökohtaista apua kilpailutetuilla ostopalveluilla tai palvelusetelillä. Ostopalveluilla hankittiin henkilökohtaista apua 964 henkilölle vuonna 2013 ja se ylitti nyt työnantajamallilla järjestetyn henkilökohtaisen avun saajien määrän (934 asiakasta työnantajana). Henkilökohtaista apua on voitu toteuttaa myös kotihoidon toimesta, jolloin se on ollut yleensä osana asiakkaan tarvitsemaa palvelujen yhdistelmää.

Palvelusetelin käyttäjien määrä on kasvanut tasaisesti Helsingissä koko ajan ja se oli 260 asiakkaalla käytössä vuonna 2013. Palveluseteli soveltuu etenkin niille asiakkaille, joiden tuntimäärä on niin pieni, että heillä on vaikeuksia palkata itse avustajaa tai he tarvitsevat avustajaa vakituisen avustajan sairausloman ajalle. Palvelusetelin käyttäjiltä edellytetään kykyä tehdä valintoja palveluntuottajien välillä ja valvoa palvelun laatua. Asiakkailta on aina mahdollisuus kuitenkin kieltäytyä palvelusetelistä.

Espoo

Henkilökohtaisen avun asiakkaita oli vuoden 2013 aikana 555. Henkilökohtaisen avun käyttäjien määrä kasvoi 17,6 prosenttia ja kustannukset 5,1 prosenttia edellisvuodesta. Asiakkaaksi on tullut paljon henkilöitä, joille on myönnetty pieniä tuntimääriä henkilökohtaista apua. Espoossa henkilökohtaista apua myönnetään aina yksilöllisen tarpeen mukaan.

Suurimmalla osalla henkilökohtaisen avun asiakkaista järjestämistapana on työnantajamalli (70 prosentilla asiakkaista ainakin yhtenä järjestämismuotona). Espoon kaupunki toimi sijaispalkanmaksajana työnantajamallissa. Espoossa on päätetty, että palkkaan liittyvät korvaukset noudattavat Heta-liiton työehtosopimusta soveltuvin osin. Espoossa tuetaan yhä tiiviimmin henkilökohtaisen avun työnantajia. Esimerkiksi palveluohjaaja tarjoaa tukea kaikille uusille asiakkaille työnantajan tehtäviin.

Palvelusetelin ja ostopalvelun asema järjestämistapana on vakiintunut. Asiakkaat ovat oppineet käyttämään palveluseteliä henkilökohtaisessa avussa ja palveluseteli on haluttu palvelun järjestämismuoto. Palveluseteli on tarkoitettu täydentäväksi palveluksi, jota hankitaan pääasiassa lyhytaikaiseen sijaistarpeeseen tai silloin, kun tarvittava henkilökohtaisen avun tuntimäärä on pieni. Palvelusetelipäätös oli vuoden aikana voimassa 170 asiakkaalla. Ostopalveluna henkilökohtaista apua järjestettiin 49 asiakkaalle. Henkilökohtaista apua järjestetään ostopalveluna asiakkaalle vain erityisperustein, kun muut järjestämistavat eivät onnistu.

Henkilökohtaisessa avussa erityisesti pienten tuntimäärien osuus on kasvanut. Espoossa on lisätty henkilökohtaista apua vapaa-aikaan ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen vaikeavammaisten eri asiakasryhmille, mutta erityisesti nuorille.

Vantaa

Vuonna 2013 henkilökohtaista apua sai 490 asiakasta. Henkilökohtaisen avun asiakasmäärä nousi 6,5 prosenttia vuoteen 2012 verrattuna. Vuosien 2011 ja 2012 välillä henkilökohtaisen avun asiakasmäärä oli noussut 10 prosenttia, joten asiakasmäärän kasvu jatkui, mutta ei yhtä nopeana kuin aikaisemmin.

Henkilökohtaisen avun asiakkaista 61,3 prosenttia oli 18 -~~64~~ vuotiaita. Ikäryhmän osuus kaikista henkilökohtaisen avun asiakkaista laski vuoteen 2012 verrattuna 13,6 prosenttiyksikköä. Vastaavasti 65 vuotta täyttäneiden henkilökohtaisen avun saajien osuus nousi 13,1 prosenttiyksikköä, mikä vastaa 34,2 prosenttia henkilökohtaisen avun saajista. Alle 18-vuotiaiden ikäryhmän tilanne pysyi miltei ennallaan. Vuonna 2012 ikäryhmään kuului 4,1 prosenttia ja vuonna 2013 4,5 prosenttia henkilökohtaisen avun asiakkaista, joten muutos vuoteen 2012 verrattuna oli vain 0,4 prosenttiyksikköä.

Hakijat vetosivat yhä useammin VpL:n 8 c §:ään, jonka perusteella myönnetään henkilökohtaista apua harrastuksiin ja sosiaaliin suhteisiin. Osa asiakkaista sai henkilökohtaista apua ainoastaan näistä syistä. 69,0 prosenttia henkilökohtaisen avun päätöksistä oli tehty pienille tuntimäärille eli 338 asiakasta sai henkilökohtaista apua enintään 20 tuntia viikossa. Tähän ryhmään kuuluvien asiakkaiden määrä kasvoi 15,8 prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna. Yli 40 viikkotuntia henkilökohtaista apua saavien määrä kasvoi 2,2 prosenttia.

Vantaa maksoi vuonna 2013 eri tuntipalkkaa Heta-liittoon kuuluvien ja kuulumattomien työnantajana toimivien asiakkaiden avustajille. Hetaan kuulumattomien avustajille ei maksettu kaikkia hetalaisten saamia korvauksia. Koska hetalaiset noudattavat jaksotyöaika, joitakin eroavuuksia oli myös työaikoihin liittyvissä asioissa. Henkilökohtaisen avustajan työnantajana toimivat asiakkaat tiesivät mahdollisuudesta liittyä Hetaan. Vuonna 2013 Hetaan kuuluvia avustettavia oli yhteensä 143 eli 65 prosenttia kaikista avustettavista. Lisäys vuoteen 2012 oli 50 uutta hetalaista työnantajaa.

Vuonna 2013 Vantaalla oli käytössä vain työnantajamalli. Vantaan kaupunki hoitaa palkanmaksun kokonaan itse. Avustajien palkanmaksuasioista huolehtii kolme nimettyä toimistosihteeriä. Vammaispalveluissa työskentelee sosiaaliohjaaja, joka tehtävänä on avustajavälitystoiminta. Välitystoiminta sisältää avustajien rekrytoinnin, avustajavälityksen, koulutuksen työnantajina toimiville vammaisille henkilöille sekä työnantajien ja avustajien ohjauksen ja neuvonnan. Sosiaaliohjaaja pitää yllä avustajalistaa. Työnantajien ja avustajien kanssa käydään työnhjauksellisia keskusteluja tarvittaessa. Vuonna 2014 pilotoidaan henkilökohtaisen avun toteuttamista ostopalveluna pienellä asiakasryhmällä, minkä jälkeen päätetään ostopalveluiden laajemmasta käyttämisestä työnantajamallin rinnalla.

Turku

Vuoden 2013 aikana henkilökohtaisen avun päätökset lisääntyivät edelleen noin 7,5 prosenttia ja kustannukset kasvoivat 19 prosenttia. Eryityisesti pienet avustustuntimäärät lisääntyivät edelleen jonkin verran.

Kokonaan kielteinen päätös tehtiin kuudelle asiakkaalle, mutta lisäksi tehtiin jonkin verran päätöksiä, joissa haettu tuntimäärä oli myönnettyä tuntimäärää suurempi. Kielteisten päätösten perusteena on yleensä ollut se, ettei hakijan toimintakyky täyttänyt vaikeavammaisuuden kriteereitä suhteessa henkilökohtaiseen apuun. Muutamalle asiakkaalle on myönnetty henkilökohtaista apua yli 60 tuntia viikossa. Ikääntyneiden asiakkaiden osuus haki-joista on kasvanut.

Henkilökohtaisen avun lähtökohtana on edelleen ollut palvelun järjestäminen henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta aiheutuvien kustannusten korvaamisella. Tällöin vaikeavammaisen henkilö valitsee itse avustajansa ja toimii työnantajana kuitenkin niin, että palkanmaksuun yms. liittyvissä toiminnoissa on mahdollista saada apua vammaispalvelutoimistosta tai palvelua voidaan tarvittaessa ostaa palveluntuottajilta.

Henkilökohtaisen avun pieniin tuntimääriin, pääosin kodin ulkopuoliseen avustamiseen, on Turussa ollut käytössä avustajapalvelujärjestelmä. Vuonna 2013 sen piirissä oli 313 henkilöä. Asiakas hankkii itse avustajan ja toimii työn johtajana/ohjaajana. Vammaispalvelut on maksanut kuitenkin palkkion suoraan avustajalle ja huolehtii palkkioon liittyvien sivukulujen maksamisesta. Avustajapalvelujärjestelmä on perustunut toteutuneista tunneista (ei sairauslomaan eikä vuosilomaan liittyviä korvauksia) maksettavaan palkkioon, joka on hieman alhaisempi kuin henkilökohtaisen avustajan tuntipalkka. Avustajan vakuutus- ja eläkemaksut on suoritettu kuntasektorilla käytössä olevien prosentiosuuksien mukaan, jolloin kustannukset ovat olleet myös tältä osin hieman pienemmät. Järjestelmää ollaan muuttamassa vuoden 2014 aikana.

Varsinaista palveluseteliin perustuvaa järjestämistapaa ei Turussa ole ollut käytössä. Kuitenkin esimerkiksi avustajan sairastuessa asiakas on voinut käyttää kotihoidon hyväksymismenettelyllä valittuja palveluntuottajia lyhytaikaiseen tarpeeseen. Asiakkaan päätöksessä ja/tai palvelusuunnitelmassa on määriteltävä palveluntuottajan käyttömahdollisuus. Muutamalle nuorelle asiakkaalle on myönnetty henkilökohtaista apua opiskeluun oppilaitoksen järjestämänä ja toteuttamana palveluna.

Tampere

Tampereella henkilökohtaista apua sai vuoden aikana 628 asiakasta, kasvua edelliseen vuoteen oli 63 asiakasta (11%). Kokonaan kielteisen päätöksen sai 32 asiakasta (toimintakyvyn heikkeneminen ikääntymisestä johtuen tai hakija ei kykene määrittämään itse avun tarvettaan).

Henkilökohtaisen avun järjestämistapana työnantajamalli on ensisijainen, sitä käytti suurin osa asiakkaista (390). Tampereen kaupunki toimii avustajan palkan sijaismaksajana. Avustajille korvattava tuntipalkka, työaikalisät ja muut korvaukset maksetaan sen mukaan, kuuluuko työnantajana toimiva asiakas Heta-liittoon vai ei. Henkilökohtaista apua järjestettiin kilpailutuksella valitun palveluntuottajan kautta 275 asiakkaalle. Ostopalvelua käyttävillä asiakkailla on useimmiten lyhyitä, keikkaluonteisia avustajatarpeita kodin ulkopuolella, joskin apua voi saada myös kotona. Kolmantena henkilökohtaisen avun järjestämismuotona on käytössä palveluseteli, jossa toimi viisi tuottajaa ja seteliasiakkaita oli 24.

Henkilökohtaisen avun kustannukset nousivat edelliseen vuoteen verraten 20 prosenttia. Nousun arvioidaan johtuvan pääasiassa tuntimäärien kasvusta. Asiakkaat myös matkustavat aiempaa enemmän, jolloin korvattavaksi tulevat avustajan kohtuulliset matkakustannukset. Lisäksi Heta-liiton työehtosopimus sisälsi 1,9 prosentin korotuksen palkkoihin 1.6.13 alkaen.

Oulu

Henkilökohtaisen avun asiakasmäärä on lisääntynyt noin 20 prosentilla ja kustannukset noin 56 prosentilla vuoden 2013 aikana. Näihinkin lisäyksiin vaikuttanut kuntien yhdistyminen. Kustannusten suureen määrään vaikuttanut on vaikuttanut myös ostopalveluiden määrän nouseminen, suuret tuntimäärät ja epämukavien työaikojen lisät. Ouluun yhdistyneissä kunnissa on ollut myös asiakkaita, joilla on suuria tuntimääriä. Kustannuskehitykseen tullaan jatkossa puuttumaan ja Oulussa suunnitellaan toimia, joilla nousukehitys saataisiin taittumaan. Muun muassa palvelusetelin käyttöönottoa valmistellaan.

Oulussa henkilökohtainen apu on myönnetty ensisijaisesti työnantajamallilla. Ostopalveluja on jouduttu kuitenkin myöntämään, koska kaikille asiakkaille ei työnantajamalli sovellu. Henkilökohtaisten avustajien sijaistuksia on jouduttu myös myöntämään ostopalveluna.

2.5 Vaikeavammaisten palveluasuminen vuonna 2013

2.5.1 Lainsäädäntö ja palveluasumisen määrittely kuutoskaupungeissa

Vammaispalvelulaissa vaikeavammaisten palveluasumisesta todetaan: ”Kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle (...) palveluasuminen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Kunnalla ei kuitenkaan ole erityistä velvollisuutta palveluasumisen (...) järjestämiseen, jos vaikeavammaisen henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein.” Vammaispalveluasetus määrittelee palveluasumista seuraavasti: ”Palveluasumiseen kuuluvat asunto sekä asumiseen liittyvät palvelut, jotka ovat välttämättömiä asukkaalle jokapäiväiselle suoriutumiseksi. Edellä 1 momentissa tarkoitettu ja palveluja voivat olla avustaminen asumiseen liittyvissä toiminnoissa kuten liikkumisessa, pukeutumisessa, henkilökohtaisessa hygieniassa, ruokataloudessa ja asunnon siivouksessa sekä ne palvelut, joita tarvitaan asukkaalle terveyden, kuntoutuksen ja viihtyvyyden edistämiseksi.”

Vammaispalvelujen käsikirjassa puolestaan mainitaan, että ”vaikeavammaisella henkilöllä on subjektiivinen oikeus saada palveluasumista, mutta tämä subjektiivinen oikeus ei ulotu siihen, miten palveluasumista järjestetään. Kunnalla on oikeus järjestää palveluasumiseen liittyviä palveluja esimerkiksi sosiaalihuoltolain mukaisina palveluina ja tukitoimina (kotipalvelut, asumispalvelut tai esimerkiksi henkilökohtaisen avustajajärjestelmän tai muun henkilökohtaisen avun avulla).”

Kuutoskaupungeissa on erilaisia tapoja toteuttaa palveluasumista. Tiedonsaanti palveluasumisen kokonaisuudesta on hankalaa, sillä palveluasumista voidaan toteuttaa erilaisin tavoin ja eri lakeihin perustuen. Perustietona käytetään niiden asiakkaiden määrää, joille palveluasuminen järjestetään asumisyksiköissä. Lisätietoina kootaan, kuntien mahdollisuuksien mukaan, tieto palveluasumisen asiakkaista, jotka ovat saaneet palveluasumisen päätöksen kotiin. Kotiin palvelua saavista kootaan tieto henkilöistä, jotka saavat kotihoidon palveluja sekä henkilökohtaisen avun osalta ne asiakkaat, jotka saavat henkilökohtaisen avun tuen.

2.5.2 Palveluasumisen asiakkaat ja kustannukset

Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakasmäärä kasvoi kuutoskaupungeissa 10,6 prosenttia ja kustannukset nousivat 5,7 prosenttia edellisvuodesta (Taulukko 15). Asiakasmäärään suhteutettuna lyhytaikaisia palveluasumisen asiakkaita oli eniten Espoossa (6,8 %). Espoon lyhytaikaiset asiakkaat ovat omassa palveluasumisessa järjestettävän asumisvalmennuksen asiakkaita. Turun lyhytaikaiset asiakkaat käyvät kuukausittain niin sanotulla intervallijaksolla palveluasumisyksikössä.

Taulukko 15. Palveluasumisen asumisyksikköjen asiakasmäärä, lyhytaikaisten asiakkaiden määrä sekä nettokustannukset kuutoskaupungeissa vuonna 2013 sekä muutos 2012–2013 vuoden 2013 rahan arvossa

	Asiakkaat	Muutos 12–13, %	Asiakkaista lyhytaikaisia	Lyhytaik. %-osuus asiak.	Kustannukset, €	Muutos 12–13, %
Helsinki	402	5,8	10	2,5	20 386 337	3,6
Espoo	133	15,7	9	6,8	6 527 492	6,5
Vantaa	100	19,0	0	0,0	4 746 953	6,6
Turku	117	2,6	6	5,1	4 839 490	1,5
Tampere	125	5,9	3	2,4	6 358 750	2,0
Oulu	112	20,4	0	0,0	4 585 300	27,4
Kuusikko	989	9,4	28	4,0	47 444 322	5,7

Ikäryhmittäinen tarkastelu osoittaa, että noin neljä viidestä palveluasumisen asukkaasta on iältään 18–64-vuotias ja yksi viidestä on täyttänyt 65 vuotta (Taulukko 16).

Taulukko 16. VpL:n mukaisen palveluasumisen asiakasmäärän jakautuminen ikäryhmittäin

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Yhteensä
0–17-vuotiaat asiakkaat	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	0,2
18–64-vuotiaat asiakkaat	81,1	87,2	82,0	74,4	73,6	77,7	79,3
65 vuotta täyttäneet asiakkaat	18,7	12,8	18,0	25,6	26,4	21,4	20,5
Yht., %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yht., N	402	133	100	117	125	112	698

2.5.3 Yksittäiseen asuntoon annettava palveluasuminen kunnittain

Helsinki

Palveluasumispäätös oli tehty yksittäiseen asuntoon Helsingissä 229 asiakkaalle. Palveluasuminen asiakkaan kotiin (yksittäiseen asuntoon) on myönnetty yleensä henkilökohtaisen avun, kotihoidon ja omaishoidon tuen turvin tai näiden palvelujen yhdistelminä.

Henkilökohtaista apua voidaan myöntää työnantajamallilla, jolloin vaikeavammaisen henkilö hoitaa itse työnantajavelvoitteet ja kunta korvaa avustajan palkkakustannukset, ostopalvelujen turvin tai palvelusetelillä. Kotihoidon palvelut keskittyvät lähinnä asiakkaiden perushoittoon (esim. lääkkeiden antaminen/jako, peseytymisapu). Lisäksi he järjestävät tarvittaessa asiakkaille ateriapalvelua sekä pienituloisille asiakkaille siivouseteleitä.

Kun asiakkaan yöaikaisen avun tarve lisääntyy, palveluasuminen pyritään yleensä järjestämään palveluasumisyksiköissä, missä henkilökuntaa on paikalla ympärivuorokauden. Yksittäiseen asuntoon järjestetyn palveluasumisen asiakkaiden osuus henkilökohtaisen avun asiakkaista oli 10,1 prosenttia.

Espoo

Palveluasumisen päätös yksittäiseen asuntoon oli vuoden aikana voimassa 77 espoolaisella asiakkaalla. Tämän palvelun asiakkaat tarvitsevat apua ympäri vuorokauden, mutta pystyvät päättämään omasta arjestaan ja siitä, miten tarvittavat palvelut hänelle voidaan järjestää. Suurin osa palvelun piirissä olevista oli työikäisiä henkilöitä.

Useimmilla palveluasumisen asiakkailla oli tukenaan henkilökohtainen apu, omaishoidon tuki tai kotihoidon palvelut. Henkilökohtaista apua voidaan järjestää työnantajamallilla, ostopalveluna tai palvelusetelillä. Useimmiten henkilökohtainen apu tuotetaan työnantajamallin mukaisesti. Kotihoitoa järjestetään Espoon kaupungin omana toimintana ja kotihoidon järjestämänä ostopalveluna.

Kaikkiaan 70:llä palveluasumisen asiakkaalla oli henkilökohtaista apua. Kotihoidon apua sai 42 asiakasta kunnan omana palveluna ja 32 ostopalveluna. Useimmiten asiakkaan palvelujen järjestämisestä vastaa useampi taho, kun taas palveluasumisyksiköissä asuvat vaikeavammaiset henkilöt saavat tarvitsemansa palvelut yhden tahon eli palvelutalon tuottamina. Asiakkaan palvelujen järjestämisessä pyritään aina huomioimaan asiakkaan oma näkemys ja hänen omaistensa toiveet.

Palvelun järjestämistavoissa ei ole tapahtunut muutoksia edellisvuoteen verrattuna.

Vantaa

Vuonna 2013 palveluasumispäätös omaan kotiin oli voimassa 38:lla ja vuonna 2012 40 asiakkaalla, joten muutos vuodesta 2012 vuoteen 2013 oli -5 prosenttia. Muutos selittyy asiakkaiden henkilökohtaisen tilanteen muuttumisella.

Usein palveluasuminen koostuu erityyppisistä palveluista. Asiakas saattaa saada kotihoidon palveluja, henkilökohtaista apua ja mahdollisesti myös omaishoidontukea. Palveluasumisessa kotihoitoa toteutetaan Vantaan omana ja joiltakin osin ostopalveluna. Kotihoito voi sisältää kotihoidon perustyön lisäksi tukipalveluja ja kotisairaanhoidon palveluja.

Vantaan vammaispalveluissa käytiin vuoden 2013 aikana keskustelua kotiin järjestävän palveluasumisen edellytyksistä ja vastuukysymyksistä tilanteissa, joissa pitkälle edennyttä sairautta sairastava, ympärivuorokautista valvontaa tarvitseva asiakas tahtoo jatkaa asumista omassa kodissaan riskeistä huolimatta, vaikka hän voisi siirtyä palvelutaloon tai laitoshoidon. Yleistasoisia kriteerejä sille, milloin palveluasumista kotiin luovutaan asiakkaan liian heikon terveydentilan vuoksi, ei kuitenkaan ole asetettu, koska asiakkaiden tilanteet poikkeavat suuresti toisistaan. Yhteiskunnan palveluiden lisäksi esimerkiksi asiakkaan henkilökohtaisella tukiverkostolla on merkitystä. Jos puoliso ja muut läheiset pitävät omalta osaltaan huolta asiakkaasta, hän saattaa pystyä asumaan kodissaan tukiverkostoa vailla olevaa kauemmin. Myös asiakkaan kyky opastaa henkilökohtaista avustajaa ja toimia hänen työnantajanaan on joissain tilanteissa oleellinen kotiin toteuttavan palveluasumisen mahdollistamiseksi.

Turku

Palveluasumisen järjestämistä yksittäiseen asuntoon pidetään ensisijaisena palvelumuotona, jos asiakas sitä haluaa ja se on mahdollista järjestää esim. henkilökohtaisen avun,

päivätoiminnan ja/tai kotihoidon tai omaishoidon tuen avulla. Kotihoidon palvelut järjestetään kunnan omana toimintana, ostopalveluja ei ole käytetty. Yksittäiseen asuntoon on tehty palveluasumispäätöksiä noin 50 prosenttia siitä määrästä, joilla on päätös palvelutaloapaikasta. Käytännössä vaikeavammaisia henkilöitä asuu yksittäisissä asunnoissa paljon enemmän, mutta kaikki asiakkaat eivät ole tarvinneet erillistä päätöstä palveluasumisesta. Asiakasmäärä ja kustannukset ovat nousseet aikaisempiin vuosiin verrattuna.

Tampere

Palveluasuminen järjestetään siihen oikeutetulle ja haluavalle asiakkaalle omaan kotiin silloin, kun hänelle pystytään turvaamaan riittävät ja sopivat palvelut ja asiakkaan asunto on sopiva. Palvelut järjestetään yksilöllisesti suunnitellen henkilökohtaisen avun, omaishoidon tuen ja/tai yksityisen palveluntuottajan käyntien turvin. Palveluasumista järjestettiin omaan kotiin 91 asiakkaalle.

Yksityisiltä palveluntuottajilta ostettujen palveluiden kustannukset ovat nousseet edellisestä vuodesta 19 prosenttia. Jos asiakkaalle on tehty palveluasumispäätös omaan kotiin, myös tarvittavat tukipalvelut (mm. turvapuhelin ja ostokuriiri) on vuoden 2013 kuluessa siirretty kokonaan vammaispalveluiden kustannusvastuulle.

Oulu

Palveluasuminen järjestetään omaan kotiin silloin, kun asiakkaalle voidaan turvata riittävät ja sopivat palvelut ja koti on sopiva. Palveluasumisen päätöstä tehtäessä asiakkaan mielipide on tärkeä. Vuonna 2013 kotiin annettavan palveluasumisen asiakasmäärä oli 128 ja edellisvuonna 90. Kasvua kertyi näin ollen noin 42 prosenttia.

Asumisyksiköissä olevien palveluasumisasiakkaiden määrä noussut noin 20 prosenttia. Asiakasmäärä on kasvanut suurin piirtein kuntaliitoskuntien asiakasmäärän verran.

3 YHTEENVETO

Vuonna 2013 vammaispalvelujen kokonaisasiakasmäärä oli 36 508, joka on 668 asiakasta enemmän kuin edellisvuonna. Asiakasmäärän kasvuun, kuten myös muihin lukuihin, on vaikuttanut merkittävästi Oulun vuoden 2013 alussa voimaan astuneet kuntaliitokset. Vammaispalvelujen kokonaisnettokustannukset olivat 168,2 miljoonaa euroa vuonna 2013. Nousua edellisvuoteen oli vuoden 2013 rahan arvossa 8,8 prosenttia Kuutoskaupunkien tasolla.

Vuonna 2013 VpL:n mukaisten kuljetuspalveluiden käyttäjiä oli 24 864, mikä on 981 asiakasta enemmän kuin edellisvuonna. Kuljetuspalvelujen kokonaisnettokustannukset olivat 53,7 miljoonaa euroa. ShL:n mukaisten kuljetuspalvelujen käyttäjämäärä kasvoi edellisvuodesta 4,1 prosenttia. Yhdessä ShL- ja VpL-kuljetuspalvelujen käyttäjämäärä nousi 4,2 prosenttia vuodesta 2012.

Henkilökohtaisen avun kustannukset muodostivat ensimmäistä kertaa suurimman yksittäisen kustannuserän vammaispalvelujen palvelurakenteessa. Henkilökohtaisen avun asiakasmäärä onkin enemmän kuin kaksinkertaistunut viimeisen viiden vuoden aikana. Viimeisen vuoden aikana henkilökohtaisen avun kustannukset kasvoivat 21,7 prosenttia ollen 56,9 miljoonaa euroa. Asiakasmäärä kasvoi 21,7 prosenttia vuonna 2013 eli uusia asiakkaita tuli 839. Henkilökohtaisen avun kokonaisasiakasmäärä oli 4 711.

Myös palveluasumisen kustannukset ja asiakasmäärät kasvoivat vuonna 2013. Kustannusten kasvu oli 5,7 prosenttia ollen 47,4 miljoonaa euroa. Asiakasmäärä kasvoi 10,6 prosenttia eli palveluasumisen pariin tuli 95 uutta asiakasta.

Helsingissä oli 12 518 myönteisen päätöksen saanutta vammaispalvelujen asiakasta vuonna 2013. Asiakasmäärä on kasvanut edellisvuodesta 63 henkilöllä (0,5 %) ja 961 henkilöllä (8,3 %) vuodesta 2009. Deflatoidut nettokustannukset nousivat edellisvuodesta 10,7 prosenttia 71,2 miljoonaan euroon. Deflatoidut kustannukset ovat nousseet vuodesta 2009 kuutoskaupungeista toiseksi eniten, 32,2 prosenttia.

Espoossa oli 3 976 myönteisen päätöksen saanutta vammaispalvelujen asiakasta vuonna 2013. Asiakasmäärä on vähentynyt edellisvuodesta 18 henkilöllä (-0,5 %) ja kasvanut 190 henkilöllä (5,0 %) vuodesta 2009. Deflatoidut nettokustannukset nousivat edellisvuodesta 5,6 prosenttia 24,5 miljoonaan euroon. Deflatoidut kustannukset ovat nousseet Espoossa viidessä vuodessa 23,0 prosenttia.

Vantaalla oli 5 515 myönteisen päätöksen saanutta vammaispalvelujen asiakasta vuonna 2013. Asiakasmäärä on kasvanut edellisvuodesta 552 henkilöllä (11,1 %) ja 1 007 henkilöllä (22,3 %) vuodesta 2009. Deflatoidut nettokustannukset nousivat edellisvuodesta 2,3 prosenttia 20,5 miljoonaan euroon. Deflatoidut kustannukset ovat nousseet 5,3 prosenttia vuodesta 2009.

Turussa oli 4 052 myönteisen päätöksen saanutta vammaispalvelujen asiakasta vuonna 2013. Asiakasmäärä on vähentynyt edellisvuodesta 258 henkilöllä (-6,0 %) ja 797 henkilöllä (16,4 %) vuodesta 2009. Deflatoidut nettokustannukset laskivat edellisvuodesta 6,4 prosenttia 12,5 miljoonaan euroon. Deflatoidut kustannukset ovat nousseet kuutoskaupungeista vähiten eli 3,9 prosenttia vuodesta 2009.

Tampereella oli 6 722 myönteisen päätöksen saanutta vammaispalvelujen asiakasta vuonna 2013. Asiakasmäärä on vähentynyt edellisvuodesta 359 henkilöllä (-5,1 %) ja 386 henkilöllä (5,4 %) vuodesta 2009. Deflatoidut nettokustannukset laskivat edellisvuodesta 3,4 prosenttia 20,8 miljoonaan euroon. Deflatoidut kustannukset ovat nousseet 7,6 prosenttia vuodesta 2009.

Oulussa oli 3 725 myönteisen päätöksen saanutta vammaispalvelujen asiakasta vuonna 2013. Asiakasmäärä on kasvanut kuntaliitosten seurauksena edellisvuodesta 688 henkilöllä (22,7 %) ja 947 henkilöllä (49,0 %) vuodesta 2009. Deflatoidut nettokustannukset nousivat edellisvuodesta 37,9 prosenttia 18,8 miljoonaan euroon. Deflatoidut kustannukset ovat nousseet kuutoskaupungeista eniten eli 87,0 prosenttia vuodesta 2009. Oulussa tapahtuneet muutokset eivät kuitenkaan mahdollista mielekästä vertailua menneiden vuosien tietojen kanssa.

4 LÄHTEET

Ahola, Sanna & Konttinen, Juha-Pekka (2009): Uudistuva vammaispalvelulaki. Helsinki: Assistentti.info.

Suomen asetuskoelma 1977, No. 519. Laki kehitysvammaisten erityishuollosta.

Suomen asetuskoelma 1982, No. 710. Sosiaalihuoltolaki.

Suomen asetuskoelma 1987, No. 380. Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista.

Suomen asetuskoelma 2010, No. 133. Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta.

Sähköiset lähteet

Suomen virallinen tilasto (SVT 2014a): Julkisten menojen hintaindeksi [verkojulkaisu]. ISSN = 1798-4505. Helsinki: Tilastokeskus. <http://tilastokeskus.fi/til/jmhi/>

Suomen virallinen tilasto (SVT 2014b): Väestörakenne [verkojulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus. <http://tilastokeskus.fi/til/vaerak/index.html>

LIITTEET

Liite 1: Vammaishuollon tiedonkeruun määritelmät 2013

1 Vammaispalvelujen asiakkaat

Vammaispalvelulain (VpL) mukaisiksi asiakkaiksi lasketaan henkilöt, joilla on ollut vuonna 2013 voimassa oleva myönteinen päätös vammaispalvelulain mukaisesta palvelusta tai taloudellisesta tukitoimesta. Lisäksi asiakkaiksi lasketaan ne, joille on vuoden 2013 aikana tehty kielteinen päätös vammaispalvelulain mukaisesta palvelusta tai tukitoimesta. Vuonna 2013 voimassa olevan myönteisen päätöksen omaavat asiakkaat ilmoitetaan erikseen. Laskennallisissa suhteutuksissa käytetään asiakkaita, joilla on myönteinen päätös vammaispalvelulain mukaisesta palvelusta tai taloudellisesta tukitoimesta. Yksittäiset asiakkaat ovat mukana kokonaisasiakasmäärissä vain kertaalleen.

Asiakasmäärät ilmoitetaan seuraavissa luokissa:

- 1.1 Vammaispalvelulain mukaiset asiakkaat eli asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös VpL-palveluista vuonna 2013 sekä lisäksi asiakkaat, joille vuonna 2013 on annettu kielteinen päätös
- 1.2 Vammaispalvelulain mukaiset asiakkaat, joilla on ollut voimassa oleva myönteinen päätös VpL-palveluista tai taloudellisesta tuesta vuonna 2013

Myönteisen päätökset omaavat asiakkaat ilmoitetaan lisäksi seuraavissa ikäryhmissä:

- 1.2.1 0–17-vuotiaat
- 1.2.2 18–64-vuotiaat
- 1.2.3 65 vuotta täyttäneet

2 Vammaispalvelujen ja taloudellisen tuen kokonaiskustannukset

Kokonaiskustannuksiin otetaan mukaan vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisen tuen kustannukset. Kustannuksiin ei lasketa mukaan vammaispalvelujen sosiaalityön kustannuksia eikä vyörytyskustannuksia. Kuusikon kuntien vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisen tuen kustannusten vertailussa käytetään nettokustannuksia, koska kunnilla on erilaisia käytäntöjä asiakasmaksujen perinnässä.

Kustannustiedot kerätään seuraavasti:

- 2.1 Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen sekä taloudellisen tuen kokonaisbruttokustannukset
- 2.2 Palveluista perityt asiakasmaksut, saadaan vammaispalvelulain mukaisista kuljetuspalveluista

Nettokustannukset muodostuvat laskennallisesti kerätyistä kustannustiedoista:

- 2.3 Palvelujen ja taloudellisen tuen nettokustannukset, kokonaisbruttokustannusten ja asiakasmaksutulojen erotus

3 Kuljetuspalvelut

3.1 Vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelut (subjektiivinen oikeus)

3.1.1 Asiakkaat, joilla on ollut vuonna 2013 voimassa oleva myönteinen päätös VpL-kuljetuspalveluista

3.1.1.1 65 vuotta täyttäneet asiakkaat

3.1.2 Kokonaan kielteisen päätöksen saaneet (Palvelupäätöstä hakeneella henkilöllä ei ole ollut voimassaolevaa myönteistä kuljetuspalvelupäätöstä kuluvan vuoden aikana)

3.1.3 VpL-kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat

3.1.3.1 0–17-vuotiaat

3.1.3.2 18–64-vuotiaat

3.1.3.3 65 vuotta täyttäneet

3.1.3.3.1 65–74-vuotiaat

3.1.3.3.2 75–84-vuotiaat

3.1.3.3.3 85 vuotta täyttäneet

Laskennallisissa suhteutuksissa käytetään kuljetuspalveluja käyttäneiden asiakkaiden määrää.

3.1.4 Yhdensuuntaiset VpL-matkat, (eivät sisällä julkisen liikenteen matkakortteilla tehtyjä matkoja)

3.1.4.1 0–17-vuotiaiden matkat

3.1.4.2 18–64-vuotiaiden matkat

3.1.4.3 65 vuotta täyttäneiden matkat

3.1.4.3.1 65–74-vuotiaiden matkat

3.1.4.3.2 75–84-vuotiaiden matkat

3.1.4.3.3 85 vuotta täyttäneiden matkat

3.1.5 VpL-kuljetuspalveluja työ- ja opiskelumatkoihin käyttäneet asiakkaat

3.1.5.1 Työmatkoja käyttäneet asiakkaat

3.1.5.2 Opiskelumatkoja käyttäneet asiakkaat

3.1.6 Työ- ja opiskelumatkojen määrä yhteensä

Julkisen liikenteen matkakortit VpL-asiakkaille

3.1.7 Kuljetuspalvelujen lisäksi myönnettyjen matkakorttien määrä

3.1.8 Kuljetuspalvelujen lisäksi myönnettyillä matkakorteilla tehtyjen matkojen määrä

3.1.9 Kuljetuspalvelujen lisäksi myönnettyjen matkakorttien nettokustannukset (sisältyvät myös kohtaan 3.1.10)

3.1.10 Vaikeavammaisten kuljetuspalvelujen kokonaisbruttokustannukset (sisältävät julkisen liikenteen matkakorttien nettokustannukset)

3.1.11 Kuljetuspalveluista perityt asiakasmaksut

3.1.12 Kuljetuspalvelujen nettokustannukset

3.2 Sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut

Sosiaalihuoltolain (ShL) mukaisten kuljetuspalvelujen asiakkaat ja kustannukset eivät sisälly vammaispalvelulain mukaisten palvelujen asiakkaisiin ja kustannuksiin. Tiedot kootaan, koska sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut vaikuttavat vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen tarpeeseen ja käyttöön.

- 3.2.1 Asiakkaat, joilla on vuoden 2013 aikana voimassa oleva päätös ShL-kuljetuspalveluista
 - 3.2.2 Kokonaan kielteisen päätöksen saaneet (Palvelupäätöstä hakeneella henkilöllä ei ole ollut voimassaolevaa myönteistä kuljetuspalvelupäätöstä kuluvan vuoden aikana)
 - 3.2.3 ShL-kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat
 - 3.2.3.1 65 vuotta täyttäneet
 - 3.2.3.1.1 65–74-vuotiaat
 - 3.2.3.1.2 75–84-vuotiaat
 - 3.2.3.1.3 85 vuotta täyttäneet
 - 3.2.4 Yhdensuuntaiset ShL-matkat, eivät sisällä matkakorteilla tehtyjä matkoja
 - 3.2.4.1 65–74-vuotiaiden matkat
 - 3.2.4.2 75–84-vuotiaiden matkat
 - 3.2.4.3 85 vuotta täyttäneiden matkat
- Julkisen liikenteen matkakortit ShL-asiakkaille
- 3.2.5 Kuljetuspalvelujen lisäksi myönnettyjen matkakorttien määrä
 - 3.2.6 Kuljetuspalvelujen lisäksi myönnettyillä matkakorteilla tehtyjen matkojen määrä
 - 3.2.7 Kuljetuspalvelujen lisäksi myönnettyjen matkakorttien nettokustannukset (sisältyvät myös kohtaan 3.2.8)
 - 3.2.8 Sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalvelujen kokonaisbruttokustannukset (sisältävät julkisen liikenteen matkakorttien nettokustannukset)
 - 3.2.9 Kuljetuspalveluista perityt asiakasmaksut
 - 3.2.10 Kuljetuspalvelujen nettokustannukset

3.3 Kuljetuspalvelukeskusten toiminta ja kustannukset

Kuljetuspalvelukeskusten toiminta- ja kustannustiedot esitetään erikseen sen lisäksi, että niiden kustannukset sisältyvät vammaispuolustolain ja/tai sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalvelujen kustannuksiin. Kuljetuspalvelukeskus on Helsingissä, Tampereella ja Oulussa. Toiminnasta kootaan seuraavat tiedot:

- 3.3.1 Kuljetuspalvelukeskusten kautta tehtyjen yhdensuuntaisten matkojen määrä
 - 3.3.1.1 Joista VpL:n mukaisia matkoja
 - 3.3.1.2 Joista ShL:n mukaisia matkoja
- 3.3.2 Yhdistettyjen yhdensuuntaisten matkojen määrä
 - 3.3.2.1 Joista VpL:n mukaisia matkoja
 - 3.3.2.2 Joista ShL:n mukaisia matkoja
- 3.3.3 Kuljetuspalvelukeskusten matkojen välityksen ja yhdistelyn nettokustannukset
- 3.3.4 VpL-asiakkaat, joilla on päätös vakiotaksin käytöstä ja/tai jotka irrotettu keskitetystä tilausjärjestelmästä
- 3.3.5 Asiakkaat, joilla on päätös oikeudesta matkustaa yksin
- 3.3.6 Kuljetuspalvelukeskuksen palveluista vapautuksen eli irrotuksen saaneet yhteensä

3.4 Palvelulinjojen kustannukset

Palvelulinjoja tarkastellaan erikseen, sillä ne on tarkoitettu vastaamaan sekä vammaisten että muiden liikuntaesteisten tarpeisiin. Palvelulinjojen kustannukset eivät

kuitenkaan sisälly vammaispalvelulain tai sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalvelujen kustannuksiin.

Oulun osalta poikkeuksen muodostavat palvelulinjaa vammaispalvelulain tai sosiaalihuoltolain mukaisen kuljetuspalvelupäätöksen perusteella käytävien asiakkaiden kustannukset. Nämä asiakkaat ja heidän käyttämiensä matkojen kustannukset sisältyvät asiakkaan kuljetuspalvelupäätöksen mukaisesti joko vammaispalvelulain tai sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalvelujen asiakkaisiin ja kustannuksiin.

- 3.4.1 Palvelulinjojen bruttokustannukset sosiaalitoimelle
- 3.4.2 Palvelulinjojen käytöstä perityt asiakasmaksut sosiaalitoimelle
- 3.4.3 Palvelulinjojen käytön nettokustannukset sosiaalitoimelle
- 3.4.4 Kunnan muiden hallintokuntien nettokustannukset
- 3.4.5 Palvelulinjojen nettokustannukset kunnalle
- 3.4.6 Palvelulinjojen nettokustannukset yhteensä

4 Asunnon muutostyöt (subjektiivinen oikeus)

4.1 Asunnon muutostöiden asiakkaat eli henkilöt, joille on vammaispalvelulain mukaisesti myönnetty asunnon muutostöitä vuonna 2013 tai joille aikaisemmin myönnettyihin asunnon muutostöihin on kohdistunut huoltokustannuksia vuonna 2013

- 4.1.1 0–17-vuotiaat
- 4.1.2 18–64-vuotiaat
- 4.1.3 65 vuotta täyttäneet

4.2 Asunnon muutostöiden nettokustannukset, sisältävät sekä uusien päätösten kustannukset että aiempiin päätöksiin liittyvät huoltotyöt

Jos asunnon muutostöiden asiakkaisiin ja kustannuksiin sisältyy asunnon välineiden ja laitteiden asiakkaita ja kustannuksia, ne ilmoitetaan erikseen.

5 Asunnon välineet ja laitteet (subjektiivinen oikeus)

5.1 Asunnon välineiden ja laitteiden asiakkaat sisältävät henkilöt, joille on vammaispalvelulain mukaisesti myönnetty asuntoon liittyviä välineitä tai laitteita vuonna 2013 tai joille aikaisemmin myönnettyihin välineisiin tai laitteisiin on kohdistunut huoltokustannuksia vuonna 2013

5.2 Asunnon välineiden ja laitteiden nettokustannukset, sisältävät sekä uusien päätösten kustannukset että aiempiin päätöksiin liittyvät huoltotyöt

6 Vaikeavammaisten palveluasuminen (subjektiivinen oikeus)

6.1 Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaat asumisyksiköissä. Luku sisältää kaupungin omassa, ostopalveluna tai palvelusetelillä hankitussa palveluasunnossa vuoden 2013 aikana olleet asiakkaat.

Asumisyksikköjen asiakkaat ilmoitetaan lisäksi ikäryhmittäin:

- 6.1.1 0–17-vuotiaat
- 6.1.2 18–64-vuotiaat
- 6.1.3 65 vuotta täyttäneet

- 6.2 Asumisyksikköjen pitkäaikaiset asiakkaat, palveluasuminen kestää yli kolme kuukautta
- 6.3 Asumisyksikköjen lyhytaikaiset asiakkaat, palveluasuminen kestää alle kolme kuukautta (Lukuun sisältyy arviointijakson / asumisvalmennuksen asiakkaat, intervalliasiakkaat ja kodin ulkopuolelle tilapäisesti sijoitetut asiakkaat. Lukuun eivät sisälly ShL:n mukaiset asiakkaat. Lyhytaikaiset asiakkaat sisältyvät kokonaisasiakasmäärään, kohta 6.1.)
- 6.4 Vaikeavammaisten palveluasumisen asumisyksikköjen nettokustannukset. Luku sisältää kustannukset kaupungin omasta, ostopalveluna ja palvelusetelillä hankitusta palveluasumisesta asumispalveluyksiköissä.
- 6.5 Palveluasumisen päätökset yksittäiseen asuntoon. Luku sisältää asiakkaat, joilla oli vammaispalvelulain mukainen palveluasumisen päätös yksittäiseen asuntoon, joko henkilökohtaisen avustajan tai kotipalvelun avulla
- 6.6 Ostopalveluna yksittäiseen asuntoon hankittavan palveluasumisen nettokustannukset, ostettu kotihoito, ei sisällä omaishoidon tukea tai muita palvelumuotoja (Kustannuksiin eivät sisälly yksittäiseen asuntoon annetun palveluasumisen kustannukset)
- 6.7 Kotihoidon palveluja saavat asiakkaat yhteensä (palveluasumisen päätös)

7 Vammaispalvelulain mukainen vaikeavammaisten päivätoiminta (subjektiivinen oikeus)

- 7.1 Päivätoiminnan asiakkaat eli päivätoimintaan osallistuneiden asiakkaiden määrä
- 7.2 Päivätoiminnan nettokustannukset (osalla kunnista sisältyy ryhmäkuljetuskustannuksia)

8 Henkilökohtainen apu (subjektiivinen oikeus)

- 8.1 Henkilökohtaisen avun asiakkaat eli henkilöt, joilla on ollut vuonna 2013 voimassa oleva päätös henkilökohtaisesta avusta
- 8.1.1 0–17-vuotiaat
- 8.1.2 18–64-vuotiaat
- 8.1.3 65 vuotta täyttäneet

Eri järjestämistapoja sisältävät päätökset henkilökohtaisesta avusta yhteensä (asiakas voi käyttää vuoden aikana useampaa järjestämistapaa)

- 8.1.4 Asiakkaat, joilla yhtenä järjestämistapana työnantajamalli
- 8.1.5 Asiakkaat, joilla yhtenä järjestämistapana palveluseteli
- 8.1.6 Asiakkaat, joilla yhtenä järjestämistapana ostopalvelu
- 8.1.7 Kunnan omana toimintana (avustaja kunnan työntekijä)
- 8.1.8 Henkilökohtaisen avun eri järjestämistapojen asiakkuudet yhteensä, voi sisältää saman asiakkaan useampaan kertaan

Päätös henkilökohtaisesta avusta (h / viikko) (Päätösten lukumäärä eri tuntiluokissa. Asiakkaalla voi olla päätöksiä eri tuntiluokissa.)

- 8.1.9 Korkeintaan 20 h / viikko
- 8.1.10 21–30 h / viikko
- 8.1.11 31–40 h / viikko
- 8.1.12 Yli 40 h / viikko, josta
- 8.1.12.1 41–60 h / viikko
- 8.1.12.2 61–80 h / viikko

8.1.12.3 Yli 80 h / viikko

- 8.2 Henkilökohtaisen avun asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös palveluasumisesta yksittäiseen asuntoon sisältäen henkilökohtaisen avun tuen
- 8.3 Kokonaan kielteisen päätöksen saaneet (Palvelupäätöstä hakeneella henkilöllä ei ole ollut voimassaolevaa myönteistä päätöstä henkilökohtaisesta avusta kulu-
van vuoden aikana)
- 8.4 Henkilökohtaisen avun nettokustannukset

9 Vuoden aikana tehdyt VpL-palvelusuunnitelmat

Mukaan lasketaan kaikki vuoden 2013 aikana laaditut vammaispalvelulain mukaiset palvelusuunnitelmat. Luku kattaa myös ne vammaispalvelulain mukaiset suunnitelmat, jotka sisältävät kehitysvammahuollon palveluja. Luku sisältää vuoden aikana tehdyt tai tarkistettut palvelusuunnitelmat.

10 Muut VpL:n mukaiset palvelut

- 10.1 Lyhytaikaisen avustajapalvelun ja näkövammaisten opaspalvelun asiakkaat
- 10.2 Lyhytaikaisen avustajapalvelun ja näkövammaisten opaspalvelun kustannukset
- 10.3 Muut vammaispalvelulain mukaiset kustannukset koostuvat niistä vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tuen nettokustannuksista, jotka eivät sisälly kohtiin 3.1.12, 4.2, 5.2, 6.4, 6.6, 7.2 ja 8.4.. Tällaisia määrärahasidonnaisia kustannuksia ovat muun muassa sopeutumisvalmennuksen, liikkumisvälineiden (esimerkiksi autojen), kodinkoneiden ja laitteiden sekä erityisravinnon ja -vaatteiden kustannukset.
- 10.4 Kunnan kuvaus siitä, mistä palveluista kohdan 10.3 kustannukset muodostuvat.

11 Kuntaan ja kunnasta pois kotikuntalain sekä sosiaalihuoltolain muutosten (1.1.2011) nojalla muuttaneet vammaispalveluasiakkaan vuoden 2013 aikana

- 11.1 Kuntaan muuttaneiden VpL-asiakkaiden määrä
- 11.2 Kunnasta muuttaneiden VpL-asiakkaiden määrä

Edellä määriteltyjen tiedonkeruun alakohtien lisäksi liitteen 2 taulukossa 1 on väestötietoja (SVT 2013b)¹ sekä useita erilaisia suhteutuksia ja muita laskennallisesti muodostuvia tietorivejä. Näitä rivejä ei kuitenkaan ole numeroitu tai määritelty erikseen, koska väestötietoja lukuun ottamatta uudet rivit muodostuvat tässä käsiteltyjen tietojen pohjalta ja liittyvät edellä olevaan alakohtaan. Väestötietojen rajaus puolestaan ilmenee suoraan liitteen 2 taulukosta 1.

Koontitietopohjan lisäksi raportin liitteissä on esitetty valikoiduista tiedoista aikasarjoja. Aikaisempien vuosien kustannukset esitetään liitteessä 4 vuoden 2013 arvoon muunnettuna. Kustannusten muutoksia esittelevissä pitkätaulukkoissa ja kuvioissa käytetään aina deflatoituja kustannuksia. Kustannusten muuntamisessa viimeisen vertailuvuoden arvoon käytetään Tilastokeskuksen (SVT 2013a)² tuottamaa julkisten menojen

¹ <http://tilastokeskus.fi> Tiedot haettu 22.3.2013

² <http://tilastokeskus.fi> Tiedot haettu 18.3.2013

hintaindeksiä sosiaalitoimelle, 2005=100. Aiempien vuosien tietojen avulla muunnetaan perusvuodeksi 2000=100. Deflatoinneissa käytetyt kertoimet löytyvät taulukosta 1.

Taulukko 1. Tilastokeskuksen (SVT 2014a) julkisten menojen hintaindeksi sosiaalitoimelle, kuntatalous

Julkisten menojen hintaindeksi sosiaalitoimelle, pisteluvut ja kertoimet

Vuosi	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012*
Pisteluku	100,0	103,3	105,6	109,0	112,9	116,9	120,4	124,3	130,4	133,6	137,4	141,9	146,3
Kerroin	1,4634	1,4166	1,3857	1,3425	1,2961	1,2518	1,2154	1,1773	1,1222	1,0954	1,0647	1,0313	1,0000

* = Ennakollinen tieto 18.3.2013

Liite 2. Vammaispalvelulain mukaiset asiakkaat, suoritteet ja kustannukset 2013

UUDEEN 2013 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
VÄESTÖTIEDOT								
Koko väestö 31.12.	612 664	260 753	208 098	182 072	220 446	193 798	1 677 831	Kunnan antamat tiedot
0–17 vuotiaat	100 023	59 843	44 790	28 053	35 943	44 453	313 105	Puuttuvan tiedon merkitseminen
18–64-vuotiaat	413 813	166 608	134 193	118 457	145 451	123 087	1 101 609	= kunnalla ei käytössä kyseistä palvelua
65 vuotta täyttäneet	98 828	34 302	29 115	35 562	39 052	26 258	263 117	.. = tietoa ei ole saatu tai sitä ei voi eritellä
65–74-vuotiaat	57 061	21 701	18 650	19 344	21 588	15 114	153 458	= muu syy puuttumiselle
75–84-vuotiaat	29 496	9 474	8 311	11 258	12 501	8 256	79 296	0 = ei asiakkaita / kustannuksia tai luvut pyöristyvät nolnaan
85 vuotta täyttäneet	12 271	3 127	2 154	4 960	4 963	2 888	30 363	
Koko väestö ikäryhmittäin yhteensä 31.12., %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
0–17 vuotiaat	16,3	23,0	21,5	15,4	16,3	22,9	18,7	
18–64-vuotiaat	67,5	63,9	64,5	65,1	66,0	63,5	65,7	
65 vuotta täyttäneet	16,1	13,2	14,0	19,5	17,7	13,5	15,7	
65–74-vuotiaat	9,3	8,3	9,0	10,6	9,8	7,8	9,1	
75–84-vuotiaat	4,8	3,6	4,0	6,2	5,7	4,3	4,7	
85 vuotta täyttäneet	2,0	1,2	1,0	2,7	2,3	1,5	1,8	
1 VAMMAISPALVELUJEN ASIAKKAAT VUODEN AIKANA								
1.1 VpL-asiakkaat yhteensä (ks. määritelmät)	13 572	4 335	5 663	4 110	7 497	4 049	39 226	Vantaa: Vuotta 2012 aiempien vuosien asiakasmäärät perustuvat kuljetuspalvelupäätöksiin. Vuoden 2012 lukuihin on laskettu kaikki VpL-asiakkaat.
1.2 Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen VpL:n mukainen päätös, yhteensä	12 518	3 976	5 515	4 052	6 722	3 725	36 508	
1.2.1 0–17-vuotiaat	486	328	250	203	346	154	1 767	
1.2.2 18–64-vuotiaat	3 855	1 621	1 675	1 196	1 801	1 259	11 407	
1.2.3 65 vuotta täyttäneet	8 177	2 027	3 590	2 653	4 575	2 312	23 334	
Asiakkaat ikäryhmittäin yhteensä, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
0–17-vuotiaat	3,9	8,2	4,5	5,0	5,1	4,1	4,8	
18–64-vuotiaat	30,8	40,8	30,4	29,5	26,8	33,8	31,2	
65 vuotta täyttäneet	65,3	51,0	65,1	65,5	68,1	62,1	63,9	
Asiakkaiden osuus väestöstä ikäryhmittäin yhteensä, %	2,04	1,52	2,65	2,23	3,05	1,92	2,18	
0–17-vuotiaat	0,49	0,55	0,56	0,72	0,96	0,35	0,56	
18–64-vuotiaat	0,93	0,97	1,25	1,01	1,24	1,02	1,04	
65 vuotta täyttäneet	8,27	5,91	12,33	7,46	11,72	8,80	8,87	
2 VAMMAISPALVELUJEN KOKONAISKUSTANNUKSET VUODEN AIKANA								
2.1 VpL-palvelujen ja taloudellisten tukitoimien bruttokustannukset yhteensä, €	71 441 479	24 546 811	20 636 883	12 552 167	20 789 985	18 781 666	168 748 990	
2.2 VpL-palveluista perityt asiakasmaksut yhteensä, €	280 978	91 269	111 310	21 448	0	13 751	518 756	
Asiakasmaksujen osuus bruttokustannuksista, %	0,4	0,4	0,5	0,2	0,0	0,1	0,3	
2.3 VpL-palvelujen ja taloudellisten tukitoimien nettokustannukset yhteensä, €	71 160 501	24 455 542	20 525 572	12 530 719	20 789 985	18 767 915	168 230 234	
Nettokustannukset €/ VpL-asiakkaat	5 684,7	6 150,8	3 721,8	3 092,5	3 092,8	5 038,4	4 608,0	
Nettokustannukset €/ väestö	116,1	93,8	98,6	69,5	94,3	96,8	100,3	
Subjektiiivisten VpL-palvelujen nettokustannukset (kuljetuspalvelut, asunnon muutostyöt, asunnon välineet ja laitteet, palveluasuminen, päivätoiminta sekä henkilökohtainen apu), €	69 400 732	23 708 110	20 077 823	12 395 314	20 548 726	18 691 401	164 822 106	
Subjektiiivisten palvelujen osuus VpL-nettokustannuksista, %	97,5	96,9	97,8	98,9	98,8	99,6	98,0	
Määrärahasidonnaisten palvelujen nettokustannukset, €	1 759 769	747 432	447 749	135 405	241 259	76 514	3 408 128	
Määrärahasidonnaisten palvelujen osuus VpL-nettokustannuksista, %	2,5	3,1	2,2	1,1	1,2	0,4	2,0	

UUDEEN 2013 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
3 KULJETUSPALVELUT								
3.1 VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET KULJETUSPALVELUT								
<i>VpL-asiakkaat</i>								
3.1.1 Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös VpL:n mukaisista kuljetuspalveluista, yhteensä	11 557	3 405	4 732	3 797	5 755	3 341	32 587	
3.1.1.1 65 vuotta täyttäneet asiakkaat	7 936	1 963	2 849	2 601	4 482	2 183	22 014	
Kuljetuspalvelujen myönteisen päätöksen omaavien asiakkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista, %	92,3	85,6	85,8	93,7	85,6	89,7	89,3	
3.1.2 Kokonaan kielteisen päätöksen saaneet	1 007	238	299	49	548	324	2 465	
Kokonaan kielteisen päätöksen saaneiden osuus asiakkaista, joilla päätös kuljetuspalveluista, %	8,0	6,5	5,9	1,3	8,7	8,8	7,0	
3.1.3 Kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat yhteensä	8 332	2 938	3 566	2 999	3 688	3 341	24 864	
3.1.3.1 0–17-vuotiaat	224	125	58	106	86	75	674	
3.1.3.2 18–64-vuotiaat	2 725	1 194	1 245	952	995	1 083	8 194	
3.1.3.3 65 vuotta täyttäneet	5 383	1 619	2 263	1 941	2 607	2 183	15 996	
3.1.3.3.1 65–74-vuotiaat	1 570	489	727	520	649	508	4 463	
3.1.3.3.2 75–84-vuotiaat	1 940	608	944	673	895	824	5 884	
3.1.3.3.3 85 vuotta täyttäneet	1 873	522	592	748	1 063	851	5 649	
Kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus myönteisen päätöksen omaavista asiakkaista, %	72,1	86,3	75,4	79,0	64,1	100,0	76,3	
65 vuotta täyttäneiden kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus vastaavanikäisistä myönteisen päätöksen omaavista, %	67,8	82,5	79,4	74,6	58,2	100,0	72,7	
Kuljetuspalveluja käyttäneiden asiakkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista, %	66,6	73,9	64,7	74,0	54,9	89,7	68,1	
Kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus ikäryhmittäin yhteensä, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
0–17-vuotiaat	2,7	4,3	1,6	3,5	2,3	2,2	2,7	
18–64-vuotiaat	32,7	40,6	34,9	31,7	27,0	32,4	33,0	
65 vuotta täyttäneet	64,6	55,1	63,5	64,7	70,7	65,3	64,3	
65–74-vuotiaat	18,8	16,6	20,4	17,3	17,6	15,2	17,9	
75–84-vuotiaat	23,3	20,7	26,5	22,4	24,3	24,7	23,7	
85 vuotta täyttäneet	22,5	17,8	16,6	24,9	28,8	25,5	22,7	
Kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus väestöstä ikäryhmittäin yhteensä, %	1,36	1,13	1,71	1,65	1,67	1,72	1,48	
0–17-vuotiaat	0,22	0,21	0,13	0,38	0,24	0,17	0,22	
18–64-vuotiaat	0,66	0,72	0,93	0,80	0,68	0,88	0,74	
65 vuotta täyttäneet	5,45	4,72	7,77	5,46	6,68	8,31	6,08	
65–74-vuotiaat	2,75	2,25	3,90	2,69	3,01	3,36	2,91	
75–84-vuotiaat	6,58	6,42	11,36	5,98	7,16	9,98	7,42	
85 vuotta täyttäneet	15,26	16,69	27,48	15,08	21,42	29,47	18,60	

UUDEEN 2013 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
VpL-matkat								
3.1.4 Yhdensuuntaisten matkojen määrä yhteensä	597 621	290 446	328 169	236 978	265 923	159 375	1 878 512	Oulu: Jaoteltu kuljetuspalveluasiakkaiden ikäjakauman suhteeseen
3.1.4.1 0–17-vuotiaiden matkat	14 791	8 382	3 687	6 441	4 762	3 506	41 569	
3.1.4.2 18–64-vuotiaiden matkat	280 479	162 643	152 519	100 199	114 840	51 637	862 317	
3.1.4.3 65 vuotta täyttäneiden matkat	302 351	119 421	171 963	130 338	146 321	104 232	974 626	
3.1.4.3.1 65–74-vuotiaiden matkat	105 958	41 433	65 116	44 043	48 937	24 225	329 712	
3.1.4.3.2 75–84-vuotiaiden matkat	111 472	44 659	74 040	47 506	52 640	39 366	369 683	
3.1.4.3.3 85 vuotta täyttäneiden matkat	84 921	33 329	32 807	38 789	44 744	40 641	275 231	
Eri ikäryhmien tekemien matkojen osuudet yhteensä, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
0–17-vuotiaat	2,5	2,9	1,1	2,7	1,8	2,2	2,2	
18–64-vuotiaat	46,9	56,0	46,5	42,3	43,2	32,4	45,9	
65 vuotta täyttäneet	50,6	41,1	52,4	55,0	55,0	65,4	51,9	
65–74-vuotiaat	17,7	14,3	19,8	18,6	18,4	15,2	17,6	
75–84-vuotiaat	18,7	15,4	22,6	20,0	19,8	24,7	19,7	
85 vuotta täyttäneet	14,2	11,5	10,0	16,4	16,8	25,5	14,7	
Matkat / asiakas / kk (matkoja käyttäneet asiakkaat)	6,0	8,2	7,7	6,6	6,0	4,0	6,3	
0–17-vuotiaat	5,5	5,6	5,3	5,1	4,6	3,9	5,1	
18–64-vuotiaat	8,6	11,4	10,2	8,8	9,6	4,0	8,8	
65 vuotta täyttäneet	4,7	6,1	6,3	5,6	4,7	4,0	5,1	
65–74-vuotiaat	5,6	7,1	7,5	7,1	6,3	4,0	6,2	
75–84-vuotiaat	4,8	6,1	6,5	5,9	4,9	4,0	5,2	
85 vuotta täyttäneet	3,8	5,3	4,6	4,3	3,5	4,0	4,1	
VpL-matkat työhön ja opintoihin								
(Tietolähde)	Päätös määrä							
3.1.5 Kuljetuspalveluja käyttäneistä työ- ja opiskelumatkoja käyttäneet asiakkaat	512	258	157	117	209	118	1 371	
3.1.5.1 Työmatkoja käyttäneet asiakkaat	326	79	124	73	602	
3.1.5.2 Opiskelumatkoja käyttäneet asiakkaat	206	38	85	45	374	
Työ- ja opiskelumatkoja käyttäneiden osuus kuljetuspalveluja käyttäneistä asiakkaista, %	6,1	8,8	4,4	3,9	5,7	3,5	5,5	
3.1.6 Työ- ja opiskelumatkojen määrä yhteensä	54 755	49 052	32 096	21 699	32 818	11 106	201 526	
Työ- ja opiskelumatkojen osuus yhdensuuntaisista matkoista, %	9,2	16,9	9,8	9,2	12,3	7,0	10,7	
VpL-matkakortit								
3.1.7 Kuljetuspalvelujen lisäksi myönnettyjen matkakorttien määrä	2 109	387	..	-	136	11	2 643	
3.1.8 Kuljetuspalvelujen lisäksi myönnettyillä matkakorteilla tehtyjen matkojen määrä	245 157	58 004	..	-	..	0	303 161	
3.1.9 Kuljetuspalvelujen lisäksi myönnettyjen matkakorttien nettokustannukset, €	762 202	124 274	..	-	22 868	4 257	913 601	
Kustannukset €/ matkakortti	361,4	321,1	0,0	0,0	168,1	387,0	34 566,8	
VpL-kustannukset								
3.1.10 Kuljetuspalvelujen bruttokustannukset, €	20 169 455	9 038 025	9 105 231	4 159 741	7 062 684	4 708 244	54 243 380	
3.1.11 Kuljetuspalveluista perityt asiakasmaksut, €	280 978	91 269	111 310	21 448	0	13 751	518 756	
Asiakasmaksujen osuus bruttokustannuksista, %	1,4	1,0	1,2	0,5	0,0	0,3	1,0	
3.1.12 Kuljetuspalvelujen nettokustannukset, €	19 888 477	8 946 756	8 993 921	4 138 293	7 062 684	4 694 493	53 724 623	
Kuljetuspalvelujen nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	27,9	36,6	43,8	33,0	34,0	25,0	31,9	
Kuljetuspalvelujen nettokustannukset €/ myönnteisten päätösten määrä	1 720,9	2 627,5	1 900,7	1 089,9	1 227,2	1 405,1	1 648,7	
Kuljetuspalvelujen nettokustannukset €/ kuljetuspalveluja käyttänyt asiakas	2 387,0	3 045,2	2 522,1	1 379,9	1 915,0	1 405,1	2 160,7	
Keskimääräinen matkan nettokustannus, €	32,0	30,4	27,4	17,5	26,5	29,4	28,1	

UUDEEN 2013 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
3.2 SOSIAALIHUOLTOLAIN MUKAISET KULJETUSPALVELUT								
ShL-asiakkaat								
3.2.1 Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös ShL:n mukaisista kuljetuspalveluista, yhteensä	5 534	1 348	1 253	605	672	883	10 295	
Kuljetuspalvelujen myönteisen päätöksen omaavien asiakkaiden osuus väestöstä, %	0,90	0,52	0,60	0,33	0,30	0,46	0,61	
3.2.2 Kokonaan kielteisen päätöksen saaneet asiakkaat	168	121	76	179	125	0	669	
Kokonaan kielteisen päätöksen saaneiden osuus asiakkaista, joilla on päätös ShL-kuljetuspalveluista, %	2,9	8,2	5,7	22,8	15,7	0,0	6,5	
(Tietolähde)						Päätös määrä		
3.2.3 Kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat	3 515	989	843	554	530	883	7 314	
3.2.3.1 65 vuotta täyttäneet	3 331	904	733	469	469	674	6 580	
3.2.3.1.1 65–74-vuotiaat	521	149	158	72	78	121	1 099	
3.2.3.1.2 75–84-vuotiaat	1 244	397	358	153	159	263	2 574	
3.2.3.1.3 85 vuotta täyttäneet	1 566	358	217	244	232	290	2 907	
Kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus myönteisen ShL:n mukaisen päätöksen omaavista asiakkaista, %	63,5	73,4	67,3	91,6	78,9	100,0	71,0	
ShL-kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus väestöstä, %	0,57	0,38	0,41	0,30	0,24	0,46	0,44	
ShL-matkat								
3.2.4 Yhdensuuntaisten matkojen määrä yhteensä	122 952	40 234	42 364	30 058	20 423	13 985	270 016	
3.2.4.1 65 vuotta täyttäneiden matkat	115 206	35 678	36 363	25 318	33 551	10 674	256 790	
3.2.4.1.1 65–74-vuotiaiden matkat	22 558	7 312	7 587	4 153	8 169	1 916	51 695	
3.2.4.1.2 75–84-vuotiaiden matkat	48 302	15 505	19 346	8 570	11 388	4 165	107 276	
3.2.4.1.3 85 vuotta täyttäneiden matkat	44 346	12 861	9 430	12 595	13 994	4 593	97 819	
65 vuotta täyttäneiden matkojen osuus matkojen kokonaismäärästä, %	93,7	88,7	85,8	84,2	164,3	76,3	95,1	
Matkat myönteisen päätöksen omaavaa kohti keskimäärin / kk	1,9	2,5	2,8	4,1	2,5	1,3	2,2	
Matkat matkoja käyttänyttä kohti keskimäärin / kk	2,9	3,4	4,2	4,5	3,2	1,3	3,1	
ShL-matkakortit								
3.2.5 Kuljetuspalvelujen lisäksi myönnettyjen matkakorttien määrä	1 665	-	-	-	-	-	-	
3.2.6 Kuljetuspalvelujen lisäksi myönnettyillä matkakorteilla tehtyjen matkojen määrä	166 297	-	-	-	-	-	-	
3.2.7 Kuljetuspalvelujen lisäksi myönnettyjen matkakorttien nettokustannukset, €	512 416	-	-	-	-	-	-	
Kustannukset €/matkakortti	307,8	-	-	-	-	-	-	
ShL-kustannukset								
3.2.8 Kuljetuspalvelujen bruttokustannukset, €	4 633 678	512 109	597 229	296 206	343 000	366 158	6 748 381	
3.2.9 Kuljetuspalveluista perityt asiakasmaksut, €	0	0	0	0	0	0	0	
Asiakasmaksujen osuus bruttokustannuksista, %	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
3.2.10 Kuljetuspalvelujen nettokustannukset, €	4 633 678	512 109	597 229	296 206	343 000	366 158	6 748 381	
Kuljetuspalvelujen nettokustannukset €/myönteisten päätösten määrä	837,3	379,9	476,6	489,6	510,4	414,7	655,5	
Kuljetuspalvelujen nettokustannukset €/kuljetuspalveluja käyttänyt asiakas	1 318,3	517,8	708,5	534,7	647,2	414,7	922,7	
Keskimääräinen matkan nettokustannus, €	33,5	12,7	14,1	9,9	16,8	26,2	24,4	

UUODEN 2013 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
3.3 KULJETUSPALVELUKESKUKSET								
<i>Kuljetuspalvelukeskusten kautta tehdyt matkat</i>								
3.3.1 Kuljetuspalvelukeskuksen kautta tehtyjen VpL- ja ShL-matkojen määrä	609 793	-	-	-	311 834	163 360	1 084 987	
3.3.1.1 Joista VpL-matkoja	486 841	-	-	-	291 411	149 375	927 627	
3.3.1.2 Joista ShL-matkoja	122 952	-	-	-	20 423	13 985	157 360	
Kuljetuspalvelukeskusten kautta tehtyjen matkojen osuus kaikista VpL- ja ShL-matkoista, %	84,6	-	-	-	108,9	94,2	91,9	
3.3.2 Yhdistettyjen yhdensuuntaisten VpL- ja ShL-matkojen määrä	195 482	-	-	-	75 390	17 210	288 082	
3.3.2.1 Joista VpL-matkoja	148 214	-	-	-	68 411	17 210	233 835	
3.3.2.2 Joista ShL-matkoja	47 268	-	-	-	6 979	-	54 247	
Kuljetuspalvelukeskusten kautta tehtyjen yhdistettyjen matkojen osuus kaikista VpL- ja ShL-matkoista, %	27,1	-	-	-	26,3	9,9	24,4	
Yhdistettyjen matkojen osuus kaikista kuljetuspalvelukeskusten kautta tehdyistä VpL- ja ShL-matkoista, %	32,1	-	-	-	24,2	10,5	26,6	
<i>Kuljetuspalvelukeskusten kustannukset</i>								
3.3.3 Kuljetuspalvelukeskusten matkojen välityksen ja yhdistelyn nettokustannukset, €	2 638 831	-	-	-	741 811	370 156	3 750 798	
Kuljetuspalvelukeskusten kustannusten osuus VpL- ja ShL-kuljetuspalveluiden kustannuksista, %	10,8	0,0	0,0	0,0	10,0	7,3	10,1	
Kuljetuspalvelukeskusten nettokustannukset €/ välitetty matka	4,3	0,0	0,0	0,0	2,4	2,3	3,5	
<i>Poikkeukset kuljetuspalvelukeskusten käytössä</i>								
3.3.4 VpL-asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös vakiotaksin käytöstä ja/tai jotka on vapautettu eli irrotettu keskitetystä tilausjärjestelmästä	841	334	248	253	712	173	2 561	
Vakiotaksia käyttävien ja/tai vapautettujen eli irrotettujen asiakkaiden osuus VpL-kuljetuspalveluja käyttäneistä asiakkaista, %	10,1	11,4	7,0	8,4	19,3	5,2	10,3	
3.3.5 VpL-asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös oikeudesta matkustaa yksin	1 190	-	-	0	527	91	1 808	
Yksin matkustavien asiakkaiden osuus VpL-kuljetuspalveluja käyttäneistä, %	14,3	0,0	0,0	0,0	14,3	2,7	9,8	
3.3.6 VpL-asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös kuljetuspalvelukeskuksen palveluista vapautuksesta eli irrotuksesta	841	-	-	0	..	82	923	
Vapautuksen eli irrotuksen saaneiden osuus VpL-kuljetuspalveluja käyttäneistä, %	10,1	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5	6,3	
3.4 PALVELULINJAT								
3.4.1 Palvelulinjojen bruttokustannukset sosiaali-toimelle, €	-	0	206 107	0	1 117 000	220 763	1 543 870	
3.4.2 Palvelulinjojen käytöstä perityt asiakasmaksut sosiaali-toimelle, €	-	0	14 992	0	149 000	110 858	274 850	
3.4.3 Palvelulinjojen käytön nettokustannukset sosiaali-toimelle, €	0	0	191 115	0	968 000	109 905	1 269 020	
3.4.4 Kunnan muiden hallintokuntien nettokustannukset, €	3 160 034	467 607	0	750 723	..	218 891	4 597 255	
3.4.5 Palvelulinjojen nettokustannukset kunnalle yhteensä, €	3 160 034	467 607	191 115	750 723	968 000	328 796	5 866 275	
3.4.6 Palvelulinjojen nettokustannukset yhteensä, €	3 160 034	467 607	191 115	750 723	968 000	328 796	5 866 275	

UUDEEN 2013 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
4 ASUNNON MUUTOSTYÖT VUODEN AIKANA								
4.1 Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös asunnon muutostöistä tai huoltotöitä	410	351	256	72	311	317	1 717	
4.1.1 0–17-vuotiaat	25	36	16	9	19	19	133	
4.1.2 18–64-vuotiaat	201	173	179	36	107	126	822	
4.1.3 65 vuotta täyttäneet	184	142	61	27	185	163	762	
Asunnon muutostöiden asiakkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista, %	3,3	8,8	4,6	1,8	4,6	8,5	4,7	
Asunnon muutostöiden asiakkaiden osuus väestöstä, %	0,07	0,13	0,12	0,04	0,14	0,16	0,10	
Asunnon muutostöiden asiakkaat ikäryhmittäin yhteensä, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
0–17-vuotiaat	6,1	10,3	6,3	12,5	6,1	8,8	7,7	
18–64-vuotiaat	49,0	49,3	69,9	50,0	34,4	39,7	47,9	
65 vuotta täyttäneet	44,9	40,5	23,8	37,5	59,5	51,4	44,4	
4.2 Asunnon muutostöiden nettokustannukset, €	525 903	286 088	463 130	124 717	532 825	482 560	2 415 223	
Asunnon muutostöiden nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	0,7	1,2	2,3	1,0	2,6	2,6	1,4	
Nettokustannukset €/ asunnon muutostöiden asiakas	1 282,7	815,1	1 809,1	1 732,2	1 713,3	1 522,3	1 406,7	
5 ASUNNON VÄLINEET JA LAITTEET VUODEN AIKANA								
5.1 Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös asunnon välineistä ja laitteista tai huoltotöitä	697	168	73	209	141	228	1 516	
Asunnon välineiden ja laitteiden asiakkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista, %	5,57	4,23	1,32	5,16	2,10	6,12	4,15	
Asunnon välineiden ja laitteiden asiakkaiden osuus väestöstä, %	0,11	0,06	0,04	0,11	0,06	0,12	0,09	
5.2 Asunnon välineiden ja laitteiden nettokustannukset, €	583 018	30 964	83 871	156 558	388 577	174 961	1 417 950	
Asunnon välineiden ja laitteiden nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	0,8	0,1	0,4	1,2	1,9	0,9	0,8	
Nettokustannukset €/ asunnon välineiden ja laitteiden asiakas	836,5	184,3	1 148,9	749,1	2 755,9	767,4	935,3	
6 VAIKEAVAMMAISTEN PALVELUASUMINEN VUODEN AIKANA								
6.1 Vaikeavammaisten palveluasumisen asukkaat asumisyksiköissä yhteensä	402	133	100	117	125	112	989	
6.1.1 0–17-vuotiaat	1	0	0	0	0	1	2	
6.1.2 18–64-vuotiaat	326	116	82	87	92	87	790	
6.1.3 65 vuotta täyttäneet	75	17	18	30	33	24	197	
Palveluasumisen asukkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista, %	3,2	3,3	1,8	2,9	1,9	3,0	2,7	
Palveluasumisen asukkaiden osuus väestöstä, %	0,07	0,05	0,05	0,06	0,06	0,06	0,06	
Palveluasumisen asukkaat ikäryhmittäin yhteensä, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
0–17-vuotiaat	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9	0,2	
18–64-vuotiaat	81,1	87,2	82,0	74,4	73,6	77,7	79,9	
65 vuotta täyttäneet	18,7	12,8	18,0	25,6	26,4	21,4	19,9	
6.2 Asumisyksiköiden pitkäaikaiset asukkaat	392	125	99	0	0	0	616	
6.3 Asumisyksiköiden lyhytaikaiset asukkaat	10	9	0	6	3	0	28	
Palveluasumisen lyhytaikaisten asukkaiden osuus kaikista asukkaista, %	2,5	6,8	0,0	5,1	2,4	0,0	2,8	
6.4 Vaikeavammaisten palveluasumisen asumisyksiköiden nettokustannukset, €	20 386 337	6 527 492	4 746 953	4 839 490	6 358 750	4 585 300	47 444 322	
Palveluasumisen asumisyksiköiden nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	28,6	26,7	23,1	38,6	30,6	24,4	28,2	
Nettokustannukset €/ palveluasumisen asumisyksikön asukas	50 712,3	49 078,9	47 469,5	41 363,2	50 870,0	40 940,2	47 972,0	

UUDEEN 2013 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
6 VAIKEAVAMMAISTEN PALVELUASUMINEN VUODEN AIKANA								
6.5 Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös palveluasumisesta yksittäiseen asuntoon	229	77	38	61	91	128	624	
6.5.1 Palveluasumista yksittäiseen asuntoon kotihoidon tuella saavat	0	74	7	47	0	98	226	
6.5.1.1 Palveluasumista oman kotihoidon tuella saavat	-	42	6	47	0	52	147	
6.5.1.2 Palveluasumista ostetun kotihoidon tuella saavat	-	32	1	0	..	46	79	
Kotihoidon tuella palveluasumista saavien osuus päätöksen palveluasumisesta yksittäiseen asuntoon omaavista, %	0,0	96,1	18,4	77,0	0,0	76,6	36,2	
6.6 Nettokustannukset ostetun kotihoidon tuella yksittäiseen asuntoon toteutettavasta palveluasumisesta, €	-	0	..	0	1 430 544	1 595 949	3 026 493	
Nettokustannukset ostetun kotihoidon tuella yksittäiseen asuntoon toteutettavasta palveluasumisesta €/ asiakas	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	34 694,5	38 310,0	
6.7 Asumisyksiköiden ja yksittäiseen asuntoon toteuttavan palveluasumisen asiakkaat yhteensä	631	210	138	178	216	240	1 613	
Asumisyksikössä asuvat asiakkaat, %	63,7	63,3	72,5	65,7	57,9	46,7	61,3	
7 VAIKEAVAMMAISTEN PÄIVÄTOIMINTA VUODEN AIKANA								
7.1 Päivätoiminnan asiakkaat yhteensä	216	130	42	37	55	33	513	
Päivätoiminnan asiakkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista, %	1,7	3,3	0,8	0,9	0,8	0,9	1,4	
Päivätoiminnan asiakkaiden osuus väestöstä, %	0,04	0,05	0,02	0,02	0,02	0,02	0,03	
7.2 Päivätoiminnan nettokustannukset	1 276 229	735 111	191 456	198 814	368 191	131 172	2 900 973	Helsinki: Sisältää ryhmäkuljetuskustannuksia.
Päivätoiminnan nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	1,8	3,0	0,9	1,6	1,8	0,7	1,7	
Nettokustannukset €/ päivätoiminnan asiakas	5 908,5	5 654,7	4 558,5	5 373,4	6 694,4	3 974,9	5 654,9	
8 HENKILÖKOHTAINEN APU VUODEN AIKANA								
8.1 Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös henkilökohtaisesta avusta	1 940	555	490	409	628	689	4 711	
8.1.1 0–17-vuotiaat	71	39	22	14	25	81	252	
8.1.2 18–64-vuotiaat	1 305	411	300	281	428	455	3 180	
8.1.3 65 vuotta täyttäneet	564	105	168	114	175	153	1 279	
Henkilökohtaisen avun asiakkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista, %	15,5	14,0	8,9	10,1	9,3	18,5	12,9	
Henkilökohtaisen avun asiakkaiden osuus väestöstä, %	0,32	0,21	0,24	0,22	0,28	0,36	0,28	
Henkilökohtaisen avun asiakkaat ikäryhmittäin yhteensä, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
0–17-vuotiaat	3,7	7,0	4,5	3,4	4,0	11,8	5,3	
18–64-vuotiaat	67,3	74,1	61,2	68,7	68,2	66,0	67,5	
65 vuotta täyttäneet	29,1	18,9	34,3	27,9	27,9	22,2	27,1	
8.2 Henkilökohtaisen avun asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös palveluasumisesta yksittäiseen asuntoon sisältäen henkilökohtaisen avun tuen	196	70	29	41	..	88	424	
Yksittäiseen asuntoon järjestyn palveluasumisen asiakkaiden osuus henkilökohtaisen avun asiakkaista, %	10,1	12,6	5,9	10,0	0,0	12,8	10,4	
Yksittäiseen asuntoon järjestyn asiakkaiden osuus palveluasumista yksittäiseen asuntoon saavista asiakkaista, %	85,6	90,9	76,3	67,2	0,0	68,8	67,9	
8.3 Kokonaan kielteisen päätöksen saaneet	56	23	22	6	32	31	170	
Kokonaan kielteisen päätöksen saaneiden osuus henkilökohtaisen avun asiakkaista, joilla päätös henkilökohtaisesta avusta, %	2,8	4,0	4,3	1,4	4,8	4,3	3,5	

UUDEEN 2013 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
8 HENKILÖKOHTAINEN APU VUODEN AIKANA								
Eri järjestämistapoja sisältävät päätökset henkilökohtaisesta avusta yhteensä	2 158	607	490	423	689	689	5 056	
8.4.1 Palvelussa asiakas työnantajana	934	388	489	407	390	459	3 067	
8.4.2 Palveluseteli, jolla asiakas hankkii palvelun	260	170	0	0	24	0	454	
8.4.3 Palvelut hankitaan ostopalveluna	964	49	1	16	275	213	1 518	
8.4.4 Palvelut omana toimintana (avustaja kunnan työntekijä)	0	-	0	0	-	17	17	
Henkilökohtainen apu järjestämistavoitain yhteensä, %	111,2	109,4	100,0	103,4	109,7	100,0	107,3	
Palvelussa asiakas työnantajana	48,1	69,9	99,8	99,5	62,1	66,6	65,1	
Palveluseteli, jolla asiakas hankkii palvelun	13,4	30,6	0,0	0,0	3,8	0,0	9,6	
Palvelut hankitaan ostopalveluna	49,7	8,8	0,2	3,9	43,8	30,9	32,2	
Palvelut omana toimintana (avustaja kunnan työntekijä)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5	0,4	
Eri tuntimääriä sisältävät päätökset henkilökohtaisesta avusta yhteensä	2 483	607	490	409	..	689	4 678	
8.5.1 Korkeintaan 20 h / viikko	1 814	408	338	333	..	522	3 415	
8.5.2 21–30 h / viikko	225	56	59	27	..	45	412	
8.5.3 31–40 h / viikko	159	91	47	31	..	60	388	
8.5.4 Yli 40 h / viikko, josta	285	52	46	18	..	62	463	
8.5.4.1 41–60 h / viikko	161	..	0	12	..	0	173	
8.5.4.2 61–80 h / viikko	57	..	0	6	..	0	63	
8.5.4.3 yli 80 h / viikko	67	..	0	0	..	0	67	
Henkilökohtaisen avun päätökset tuntimäärittäin yhteensä, %	128,0	109,4	100,0	100,0	0,0	100,0	99,3	
Korkeintaan 20 h / viikko	93,5	73,5	69,0	81,4	0,0	75,8	72,5	
21–30 h / viikko	11,6	10,1	12,0	6,6	0,0	6,5	8,7	
31–40 h / viikko	8,2	16,4	9,6	7,6	0,0	8,7	8,2	
Yli 40 h / viikko	14,7	9,4	9,4	4,4	0,0	9,0	9,8	
41–60 h / viikko	8,3	0,0	0,0	2,9	0,0	0,0	3,7	
61–80 h / viikko	2,9	0,0	0,0	1,5	0,0	0,0	1,3	
Yli 80 h / viikko	3,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,4	
8.4 Henkilökohtaisen avun nettokustannukset, €	26 740 768	7 181 699	5 598 491	2 937 442	5 837 699	8 622 915	56 919 015	
Henkilökohtaisen avun nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	37,6	29,4	27,3	23,4	28,1	45,9	33,8	
Nettokustannukset € / henkilökohtaisen avun asiakas	13 783,9	12 940,0	11 425,5	7 182,0	9 295,7	12 515,1	12 082,2	
9 VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET PALVELUSUUNNITELMAT VUODEN AIKANA								
9.1 VpL-palvelusuunnitelmat vuoden aikana	639	999	..	349	487	1 591	4 065	

UUODEN 2013 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
10 MUUT VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET PALVELUT UUODEN AIKANA								
10.1 Lyhytaikaisen avustajapalvelun ja nkövammaisten opaspalvelun asiakkaat	-	-	0	-	402	-	402	
10.2 Lyhytaikaisen avustajapalvelun ja nkövammaisten opaspalvelun kustannukset	-	0	0	-	94 455	-	94 455	
Avustaja- ja opaspalvelun kustannukset €/ asiakas	0,0	0,0	0,0	0,0	235,0	0,0	235,0	
10.3 Muiden VpL-palvelujen nettokustannukset yhteensä, €	1 759 769	747 432	447 749	135 405	241 259	76 514	3 408 128	
Muiden palvelujen nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	2,5	3,1	2,2	1,1	1,2	0,4	2,0	
10.4. VpL-palvelut ja -tukitoimet, jotka muodostavat muiden VpL-palvelujen nettokustannukset kohdassa 10.3.								
10.4.1 Helsinki	Sopeutusvalmennus, harkinnanvaraiset apuvälineet ja laitteet, erityisvaatetus ja muu taloudellinen tuki.							
10.4.2 Espoo	Hoiva-avustaja, ympärivuorokautinen lyhytaikainen hoito ostopalveluna, tuntiperusteinen hoito kotiin lapsille, avustukset liikkumisvälineisiin ja niiden apuvälineisiin, tukiviittomaopetus ja muu taloudellinen tuki.							
10.4.3 Vantaa								
10.4.4 Turku	Sopeutusvalmennus; harkinnanvaraiset välineet ja laitteet; vaatetus- ja erityisravintokustannukset; avustajakeskuksen avustus.							
10.4.5 Tampere	sopeutusvalmennus, harkinnanvaraiset välineet ja laitteet, vaatetus- ja erityisravintokustannukset, muut tukitoimet							
10.4.6 Oulu								
MUITA VAMMAISPALVELUJA KOSKEVIA TIETOJA								
11 KUNTAAN JA KUNNASTA POIS KOTIKUNTALAIN SEKÄ SHL:N MUUTOSTEN (1.1.2011) NOJALLA MUUTTANEET VPL-ASIAKKAAT UUODEN AIKANA								
11.1 Kotikuntalain ja ShL:n muutoksiin perustuvat tulot VpL-asiakkaista, €	422 062		0	106 718	..	401 749	930 529	
11.2 Kotikuntalain ja ShL:n muutoksiin perustuvat menot VpL-asiakkaista, €	109 942	0	37 262	65 724	..	520 914	733 842	
Erutus tulot - menot, €	312 120	0	-37 262	40 994	0	-119 165	196 687	

Liite 3. Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien asiakkaat ja kustannukset 2009–2013

		HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
			Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %
Väestö yhteensä 31.12.	2009	583 350	1,5	244 330	1,1	197 636	1,1	176 087	0,3	211 507	0,9	139 133	3,8	1 552 043	1,4
	2010	588 549	0,9	247 970	1,5	200 055	1,2	177 326	0,7	213 217	0,8	141 671	1,8	1 568 788	1,1
	2011	595 384	1,2	252 439	1,8	203 001	1,5	178 630	0,7	215 168	0,9	143 909	1,6	1 588 531	1,3
	2012	603 968	1,4	256 824	1,7	205 312	1,1	180 225	0,9	217 421	1,0	146 473	1,8	1 610 223	1,4
	2013	612 664	1,4	260 753	-19,0	208 098	0,0	182 072	22,3	220 446	0,0	193 798	32,3	1 677 831	0,0
Vammaispalvelujen asiakkaat ja kustannukset 2009–2013															
VpL:n mukaista palvelua tai taloudellista tukea saaneet asiakkaat	2009	11 557	1,9	3 786	-2,6	4 508	-1,5	4 849	2,1	7 108	-0,3	2 778	8,2	34 586	1,0
	2010	11 714	1,4	3 857	1,9	4 658	3,3	5 073	4,6	7 217	1,5	2 734	-1,6	35 253	1,9
	2011	12 017	2,6	3 996	3,6	4 745	1,9	4 562	-10,1	7 035	-2,5	2 817	3,0	35 172	-0,2
	2012	12 455	3,6	3 994	-0,1	4 963	4,6	4 310	-5,5	7 081	0,7	3 037	7,8	35 840	1,9
	2013	12 518	0,5	3 976	-0,5	5 515	11,1	4 052	-6,0	6 722	-5,1	3 725	22,7	36 508	1,9
Muutos 2009–2013, %		8,3		5,0		22,3		-16,4		-5,4		34,1		5,6	
VpL:n mukaista palvelua tai taloudellista tukea saaneiden %-osuus väestöstä	2009	1,98	0,4	1,55	-3,7	2,28	-2,6	2,75	1,8	3,36	-1,2	2,00	4,3	2,23	-0,4
	2010	1,99	0,5	1,56	0,4	2,33	2,1	2,86	3,9	3,38	0,7	1,93	-3,3	2,25	0,8
	2011	2,02	1,4	1,58	1,8	2,34	0,4	2,55	-10,7	3,27	-3,4	1,96	1,4	2,21	-1,5
	2012	2,06	2,2	1,56	-1,8	2,42	3,4	2,39	-6,4	3,26	-0,4	2,07	5,9	2,23	0,5
	2013	2,04	-0,9	1,52	-2,0	2,65	9,6	2,23	-6,9	3,05	-6,4	1,92	-7,3	2,18	-2,2
VpL:n mukaisten palvelujen nettokustannukset	2009	48 352 963	12,4	17 867 079	5,1	17 518 226	6,9	10 838 475	9,9	17 379 797	10,0	9 019 591	17,6	120 976 131	10,3
	2010	53 048 263	9,7	19 353 423	8,3	18 023 162	2,9	11 808 426	8,9	17 030 526	-2,0	10 285 843	14,0	129 549 644	7,1
	2011	57 245 490	7,9	20 589 151	6,4	18 516 459	2,7	12 139 126	2,8	17 368 378	2,0	11 150 784	8,4	137 009 388	5,8
	2012	63 292 527	10,6	22 786 583	10,7	19 739 522	6,6	13 180 078	8,6	19 817 228	14,1	13 398 504	20,2	152 214 442	11,1
	2013	71 160 501	12,4	24 455 542	7,3	20 525 572	4,0	12 530 719	-4,9	20 789 985	4,9	18 767 915	40,1	168 230 234	10,5
Muutos 2009–2013, %		47,2		36,9		17,2		15,6		19,6		108,1		39,1	
Vammaispalvelujen kokonaiskustannukset euroa / asiakas	2009	4 184	10,4	4 719	8,0	3 886	8,5	2 235	7,7	2 445	10,4	3 247	8,7	3 498	9,2
	2010	4 529	8,2	5 018	6,3	3 869	-0,4	2 328	4,1	2 360	-3,5	3 762	15,9	3 675	5,1
	2011	4 764	5,2	5 152	2,7	3 902	0,9	2 661	14,3	2 469	4,6	3 958	5,2	3 895	6,0
	2012	5 082	6,7	5 705	10,7	3 977	1,9	3 058	14,9	2 799	13,4	4 412	11,5	4 247	9,0
	2013	5 685	11,9	6 151	7,8	3 722	-6,4	3 092	1,1	3 093	10,5	5 038	14,2	4 608	8,5
Muutos 2009–2013, %		35,9		30,3		-4,2		38,4		26,5		55,2		31,7	
Vammaispalvelujen kokonaiskustannukset euroa / väestö	2009	83	10,8	73	3,9	89	5,7	62	9,6	82	9,0	65	13,3	78	8,8
	2010	90	8,7	78	6,7	90	1,6	67	8,2	80	-2,8	73	12,0	83	5,9
	2011	96	6,7	82	4,5	91	1,2	68	2,1	81	1,1	77	6,7	86	4,4
	2012	105	9,0	89	8,8	96	5,4	73	7,6	91	12,9	91	18,1	95	9,6
	2013	116	10,8	94	5,7	99	2,6	69	-5,9	94	3,5	97	5,9	100	6,1
Muutos 2009–2013, %		40,1		28,3		11,3		11,8		14,8		49,4		28,6	
Vammaisten subjektiivisten palvelujen nettokustannukset (ks. määritelmät)	2009	45 280 078	12,4	16 662 591	6,4	16 263 090	7,5	9 952 643	11,3	15 027 240	22,2	8 214 023	20,4	111 399 665	11,2
	2010	51 595 972	13,9	18 712 302	12,3	17 679 526	8,7	11 624 817	16,8	16 773 587	11,6	10 031 875	22,1	126 418 079	13,5
	2011	55 926 119	8,4	19 963 702	6,7	18 006 494	1,8	11 922 517	2,6	17 140 210	2,2	10 888 431	8,5	133 847 473	5,9
	2012	61 550 164	10,1	22 078 694	10,6	19 199 890	6,6	12 982 408	8,9	19 564 502	14,1	13 309 693	22,2	148 685 351	11,1
	2013	69 400 732	12,8	23 708 110	7,4	20 077 823	4,6	12 395 314	-4,5	20 548 726		18 691 401	40,4	164 822 106	10,9
Vammaisten subjektiivisten palvelujen kustannusten %-osuus kokonaiskustannuksista	2009	93,6	0,0	93,3	1,2	92,8	0,6	91,8	1,2	86,5	2,1	91,1	2,4	92,1	0,8
	2010	97,3	3,9	96,7	3,7	98,1	5,7	98,4	7,2	98,5	13,9	97,5	7,1	97,6	6,0
	2011	97,7	0,4	97,0	0,3	97,2	-0,9	98,2	-0,2	98,7	0,2	97,6	0,1	97,7	0,1
	2012	97,2	-0,5	96,9	-0,1	97,3	0,0	98,5	0,3	98,7	0,0	99,3	1,7	97,7	0,0
	2013	97,5	0,3	96,9	0,1	97,8	0,6	98,9	0,4	98,8	0,1	99,6	0,3	98,0	0,3
Määrärahasidonnaisten palvelujen kustannukset (kokonaiskust. – subjektiiviset kust.)	2009	3 072 885	12,9	1 204 489	-9,5	1 255 136	-1,0	885 832	-3,3	2 352 557	-2,7	805 568	-4,9	9 576 466	0,8
	2010	1 452 291	-52,7	641 122	-46,8	343 637	-72,6	183 609	-79,3	256 939	-89,1	253 968	-68,5	3 131 565	-67,3
	2011	1 319 371	-9,2	625 449	-2,4	509 966	48,4	216 609	18,0	228 168	-11,2	262 353	3,3	3 161 916	1,0
	2012	1 742 363	32,1	707 889	13,2	539 632	5,8	197 670	-8,7	252 726	10,8	88 811	-66,1	3 529 091	11,6
	2013	1 759 769	1,0	747 432	5,6	447 749	-17,0	135 405	-31,5	241 259	-4,5	76 514	-13,8	3 408 128	-3,4
Määrärahasidonnaisten palvelujen %-osuus VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien kokonaiskustannuksista	2009	6,4	0,4	6,7	-13,9	7,2	-7,4	8,2	-99,6	13,5	-99,3	8,9	-19,1	7,9	-8,6
	2010	2,7	-56,9	3,3	-50,9	1,9	-73,4	1,6	-81,0	1,5	-88,9	2,5	-72,4	2,4	-69,5
	2011	2,3	-15,8	3,0	-8,3	2,8	44,4	1,8	14,8	1,3	-12,9	2,4	-4,7	2,3	-4,5
	2012	2,8	19,4	3,1	2,3	2,7	-0,7	1,5	-16,0	1,3	-2,9	0,7	-71,8	2,3	0,5
	2013	2,5	-10,2	3,1	-1,6	2,2	-20,2	1,1	-27,9	1,2	-9,0	0,4	-38,5	2,0	-12,6

		HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %	
Vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen asiakkaat, matkat ja kustannukset 2009–2013															
Asiakkaat, joilla on vuoden aikana voimassa päätös VpL:n mukaisesta kuljetuspalvelusta	2009	10 668	1,4	3 593	5,9	4 464	0,3	4 462	1,8	6 525	-4,1	2 526	12,6	32 238	1,4
	2010	10 831	1,5	3 791	5,5	4 577	2,5	4 627	3,7	6 815	4,4	2 602	3,0	33 243	3,1
	2011	11 197	3,4	3 566	-5,9	4 687	2,4	4 277	-7,6	6 158	-9,6	2 548	-2,1	32 433	-2,4
	2012	11 577	3,4	3 450	-3,3	4 861	3,7	4 048	-5,4	6 030	-2,1	2 746	7,8	32 712	0,9
	2013	11 557	-0,2	3 405	-1,3	4 732	-2,7	3 797	-6,2	5 755	-4,6	3 341	21,7	32 587	-0,4
Muutos 2009–2013, %		8,3		-5,2		6,0		-14,9		-11,8		32,3		1,1	
VpL-kuljetuspalvelupäätöksen omaavien asiakkaiden %-osuus kaikista VpL:n asiakkaista	2009	92,3	-0,2	94,9	-0,5	99,0	-9,9	92,0	0,4	91,8	-1,4	90,9	3,3	93,2	-1,5
	2010	92,5	0,2	98,3	3,6	98,3	-0,8	91,2	-0,9	94,4	2,9	95,2	4,7	94,3	1,2
	2011	93,2	0,8	89,2	-9,2	98,8	0,5	93,8	2,8	87,5	-7,3	90,5	-5,0	92,2	-2,2
	2012	93,0	-0,2	86,4	-3,2	97,9	-0,8	93,9	0,2	85,2	-2,7	90,4	0,0	91,3	-1,0
	2013	92,3	-0,7	85,6	-0,9	85,8	-12,4	93,7	-0,2	85,6	0,5	89,7	-0,8	89,3	-2,2
VpL-kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat	2009	7 108	-4,7	2 626	-10,5	3 605	-2,5	3 889	-1,0	4 821	-7,9	2 106	8,3	24 155	-4,1
	2010	7 628	7,3	2 872	9,4	3 696	2,5	3 927	1,0	4 497	-6,7	2 074	-1,5	24 694	2,2
	2011	6 978	-8,5	2 877	0,2	3 671	-0,7	3 648	-7,1	4 296	-4,5	2 548	22,9	24 018	-2,7
	2012	7 236	3,7	2 776	-3,5	3 633	-1,0	3 337	-8,5	4 155	-3,3	2 746	7,8	23 883	-0,6
	2013	8 332	15,1	2 938	5,8	3 566	-1,8	2 999	-10,1	3 688	-11,2	3 341	21,7	24 864	4,1
Muutos 2009–2013, %		17,2		11,9		-1,1		-22,9		-23,5		58,6		2,9	
VpL-kuljetuspalveluja käyttäneiden asiakkaiden %-osuus kaikista VpL:n asiakkaista	2009	61,5	-6,4	69,4	-8,1	80,0	-1,0	80,2	-3,0	67,8	-7,6	75,8	0,1	69,8	-5,0
	2010	65,1	5,9	74,5	7,4	79,3	-0,8	77,4	-3,5	62,3	-8,1	75,9	0,1	70,0	0,3
	2011	58,1	-10,8	72,0	-3,3	77,4	-2,5	80,0	3,3	61,1	-2,0	90,5	19,2	68,3	-2,5
	2012	58,1	0,1	69,5	-3,5	73,2	-5,4	77,4	-3,2	58,7	-3,9	90,4	0,0	66,6	-2,4
	2013	66,6	14,6	73,9	6,3	64,7	-11,7	74,0	-4,4	54,9	-6,5	89,7	-0,8	68,1	2,2
VpL-kuljetuspalveluja käyttäneiden asiakkaiden %-osuus väestöstä	2009	1,22	-6,1	1,07	-11,5	1,82	-3,6	2,21	-1,3	2,28	-8,8	1,51	4,3	1,56	-5,4
	2010	1,30	6,4	1,16	7,8	1,85	1,3	2,21	0,3	2,11	-7,5	1,46	-3,3	1,57	1,1
	2011	1,17	-9,6	1,14	-1,6	1,81	-2,1	2,04	-7,8	2,00	-5,3	1,77	20,9	1,51	-3,9
	2012	1,20	2,2	1,08	-5,2	1,77	-2,1	1,85	-9,3	1,91	-4,3	1,87	5,9	1,48	-1,9
	2013	1,36	13,5	1,13	4,2	1,71	-3,2	1,65	-11,0	1,67	-12,5	1,72	-8,0	1,48	-0,1
VpL-kuljetuspalveluja käyttäneistä asiakkaista työ- ja opiskelumatkoja käyttäneiden määrä	2009	487	2,3	182	-7,6	146	-2,7	81	-38,6	198	15,1	105	16,7	1 199	-1,5
	2010	495	1,6	246	35,2	148	1,4	113	39,5	188	-5,1	87	-17,1	1 277	6,5
	2011	506	2,2	248	0,8	146	-1,4	117	3,5	286	52,1	109	25,3	1 412	10,6
	2012	524	3,6	233	-6,0	159	8,9	136	16,2	205	-28,3	106	-2,8	1 363	-3,5
	2013	512	-2,3	258	10,7	157	-1,3	117	-14,0	209	2,0	118	11,3	1 371	0,6
Muutos 2009–2013, %		5,1		41,8		7,5		44,4		5,6		12,4		14,3	
VpL-kuljetuspalveluja käyttäneistä asiakkaista työ- ja opiskelumatkoja käyttäneiden %-osuus	2009	6,9	7,3	6,9	3,2	4,0	-0,2	2,1	-38,0	4,1	25,0	5,0	7,7	5,0	2,8
	2010	6,5	-5,3	8,6	23,6	4,0	-1,1	2,9	38,2	4,2	1,8	4,2	-15,9	5,2	4,2
	2011	7,3	11,7	8,6	0,6	4,0	-0,7	3,2	11,5	6,7	59,2	4,3	2,0	5,9	13,7
	2012	7,2	-0,1	8,4	-2,6	4,4	10,0	4,1	27,1	4,9	-25,9	3,9	-9,8	5,7	-2,9
	2013	6,1	-15,1	8,8	4,6	4,4	0,6	3,9	-4,3	5,7	14,9	3,5	-8,5	5,5	-3,4
Yhdensuuntaiset VpL-matkat	2009	528 701	1,8	257 580	-5,1	314 485	-2,2	298 494	4,8	314 741	0,0	149 464	16,6	1 863 465	22,2
	2010	520 491	-1,6	257 895	0,1	331 424	5,4	308 106	3,2	297 285	-5,5	138 324	-7,5	1 853 525	-0,5
	2011	572 489	10,0	268 266	4,0	335 104	1,1	294 674	-4,4	301 873	1,5	136 652	-1,2	1 909 058	3,0
	2012	585 535	2,3	270 100	0,7	325 433	-2,9	268 987	-8,7	302 125	0,1	144 470	5,7	1 896 650	-0,6
	2013	597 621	2,1	290 446	7,5	328 169	0,8	236 978	-11,9	265 923	-12,0	159 375	10,3	1 878 512	-1,0
Muutos 2009–2013, %		13,0		12,8		4,4		-20,6		-15,5		6,6		0,8	
VpL-matkat / matkoja käyttänyt asiakas / kk	2009	6,2	6,8	8,2	6,0	7,3	0,2	6,4	5,8	5,4	0,0	5,9	7,7	6,4	27,4
	2010	5,7	-8,3	7,5	-8,5	7,5	2,8	6,5	2,2	5,5	1,3	5,6	-6,0	6,3	-2,7
	2011	6,8	20,2	7,8	3,8	7,6	1,8	6,7	3,0	5,9	6,3	4,5	-19,6	6,6	5,9
	2012	6,7	-1,4	8,1	4,3	7,5	-1,9	6,7	-0,2	6,1	3,5	4,4	-1,9	6,6	-0,1
	2013	6,0	-11,4	8,2	1,6	7,7	2,7	6,6	-2,0	6,0	-0,8	4,0	-9,3	6,3	-4,9
Myönnettyjen VpL-kuljetuspalvelujen nettokustannukset	2009	16 474 807	6,8	7 299 880	1,3	8 155 115	3,2	5 209 501	7,3	6 539 789	-1,4	2 668 199	15,6	46 347 292	4,5
	2010	17 238 838	4,6	7 509 359	2,9	8 940 087	9,6	5 761 554	10,6	6 455 226	-1,3	2 958 444	10,9	48 863 508	5,4
	2011	18 133 231	5,2	7 813 991	4,1	9 038 094	1,1	5 702 676	-1,0	6 603 631	2,3	3 195 415	8,0	50 487 038	3,3
	2012	18 557 071	2,3	8 346 681	6,8	9 017 700	-0,2	5 410 005	-5,1	6 908 881	4,6	3 522 144	10,2	51 762 482	2,5
	2013	19 888 477	7,2	8 946 756	7,2	8 993 921	-0,3	4 138 293	-23,5	7 062 684	2,2	4 694 493	33,3	53 724 623	3,8
Muutos 2009–2013, %		20,7		22,6		10,3		-20,6		8,0		75,9		15,9	
VpL-kuljetuspalvelujen kustannusten %-osuus vammaispalvelujen kokonaiskustannuksista	2009	34,1	-5,0	40,9	-3,7	46,6	-3,4	48,1	-2,4	37,6	-10,4	29,6	-1,7	38,3	-5,2
	2010	32,5	-4,6	38,8	-5,0	49,6	6,6	48,8	1,5	37,9	0,7	28,8	-2,8	37,7	-1,5
	2011	31,7	-2,5	38,0	-2,2	48,8	-1,6	47,0	-3,7	38,0	0,3	28,7	-0,4	36,8	-2,3
	2012	29,3	-7,4	36,6	-3,5	45,7	-6,4	41,0	-12,6	34,9	-8,3	26,3	-8,3	34,0	-7,7
	2013	27,9	-4,7	36,6	-0,1	43,8	-4,1	33,0	-19,5	34,0	-2,6	25,0	-4,8	31,9	-6,1
VpL-kuljetuspalvelujen kustannukset euroa / asiakas (palvelua käyttänyt)	2009	2 318	12,0	2 780	13,1	2 262	5,9	1 340	8,3	1 357	7,1	1 267	6,7	1 919	9,0
	2010	2 260	-2,5	2 615	-5,9	2 419	6,9	1 467	9,5	1 435	5,8	1 426	12,6	1 979	3,1
	2011	2 599	15,0	2 716	3,9	2 462	1,8	1 563	6,5	1 537	7,1	1 254	-12,1	2 102	6,2
	2012	2 565	-1,3	3 007	10,7	2 482	0,8	1 621	3,7	1 663	8,2	1 283	2,3	2 167	3,1
	2013	2 387	-6,9	3 045	1,3	2 522	1,6	1 380	-14,9	1 915	15,2	1 405	9,5	2 161	-0,3
Muutos 2009–2013, %		3,0		9,5		11,5		3,0		41,2		10,9		12,6	
VpL-kuljetuspalvelujen kustannukset euroa / väestö	2009	28,2	5,2	29,9	0,1	41,3	2,1	29,6	7,0	30,9	-2,3	19	11,3	29,9	3,1
	2010	29,3	3,7	30,3	1,4	44,7	8,3	32,5	9,8	30,3	-2,1	21	8,9	31,1	4,3
	2011	30,5	4,0	31,0	2,2	44,5	-0,4	31,9	-1,7	30,7	1,4	22	6,3	31,8	2,0
	2012	30,7	0,9	32,5	5,0	43,9	-1,3	30,0	-6,0	31,8	3,5	24	8,3	32,1	1,1
	2013	32,5	5,7	34,3	5,6	43,2	-1,6	22,7	-24,3	32,0	0,8	24	0,7	32,0	-0,4
Muutos 2009–2013, %		14,9		14,8		4,7		-23,2		3,6		26,3		7,2	
Keskimääräinen VpL-matkan hinta (nettokustannukset)	2009	29,6	5,3	27,9	7,1	25,9	5,6	17,5	2,4	20,6	0,0	17,8	-0,9	24,9	-12,3
	2010	32,0	8,4	28,6	2,7	27,0	4,0	18,7	7,1	21,5	4,0	21,4	19,9	26,4	6,0

		HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
		Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %
Sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalvelujen asiakkaat, matkat ja kustannukset 2009–2013															
Asiakkaat, joilla on vuoden aikana voimassa päätös ShL:n mukaisesta kuljetuspalvelusta	2009	4 145	22,7	1 209	9,2	844	-2,1	339	-20,0	716	16,8	438	7,1	7 691	13,2
	2010	4 760	14,8	1 231	1,8	734	-13,0	325	-4,1	563	-21,4	438	0,0	8 051	4,7
	2011	5 361	12,6	1 212	-1,5	1 164	58,6	512	57,5	641	13,9	488	11,4	9 378	16,5
	2012	5 645	5,3	1 204	-0,7	1 337	14,9	536	4,7	602	-6,1	513	5,1	9 837	4,9
	2013	5 534	-2,0	1 348	12,0	1 253	-6,3	605	12,9	672	11,6	883	72,1	10 295	4,7
Muutos 2009–2013, %		33,5		11,5		48,5		78,5		-6,1		101,6		33,9	
ShL-kuljetuspalveluasiakkaiden %-osuus väestöstä	2009	0,71	20,8	0,49	8,0	0,43	-3,2	0,19	-20,3	0,34		0,31	3,2	0,50	
	2010	0,81	13,8	0,50	0,3	0,37	-14,1	0,18	-4,8	0,26	-22,0	0,31	-1,8	0,51	3,6
	2011	0,90	11,3	0,48	-3,3	0,57	56,3	0,29	56,4	0,30	12,8	0,34	9,7	0,59	15,0
	2012	0,93	3,8	0,47	-2,4	0,65	13,6	0,30	3,8	0,28	-7,1	0,35	3,3	0,61	3,5
	2013	0,90	-3,4	0,52	10,3	0,60	-7,5	0,33	11,7	0,30	10,1	0,46	30,1	0,61	0,4
ShL-kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat	2009	4 145	22,7	726	2,1	771	-0,4	339	-20,0	593	13,8	438	7,1	7 012	12,8
	2010	4 760	14,8	775	6,7	656	-14,9	325	-4,1	437	-26,3	438	0,0	7 391	5,4
	2011	5 361	12,6	857	10,6	668	1,8	512	57,5	509	16,5	488	11,4	8 395	13,6
	2012	3 644	-32,0	940	9,7	817	22,3	536	4,7	542	6,5	513	5,1	6 992	-16,7
	2013	3 515	-3,5	989	5,2	843	3,2	554	3,4	530	-2,2	883	72,1	7 314	4,6
Muutos 2009–2013, %		-15,2		36,2		9,3		63,4		-10,6		101,6		4,3	
Yhdensuuntaiset ShL-matkat	2009	90 172	18,5	32 398	23,4	29 596	1,3	14 182	-21,8	22 707	27,4	9 035	13,4	198 090	12,9
	2010	106 946	18,6	27 446	-15,3	26 341	-11,0	12 738	-10,2	15 604	-31,3	7 907	-12,5	196 982	-0,6
	2011	121 728	13,8	34 613	26,1	27 821	5,6	19 313	51,6	18 890	21,1	6 878	-13,0	229 243	16,4
	2012	127 403	4,7	38 393	10,9	39 204	40,9	28 774	49,0	18 667	-1,2	7 113	3,4	259 554	13,2
	2013	122 952	-3,5	40 234	4,8	42 364	8,1	30 058	4,5	20 423	9,4	13 985	96,6	270 016	4,0
Muutos 2009–2013, %		36,4		24,2		43,1		111,9		-10,1		54,8		36,3	
ShL-kuljetuspalvelujen nettokustannukset	2009	1 863 411	52,1	507 995	-0,4	355 551	2,3	164 979	0,0	235 488	0,0	135 532	16,4	3 262 957	48,3
	2010	2 105 756	13,0	343 753	-32,3	317 177	-10,8	119 271	-27,7	343 805	46,0	166 053	22,5	3 395 815	4,1
	2011	3 234 401	53,6	448 277	30,4	360 418	13,6	170 712	43,1	282 124	-17,9	160 808	-3,2	4 656 740	37,1
	2012	3 366 411	4,1	519 115	15,8	549 794	52,5	276 731	62,1	297 176	5,3	173 559	7,9	5 182 786	11,3
	2013	4 633 678	37,6	512 109	-1,3	597 229	8,6	296 206	7,0	343 000	15,4	366 158	111,0	6 748 381	30,2
Muutos 2009–2013, %		148,7		0,8		68,0		79,5		45,7		170,2		106,8	
ShL-kuljetuspalvelujen kustannukset euroa / asiakas (matkoja käyttänyt)	2009	450	24,0	700	-2,5	461	2,7	487	0,0	397	0,0	309	8,7	465	31,6
	2010	442	-1,6	444	-36,6	484	4,8	367	-24,6	787	98,1	379	22,5	459	-1,3
	2011	603	36,4	523	17,9	540	11,6	333	-9,1	554	-29,5	330	-13,1	555	20,7
	2012	924	53,1	552	5,6	673	24,7	516	54,8	548	-1,1	338	2,7	741	33,6
	2013	1 318	42,7	518	-6,2	708	5,3	535	3,6	647	18,0	415	22,6	923	24,5
Muutos 2009–2013, %		193,2		-26,0		53,6		9,9		63,0		34,0		98,3	
		Päätökset						Päätökset				Päätökset			
ShL-kuljetuspalvelujen kustannukset euroa / väestö	2009	3,2	49,8	2,1	-1,5	1,8	1,1	0,9	0,0	1,1	0,0	1,0	12,2	2,1	46,3
	2010	3,6	12,0	1,4	-33,3	1,6	-11,9	0,7	-28,2	1,6	44,8	1,2	20,3	2,2	3,0
	2011	5,4	51,8	1,8	28,1	1,8	12,0	1,0	42,1	1,3	-18,7	1,1	-4,7	2,9	35,4
	2012	5,6	2,6	2,0	13,8	2,7	50,8	1,5	60,7	1,4	4,2	1,2	6,0	3,2	9,8
	2013	7,6	35,7	2,0	-2,8	2,9	7,2	1,6	6,0	1,6	13,8	1,9	59,5	4,0	25,0
Muutos 2009–2013, %		136,8		-5,5		59,5		73,6		39,7		94,0		91,3	
Keskimääräinen ShL-matkan hinta (nettokustannukset)	2009	17,5	31,8	14,7	-13,6	12,0	1,0	9,3	0,0	0,0	0,0	15,0	2,6	16,5	39,6
	2010	17,0	-3,3	12,5	-14,8	12,0	0,2	9,4	1,0	16,3	0,0	21,0	40,0	17,2	4,7
	2011	23,4	37,8	13,0	3,4	13,0	7,6	8,8	-5,6	14,9	-8,6	23,4	11,3	15,3	-11,2
	2012	23,4	0,1	13,5	4,4	14,0	8,3	9,6	8,8	15,9	6,6	24,4	4,4	19,3	26,4
	2013	33,5	43,3	12,7	-5,9	14,1	0,5	9,9	2,5	16,8	5,5	26,2	7,3	24,4	26,1
Muutos 2009–2013, %		91,2		-13,4		17,3		6,3		0,0		74,5		48,0	
Vammais- ja sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut yhteensä 2009–2013															
Kuljetuspalveluja käyttäneiden asiakkaiden määrä yhteensä	2009	11 253	3,9	3 352	-8,0	4 376	-2,1	4 228	-2,8	5 414	-6,0	2 544	8,1	31 167	-0,8
	2010	12 388	10,1	3 647	8,8	4 352	-0,5	4 252	0,6	4 934	-8,9	2 512	-1,3	32 085	2,9
	2011	12 339	-0,4	3 734	2,4	4 339	-0,3	4 160	-2,2	4 805	-2,6	3 036	20,9	32 413	1,0
	2012	10 880	-11,8	3 716	-0,5	4 450	2,6	3 873	-6,9	4 697	-2,2	3 259	7,3	30 875	-4,7
	2013	11 847	8,9	3 927	5,7	4 409	-0,9	3 553	-8,3	4 218	-10,2	4 224	29,6	32 178	4,2
Muutos 2009–2013, %		5,3		17,2		0,8		-16,0		-22,1		66,0		3,2	
Vpl-asiakkaiden %-osuus	2009	63,2	0,0	78,3	0,0	82,4	0,0	92,0	0,0	89,0	0,0	82,8	0,0	77,5	0,0
	2010	61,6	-2,5	78,7	0,5	84,9	3,1	92,4	0,4	91,1	2,4	82,6	-0,3	77,0	-0,7
	2011	56,6	-8,2	77,0	-2,2	84,6	-0,4	87,7	-5,1	89,4	-1,9	83,9	1,7	74,1	-3,7
	2012	66,5	17,6	74,7	-3,0	81,6	-3,5	86,2	-1,7	88,5	-1,1	84,3	0,4	77,4	4,4
	2013	70,3	5,7	74,8	0,1	80,9	-0,9	84,4	-2,0	87,4	-1,2	79,1	-6,1	77,3	-0,1
Muutos 2009–2013, %		11,3		-4,5		-1,8		-8,2		-1,8		-4,5		-0,3	
ShL-asiakkaiden %-osuus	2009	36,8		21,7		17,6		8,0		11,0		17,2		22,5	
	2010	38,4	4,3	21,3	-1,9	15,1	-14,4	7,6	-4,7	8,9	-19,1	17,4	1,3	23,0	2,4
	2011	43,4	13,1	23,0	8,0	15,4	2,1	12,3	61,0	10,6	19,6	16,1	-7,8	25,9	12,4
	2012	33,5	-22,9	25,3	10,2	18,4	19,3	13,8	12,4	11,5	8,9	15,7	-2,1	22,6	-12,6
	2013	29,7	-11,4	25,2	-0,4	19,1	4,1	15,6	12,7	12,6	8,9	20,9	32,8	22,7	0,4
Muutos 2009–2013, %		-19,5		16,3		8,5		94,5		14,7		21,4		1,0	
Kuljetuspalvelumatkojen määrä yhteensä	2009	618 873	4,0	289 978	-2,6	344 081	-2,0	312 676	3,2	337 448		158 499	16,5	2 061 555	21,2
	2010	627 437	1,4	285 341	-1,6	357 765	4,0	320 844	2,6	312 889	-7,3	146 231	-7,7	2 050 507	-0,5
	2011	694 217	10,6	302 879	6,1	362 925	1,4	313 987	-2,1	320 763	2,5	143 530	-1,8	2 138 301	4,3
	2012	712 938	2,7	308 493	1,9	364 637	0,5	297 761	-5,2	320 792	0,0	151 583	5,6	2 156 204	0,8
	2013	720 573	1,1	330 680	7,2	370 533	1,6	267 036	-10,3	286 346	-10,7	173 360	14,4	2 148 528	-0,4
Muutos 2009–2013, %		16,4		14,0		7,7		-14,6		-15,1		9,4		4,2	
Kuljetuspalvelujen kustannukset yhteensä	2009	18 338 218	10,1	7 807 875	1,2	8 510 666	3,2	5 374 480	10,7	6 775 277	2,2	2 803 732	15,6	49 610 248	6,6
	2010	19 344 594	5,5	7 853 112	0,6	9 257 264	8,8	5 880 825	9,4	6 799 031	0,4	3 124 497	11,4	52 259 323	5,3
	2011	21 367													

		HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	
		Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	
Asunnon muutostöiden asiakkaat ja kustannukset 2009–2013									
Asunnon muutostöiden asiakkaat	2009	482	275	169	73	421	225	1 645	
	2010	434 -10,0	192 -30,2	199 17,8	63 -13,7	351 -16,6	254 12,9	1 493 -9,2	
	2011	386 -11,1	214 11,5	191 -4,0	62 -1,6	379 8,0	266 4,7	1 498 0,3	
	2012	391 1,3	248 15,9	224 17,3	94 51,6	398 5,0	242 -9,0	1 597 6,6	
	2013	410 4,9	351 41,5	256 14,3	72 -23,4	311 -21,9	317 31,0	1 717 7,5	
Muutos 2009–2013, %	-14,9	27,6	51,5	-1,4	-26,1	40,9	4,4		
Asunnon muutostöitä saaneiden %-osuus väestöstä	2009	0,08	0,11	0,09	0,04	0,20	0,16	0,11	
	2010	0,07 -10,8	0,08 -31,2	0,10 16,3	0,04 -14,3	0,16 -17,3	0,18 10,9	0,10 -10,2	
	2011	0,06 -12,1	0,08 9,5	0,09 -5,4	0,03 -2,3	0,18 7,0	0,18 3,1	0,09 -0,9	
	2012	0,06 -0,1	0,10 13,9	0,11 16,0	0,05 50,3	0,18 3,9	0,17 -10,6	0,10 5,2	
	2013	0,07 3,4	0,13 39,4	0,12 12,8	0,04 -24,2	0,14 -22,9	0,16 -1,0	0,10 3,2	
Asunnon muutostöiden asiakkaiden %-osuus kaikista VpL:n asiakkaista	2009	4,2	7,3	3,7	1,5	5,9	8,1	4,8	
	2010	3,7 -11,2	5,0 -31,5	4,3 14,0	1,2 -17,5	4,9 -17,9	9,3 14,7	4,2 -11,0	
	2011	3,2 -13,3	5,4 7,6	4,0 -5,8	1,4 9,4	5,4 10,8	9,4 1,6	4,3 0,6	
	2012	3,1 -2,3	6,2 15,9	4,5 12,1	2,2 60,5	5,6 4,3	8,0 -15,6	4,5 4,6	
	2013	3,3 4,3	8,8 42,2	4,6 2,8	1,8 -18,5	4,6 -17,7	8,5 6,8	4,7 5,5	
Asunnon muutostöiden nettokustannukset	2009	847 597	461 192	467 520	125 340	876 142	212 154	2 989 945	
	2010	740 545 -12,6	239 405 -48,1	441 135 -5,6	125 202 -0,1	778 954 -11,1	226 816 6,9	2 552 056 -14,6	
	2011	664 547 -10,3	238 528 -0,4	425 325 -3,6	77 465 -38,1	919 156 18,0	227 346 0,2	2 552 367 0,0	
	2012	584 592 -12,0	317 533 33,1	455 150 7,0	98 417 27,0	836 179 -9,0	254 156 11,8	2 546 027 -0,2	
	2013	525 903 -10,0	286 088 -9,9	463 130 1,8	124 717 26,7	532 825 -36,3	482 560 89,9	2 415 223 -5,1	
Muutos 2009–2013, %	-38,0	-38,0	-0,9	-0,5	-39,2	127,5	-19,2		
Asunnon muutostöiden kustannusten %-osuus vammaispalvelujen kokonaiskustannuksista	2009	1,8	2,6	2,7	1,2	5,0	2,4	2,5	
	2010	1,4 -20,4	1,2 -52,1	2,4 -8,3	1,1 -8,3	4,6 -9,3	2,2 -6,3	2,0 -20,3	
	2011	1,2 -16,8	1,2 -6,3	2,3 -6,2	0,6 -39,8	5,3 15,7	2,0 -7,5	1,9 -5,4	
	2012	0,9 -20,4	1,4 20,3	2,3 0,4	0,7 17,0	4,2 -20,3	1,9 -7,0	1,7 -10,2	
	2013	0,7 -20,0	1,2 -16,1	2,3 -2,1	1,0 33,3	2,6 -39,3	2,6 35,5	1,4 -14,2	
Kustannukset euroa / asunnon muutostöiden asiakas	2009	1 759	1 677	2 766	1 717	2 081	943	1 818	
	2010	1 706 -3,0	1 247 -25,6	2 217 -19,9	1 987 15,7	2 219 6,6	893 -5,3	1 709 -6,0	
	2011	1 722 0,9	1 115 -10,6	2 227 0,5	1 249 -37,1	2 425 9,3	855 -4,3	1 704 -0,3	
	2012	1 495 -13,2	1 280 14,9	2 032 -8,8	1 047 -16,2	2 101 -13,4	1 050 22,9	1 594 -6,4	
	2013	1 283 -14,2	815 -36,3	1 809 -11,0	1 732 65,4	1 713 -18,5	1 522 44,9	1 407 -11,8	
Muutos 2009–2013, %	-27,1	-51,4	-34,6	0,9	-17,7	61,4	-22,6		
Kustannukset euroa / asunnon muutostöiden asiakas	2009	1,5	1,9	2,4	0,7	4,1	1,5	1,9	
	2010	1,3 -13,4	1,0 -48,9	2,2 -6,8	0,7 -0,8	3,7 -11,8	1,6 5,0	1,6 -15,6	
	2011	1,1 -11,3	0,9 -2,1	2,1 -5,0	0,4 -38,6	4,3 16,9	1,6 -1,3	1,6 -1,2	
	2012	1,0 -13,3	1,2 30,8	2,2 5,8	0,5 25,9	3,8 -10,0	1,7 9,8	1,6 -1,6	
	2013	0,9 -11,3	1,1 -11,3	2,2 0,4	0,7 25,4	2,4 -37,2	2,5 43,5	1,4 -9,0	
Muutos 2009–2013, %	-40,9	-41,9	-5,9	-3,8	-41,7	63,3	-25,3		
Asunnon välineiden ja laitteiden asiakkaat sekä kustannukset 2009–2013									
Asunnon välineiden ja laitteiden asiakkaat	2009	594	69	93	252	297	205	1 510	
	2010	582 -2,0	108 16,9	71 -23,7	251 -0,4	305 2,7	188 -8,3	1 505 -0,3	
	2011	611 5,0	142 31,5	77 8,5	260 3,6	347 13,8	196 4,3	1 633 8,5	
	2012	660 8,0	137 -3,5	95 23,4	263 1,2	247 -28,8	198 1,0	1 600 -2,0	
	2013	697 5,6	168 22,6	73 -23,2	209 -20,5	141 -42,9	228 15,2	1 516 -5,3	
Muutos 2009–2013, %	17,3	143,5	-21,5	-17,1	-52,5	11,2	0,4		
Asuntoon kuuluvia laitteita ja välineitä saaneiden %-osuus väestöstä	2009	0,10	0,03	0,05	0,14	0,14	0,15	0,10	
	2010	0,10 -2,9	0,04 54,2	0,04 -24,6	0,14 -1,1	0,14 1,9	0,13 -9,9	0,10 -1,4	
	2011	0,10 3,8	0,06 29,2	0,04 6,9	0,15 2,8	0,16 12,7	0,14 2,6	0,10 7,2	
	2012	0,11 6,5	0,05 -5,2	0,05 22,0	0,15 0,3	0,11 -29,6	0,14 -0,7	0,10 -3,3	
	2013	0,11 4,1	0,06 20,8	0,04 -24,2	0,11 -21,3	0,06 -43,7	0,12 -13,0	0,09 -9,1	
Asunnon muutostöiden asiakkaiden %-osuus kaikista VpL:n asiakkaista	2009	5,1	1,8	2,1	5,2	4,2	7,4	4,4	
	2010	5,0 -3,3	2,8 53,6	1,5 -26,1	4,9 -4,8	4,2 1,1	6,9 -6,8	4,3 -2,2	
	2011	5,1 2,3	3,6 26,9	1,6 6,5	5,7 15,2	4,9 16,7	7,0 1,2	4,6 8,8	
	2012	5,3 4,2	3,4 -3,5	1,9 18,0	6,1 7,1	3,5 -29,3	6,5 -6,3	4,5 -3,8	
	2013	5,6 5,1	4,2 23,2	1,3 -30,8	5,2 -15,5	2,1 -39,9	6,1 -6,1	4,2 -7,0	
Asunnon välineiden ja laitteiden nettokustannukset	2009	560 682	52 969	103 776	206 371	393 707	120 339	1 437 843	
	2010	458 988 -18,1	49 549 -6,5	98 453 -5,1	191 099 -7,4	448 182 13,8	105 851 -12,0	1 352 121 -6,0	
	2011	498 331 8,6	63 342 27,8	91 699 -6,9	158 452 -17,1	440 858 -1,6	110 193 4,1	1 362 875 0,8	
	2012	586 082 17,6	41 448 -34,6	98 137 7,0	166 238 4,9	512 188 16,2	113 939 3,4	1 518 032 11,4	
	2013	583 018 -0,5	30 964 -25,3	83 871 -14,5	156 558 -5,8	388 577 -24,1	174 961 53,6	1 417 950 -6,6	
Muutos 2009–2013, %	4,0	-41,5	-19,2	-24,1	-1,3	45,4	-1,4		
Asunnon välineiden ja laitteiden kustannusten %-osuus vammaispalvelujen kokonaiskustannuksista	2009	1,2	0,3	0,6	1,9	2,3	1,3	1,2	
	2010	0,9 -25,4	0,3 -13,6	0,5 -7,8	1,6 -15,0	2,6 16,2	1,0 -22,9	1,0 -12,2	
	2011	0,9 0,6	0,3 20,2	0,5 -9,3	1,3 -19,3	2,5 -3,5	1,0 -4,0	1,0 -4,7	
	2012	0,9 6,4	0,2 -40,9	0,5 0,4	1,3 -3,4	2,6 1,8	0,9 -13,9	1,0 0,3	
	2013	0,8 -11,5	0,1 -30,4	0,4 -17,8	1,2 -0,9	1,9 -27,7	0,9 9,6	0,8 -15,5	
Kustannukset euroa / asunnon välineitä ja laitteita saanut asiakas	2009	944	768	1 116	819	1 326	587	952	
	2010	789 -16,4	459 -40,2	1 387 24,3	761 -7,0	1 469 10,9	563 -4,1	898 -5,6	
	2011	816 3,4	446 -2,8	1 191 -14,1	609 -20,0	1 270 -13,5	562 -0,1	835 -7,1	
	2012	888 8,9	303 -32,2	1 033 -13,3	632 3,7	2 074 63,2	575 2,4	949 13,7	
	2013	836 -5,8	184 -39,1	1 149 11,2	749 18,5	2 756 32,9	767 33,4	935 -1,4	
Muutos 2009–2013, %	-11,4	-76,0	3,0	-8,5	107,9	30,7	-1,8		
Kustannukset euroa / väestö	2009	1,0	0,2	0,5	1,2	1,9	0,9	0,9	
	2010	0,8 -18,9	0,2 -7,8	0,5 -6,3	1,1 -8,0	2,1 12,9	0,7 -13,6	0,9 -7,0	
	2011	0,8 7,3	0,3 25,6	0,5 -8,2	0,9 -17,7	2,0 -2,5	0,8 2,5	0,9 -0,5	
	2012	1,0 15,9	0,2 -35,7	0,5 5,8	0,9 4,0	2,4 15,0	0,8 1,6	0,9 9,9	
	2013	1,0 -1,9	0,1 -26,4	0,4 -15,7	0,9 -6,8	1,8 -25,2	0,9 16,1	0,8 -10,4	
Muutos 2009–2013, %	-1,0	-45,2	-23,2	-26,6	-5,3	4,4	-8,8		

		HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %	
Vaiveammaisten palvelusumisen asiakkaat ja kustannukset 2009–2013															
Vaiveammaisten palvelusumisen asiakkaat	2009	355	12,3	95	14,5	67	24,1	95	1,1	110	13,4	67	24,1	789	13,0
	2010	387	9,0	104	9,5	71	6,0	98	3,2	112	1,8	74	10,4	846	7,2
	2011	382	-1,3	99	-4,8	89	25,4	106	8,2	118	5,4	84	13,5	878	3,8
	2012	380	-0,5	115	16,2	84	-5,6	114	7,5	118	0,0	93	10,7	904	3,0
	2013	402	5,8	133	15,7	100	19,0	117	2,6	125	5,9	112	20,4	989	9,4
Muutos 2009–2013, %		13,2		40,0		49,3		23,2		13,6		67,2		25,3	
Vaiveammaisten palvelusumisen asiakkaiden osuus % väestöstä	2009	0,06	10,7	0,04	13,2	0,03	22,7	0,05	0,8	0,05	12,4	0,05	19,5	0,05	11,5
	2010	0,07	8,1	0,04	7,9	0,04	4,7	0,06	2,4	0,05	1,0	0,05	8,5	0,05	6,1
	2011	0,06	-2,4	0,04	-6,5	0,04	23,5	0,06	7,4	0,05	4,4	0,06	11,7	0,06	2,5
	2012	0,06	-1,9	0,04	14,2	0,04	-6,7	0,06	6,6	0,05	-1,0	0,06	8,8	0,06	1,6
	2013	0,07	4,3	0,05	13,9	0,05	17,5	0,06	1,6	0,06	4,5	0,06	-9,0	0,06	5,0
Vaiveammaisten palvelusumisen asiakkaiden %-osuus VpL-asiakkaista	2009	3,1	10,3	2,5	17,5	1,5	26,0	2,0	-1,0	1,5	13,8	2,4	14,7	2,3	12,0
	2010	3,3	7,6	2,7	7,5	1,5	2,6	1,9	-1,4	1,6	0,3	2,7	12,2	2,4	5,2
	2011	3,2	-3,8	2,5	-8,1	1,9	23,1	2,3	20,3	1,7	8,1	3,0	10,2	2,5	4,0
	2012	3,1	-4,0	2,9	16,2	1,7	-9,8	2,6	13,8	1,7	-0,6	3,1	2,7	2,5	1,0
	2013	3,2	5,3	3,3	16,2	1,8	7,1	2,9	9,2	1,9	11,6	3,0	-1,8	2,7	7,4
Vaiveammaisten palvelusumisen nettokustannukset	2009	16 266 143	19,3	4 508 625	10,2	3 052 208	25,8	3 178 287	5,4	4 819 108	19,3	2 532 858	20,8	34 357 229	17,2
	2010	17 029 635	4,7	4 982 530	10,5	3 369 728	10,4	3 356 730	5,6	5 045 912	4,7	2 856 639	12,8	36 641 174	6,6
	2011	18 388 502	8,0	5 402 244	8,4	3 954 263	17,3	3 736 544	11,3	5 382 154	6,7	3 193 969	11,8	40 057 676	9,3
	2012	19 376 658	5,4	6 033 278	11,7	4 382 420	10,8	4 695 184	25,7	6 136 623	14,0	3 543 606	10,9	44 167 769	10,3
	2013	20 386 337	5,2	6 527 492	8,2	4 746 953	8,3	4 839 490	3,1	6 358 750	3,6	4 585 300	29,4	47 444 322	7,4
Muutos 2009–2013, %		25,3		44,8		55,5		52,3		31,9		81,0		38,1	
Palvelusumisen kustannusten %-osuus vammaispalvelujen kokonaiskustannuksista	2009	33,6	6,1	25,2	4,8	17,4	17,7	29,3	-4,1	27,7	8,4	28,1	2,7	28,4	6,3
	2010	32,1	-4,6	25,7	2,0	18,7	7,3	28,4	-3,1	29,6	6,9	27,8	-1,1	28,3	-0,4
	2011	32,1	0,1	26,2	1,9	21,4	14,2	30,8	8,3	31,0	4,6	28,6	3,1	29,2	3,4
	2012	30,6	-4,7	26,5	0,9	22,2	4,0	35,6	15,7	31,0	-0,1	26,4	-7,7	29,0	-0,8
	2013	28,6	-6,4	26,7	0,8	23,1	4,2	38,6	8,4	30,6	-1,2	24,4	-7,6	28,2	-2,8
Kustannukset euroa / palvelusumisen asiakas	2009	45 820	6,2	47 459	-3,8	45 555	1,4	33 456	4,3	43 810	5,2	37 804	-2,6	43 545	3,7
	2010	44 004	-4,0	47 909	0,9	47 461	4,2	34 252	2,4	45 053	2,8	38 603	2,1	43 311	-0,5
	2011	48 137	9,4	54 568	13,9	44 430	-6,4	35 250	2,9	45 611	1,2	38 023	-1,5	45 624	5,3
	2012	50 991	5,9	52 463	-3,9	52 172	17,4	41 186	16,8	52 005	14,0	38 103	0,2	48 858	7,1
	2013	50 712	-0,5	49 079	-6,5	47 470	-9,0	41 363	0,4	50 870	-2,2	40 940	7,4	47 972	-1,8
Muutos 2009–2013, %		10,7		3,4		4,2		23,6		16,1		8,3		10,2	
Kustannukset euroa / väestö	2009	27,9	17,5	18,5	8,9	15,4	24,3	18,0	5,1	22,8	18,2	18,2	16,4	22,1	15,6
	2010	28,9	3,8	20,1	8,9	16,8	9,1	18,9	4,9	23,7	3,9	20,2	10,8	23,4	5,5
	2011	30,9	6,7	21,4	6,5	19,5	15,6	20,9	10,5	25,0	5,7	22,2	10,1	25,2	8,0
	2012	32,1	3,9	23,5	9,8	21,3	9,6	26,1	24,5	28,2	12,8	24,2	9,0	27,4	8,8
	2013	33,3	3,7	25,0	6,6	22,8	6,9	26,6	2,0	28,8	2,2	23,7	-2,2	28,3	3,1
Muutos 2009–2013, %		19,3		35,7		47,7		47,3		26,6		30,0		27,7	
Vaiveammaisten päivätoiminnan asiakkaat ja kustannukset 2009–2013															
Päivätoiminnan asiakkaat	2009	192	14,3	113	27,0	21	-32,3	24	50,0	35	-22,2	35	118,8	420	15,1
	2010	194	1,0	125	10,6	26	23,8	19	-20,8	42	20,0	47	34,3	453	7,9
	2011	182	-6,2	108	-13,6	30	15,4	30	57,9	42	0,0	50	6,4	442	-2,4
	2012	204	12,1	115	6,5	36	20,0	35	16,7	76	81,0	45	-10,0	511	15,6
	2013	216	5,9	130	13,0	42	16,7	37	5,7	55	-27,6	33	-26,7	513	0,4
Muutos 2009–2013, %		12,5		15,0		100,0		54,2		57,1		-5,7		22,1	
Päivätoiminnan asiakkaiden %-osuus väestöstä	2009	0,03	12,6	0,05	25,5	0,01	-33,0	0,01	49,6	0,02	-22,9	0,03	110,8	0,03	13,5
	2010	0,03	0,1	0,05	9,0	0,01	22,3	0,01	-21,4	0,02	19,0	0,03	31,9	0,03	6,7
	2011	0,03	-7,3	0,04	-15,1	0,01	13,7	0,02	56,7	0,02	-0,9	0,03	4,7	0,03	-3,6
	2012	0,03	10,5	0,04	4,7	0,02	18,6	0,02	15,6	0,03	79,1	0,03	-11,6	0,03	14,1
	2013	0,04	4,4	0,05	11,3	0,02	15,1	0,02	4,6	0,02	-28,6	0,02	-44,6	0,03	-3,7
Päivätoiminnan asiakkaiden %-osuus kaikista VpL:n asiakkaista	2009	1,7	12,2	3,0	30,4	0,5	-31,2	0,5	46,9	0,5	-22,0	1,3	102,1	1,2	14,0
	2010	1,7	-0,3	3,2	8,6	0,6	19,8	0,4	-24,3	0,6	18,2	1,7	36,4	1,3	5,8
	2011	1,5	-8,6	2,7	-16,6	0,6	13,3	0,7	75,6	0,6	2,6	1,8	3,2	1,3	-2,2
	2012	1,6	8,1	2,9	6,5	0,7	14,7	0,8	23,5	1,1	79,8	1,5	-16,5	1,4	13,5
	2013	1,7	5,3	3,3	13,6	0,8	5,0	0,9	12,4	0,8	-23,8	0,9	-40,2	1,4	-1,4
Päivätoiminnan nettokustannukset	2009	1 098 326	34,1	434 305	26,8	47 442	-31,6	70 828	38,9	143 583	29,3	87 301	303,1	1 881 785	33,1
	2010	1 246 637	13,5	552 228	27,2	114 282	140,9	84 889	19,9	234 571	63,4	100 285	14,9	2 332 892	24,0
	2011	1 251 641	0,4	612 156	10,9	135 009	18,1	127 577	50,3	296 321	26,3	95 965	-4,3	2 518 669	8,0
	2012	1 326 819	6,0	611 591	-0,1	143 345	6,2	145 236	13,8	319 231	7,7	111 446	16,1	2 657 668	5,5
	2013	1 276 229	-3,8	735 111	20,2	191 456	33,6	198 814	36,9	368 191	15,3	131 172	17,7	2 900 973	9,2
Muutos 2009–2013, %		16,2		69,3		303,6		180,7		156,4		50,3		54,2	
Päivätoiminnan kustannusten %-osuus vammaispalvelujen kokonaiskustannuksista	2009	2,3	19,3	2,4	20,6	0,3	-36,0	0,7	26,3	0,8	17,5	1,0	242,8	1,6	20,7
	2010	2,4	3,5	2,9	17,4	0,6	134,1	0,7	10,0	1,4	66,7	1,0	0,7	1,8	15,8
	2011	2,2	-7,0	3,0	4,2	0,7	15,0	1,1	46,2	1,7	23,9	0,9	-11,7	1,8	2,1
	2012	2,1	-4,1	2,7	-9,7	0,7	-0,4	1,1	4,9	1,6	-5,6	0,8	-3,4	1,7	-5,0
	2013	1,8	-14,4	3,0	12,0	0,9	28,4	1,6	44,0	1,8	9,9	0,7	-16,0	1,7	-1,2
Kustannukset euroa / päivätoiminnan asiakas	2009	5 720	17,4	3 843	-0,1	2 259	1,0	2 951	-7,4	4 102	66,2	2 494	84,3	4 480	15,6
	2010	6 426	12,3	4 418	14,9	4 395	94,6	4 468	51,4	5 585	36,1	2 134	-14,5	5 150	14,9
	2011	6 877	7,0	5 668	28,3	4 500	2,4	4 253	-4,8	7 055	26,3	1 919	-10,0	5 698	10,7
	2012	6 504	-5,4	5 318	-6,2	3 982	-11,5	4 150	-2,4	4 200	-40,5	2 477	29,0	5 201	-8,7
	2013	5 908	-9,2	5 655	6,3	4 558	14,5	5 373	29,5	6 694	59,4	3 975	60,5	5 655	8,7
Muutos 2009–2013, %		3,3		47,1		101,8		82,1		63,2		59,4		26,2	
Kustannukset euroa / väestö	2009	1,9	32,2	1,8	25,4	0,2	-32,3	0,4	38,5	0,7	28,1	0,6	288,4	1,2	31,2
	2010	2,1	12,5	2,2	25,3	0,6	138,0	0,5	19,0	1,1	62,1	0,7	12,8	1,5	22,6
	2011	2,1	-0,8												

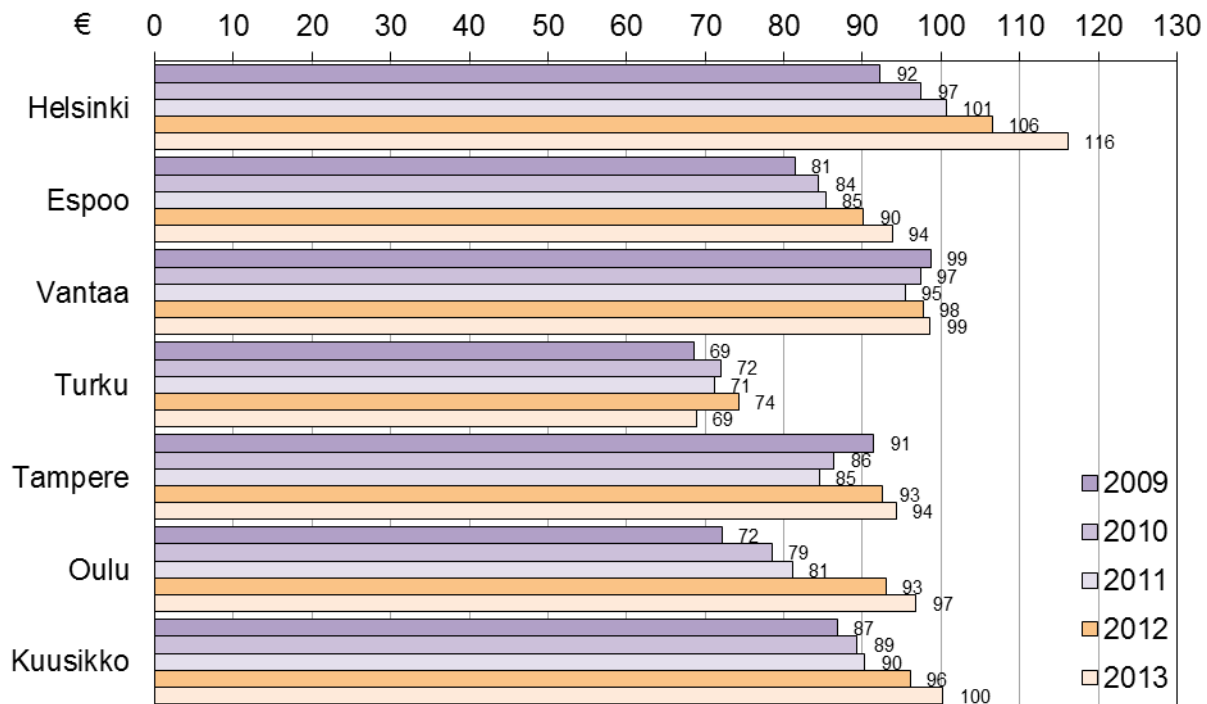
		HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %	
Henkilökohtaisen avun asiakkaat ja kustannukset 2009–2013															
VpL:n mukaisen henkilökohtaisen avun asiakkaat	2009	684	19,0	350	18,6	402	-5,4	151	228,3	242	64,6	173	49,1	2 002	24,8
	2010	929	35,8	359	2,6	373	-7,2	232	53,6	336	38,8	326	88,4	2 555	27,6
	2011	1 226	32,0	420	17,0	417	11,8	312	34,5	451	34,2	431	32,2	3 257	27,5
	2012	1 601	30,6	472	12,4	460	10,3	373	19,6	565	25,3	573	32,9	4 044	24,2
	2013	1 940	21,2	555	17,6	490	6,5	409	9,7	628	11,2	689	20,2	4 711	16,5
Muutos 2009–2013, %		183,6		58,6		21,9		170,9		159,5		298,3		135,3	
Henkilökohtaisen avun asiakkaiden %-osuus väestöstä	2009	0,12	17,2	0,14	17,3	0,20	-6,5	0,09	227,3	0,11	63,1	0,12	43,7	0,13	23,1
	2010	0,16	34,6	0,14	1,1	0,19	-8,3	0,13	52,6	0,16	37,7	0,23	85,1	0,16	26,3
	2011	0,21	30,5	0,17	14,9	0,21	10,2	0,17	33,5	0,21	33,0	0,30	30,2	0,21	25,9
	2012	0,27	28,7	0,18	10,5	0,22	9,1	0,21	18,5	0,26	24,0	0,39	30,6	0,25	22,5
	2013	0,32	19,5	0,21	15,8	0,24	5,1	0,22	8,5	0,28	9,6	0,36	-9,1	0,28	11,8
Henkilökohtaisen avun asiakkaiden %-osuus kaikista VpL:n asiakkaista	2009	5,9	16,8	9,2	21,8	8,9	-4,0	3,1	221,5	3,4	65,1	6,2	37,8	5,8	23,6
	2010	7,9	34,0	9,3	0,7	8,0	-10,2	4,6	46,9	4,7	36,7	11,9	91,5	7,2	25,2
	2011	10,2	28,6	10,5	12,9	8,8	9,7	6,8	49,5	6,4	37,7	15,3	28,3	9,3	27,8
	2012	12,9	26,0	11,8	12,4	9,3	5,5	8,7	26,5	8,0	24,5	18,9	23,3	11,3	21,8
	2013	15,5	20,6	14,0	18,1	8,9	-4,1	10,1	16,6	9,3	17,1	18,5	-2,0	12,9	14,4
Henkilökohtaisen avun nettokustannukset	2009	10 032 523	11,5	3 905 620	21,7	4 437 029	6,2	1 162 316	57,1	2 254 911	33,2	2 593 172	29,3	24 385 572	17,1
	2010	12 514 015	24,7	4 826 452	23,6	4 137 803	-6,7	1 568 283	34,9	2 619 791	16,2	3 262 299	25,8	28 928 643	18,6
	2011	16 989 867	35,8	5 833 441	20,9	4 362 103	5,4	2 119 803	35,2	3 498 090	33,5	4 065 543	24,6	36 868 847	27,4
	2012	21 118 942	24,3	6 728 163	15,3	5 103 138	17,0	2 467 328	16,4	4 851 400	38,7	5 764 402	41,8	46 033 373	24,9
	2013	26 740 768	26,6	7 181 699	6,7	5 598 491	9,7	2 937 442	19,1	5 837 699	20,3	8 622 915	49,6	56 919 015	23,6
Muutos 2009–2013, %		166,5		83,9		26,2		152,7		158,9		232,5		133,4	
Henkilökohtaisen avun kustannusten %-osuus VpL:n kokonaiskustannuksista	2009	20,7	-0,9	21,9	15,7	25,3	-0,6	10,7	42,9	13,0	21,1	28,8	10,0	20,2	6,2
	2010	23,6	13,7	24,9	14,1	23,0	-9,4	13,3	23,8	15,4	18,6	31,7	10,3	22,3	10,8
	2011	29,7	25,8	28,3	13,6	23,6	2,6	17,5	31,5	20,1	30,9	36,5	15,0	26,9	20,5
	2012	33,4	12,4	29,5	4,2	25,9	9,7	18,7	7,2	24,5	21,5	43,0	18,0	30,2	12,4
	2013	37,6	12,6	29,4	-0,5	27,3	5,5	23,4	25,2	28,1	14,7	45,9	6,8	33,8	11,9
Kustannukset euroa / henkilökohtaisen avun asiakas	2009	14 667	-6,3	11 159	2,5	11 037	12,3	7 697	-52,1	9 318	-19,1	14 989	-13,3	12 181	-6,2
	2010	13 470	-8,2	13 444	20,5	11 093	0,5	6 760	-12,2	7 797	-16,3	10 007	-33,2	11 322	-7,0
	2011	13 858	2,9	13 889	3,3	10 461	-5,7	6 794	0,5	7 756	-0,5	9 433	-5,7	11 320	0,0
	2012	13 191	-4,8	14 255	2,6	11 094	6,1	6 615	-2,6	8 587	10,7	10 060	6,6	11 383	0,6
	2013	13 784	4,5	12 940	-9,2	11 425	3,0	7 182	8,6	9 296	8,3	12 515	24,4	12 082	6,1
Muutos 2009–2013, %		-6,0		16,0		3,5		-6,7		-0,2		-16,5		-0,8	
Kustannukset euroa / väestö	2009	17,2	9,8	16,0	20,3	22,5	5,0	6,6	56,6	10,7	32,0	18,6	24,6	15,7	15,5
	2010	21,3	23,6	19,5	21,8	20,7	-7,9	8,8	34,0	12,3	15,2	23,0	23,5	18,4	17,4
	2011	28,5	34,2	23,1	18,7	21,5	3,9	11,9	34,2	16,3	32,3	28,3	22,7	23,2	25,9
	2012	35,0	22,5	26,2	13,4	24,9	15,7	13,7	15,4	22,3	37,2	39,4	39,3	28,6	23,2
	2013	43,6	24,8	27,5	5,1	26,9	8,2	16,1	17,8	26,5	18,7	44,5	13,1	33,9	18,7
Muutos 2009–2013, %		153,8		72,3		19,8		144,4		148,4		138,7		115,9	
Muiden vammaispalvelulain mukaisten palvelujen kustannukset 2009–2013															
Kaikkien muiden VpL:n mukaisten palvelujen nettokustannukset yhteensä	2009	179 393	-21,4	392 244	-36,1	240 203	-58,4	168 181	-45,0	693 658	-8,8	278 845	0,6	1 952 523	-29,3
	2010	1 433 923	699,3	641 122	63,4	343 637	43,1	183 609	9,2	256 939	-63,0	253 968	-8,9	3 113 197	59,4
	2011	1 319 371	-8,0	625 449	-2,4	509 966	48,4	216 609	18,0	228 168	-11,2	262 353	3,3	3 161 916	1,6
	2012	1 742 363	32,1	707 889	13,2	539 632	5,8	197 670	-8,7	252 726	10,8	88 811	-66,1	3 529 091	11,6
	2013	1 759 769	1,0	747 432	5,6	447 749	-17,0	135 405	-31,5	241 259	-4,5	76 514	-13,8	3 408 128	-3,4
Muutos 2009–2013, %		881,0		90,6		86,4		-19,5		-65,2		-72,6		74,5	
Muut kustannukset euroa / VpL:n mukaista palvelua ja taloudellista tukea saanut asiakas	2009	16	-22,8	104	-34,4	53	-57,7	35	-46,1	98	-8,5	100	-7,1	56	-30,0
	2010	122	688,6	166	60,4	74	38,5	36	4,4	36	-63,5	93	-7,5	88	56,4
	2011	110	-10,3	157	-5,8	107	45,7	47	31,2	32	-8,9	93	0,3	90	1,8
	2012	140	27,4	177	13,2	109	1,2	46	-3,4	36	10,0	29	-68,6	98	9,5
	2013	141	0,5	188	6,1	81	-25,3	33	-27,1	36	0,6	21	-29,8	93	-5,2
Muutos 2009–2013, %		805,6		81,4		52,4		-3,7		-63,2		-79,5		65,4	
Muiden kustannusten %-osuus VpL:n kokonaiskustannuksista	2009	0,4	-30,1	2,2	-39,2	1,4	-61,1	1,6	-50,0	4,0	-17,1	3,1	-14,5	1,6	-35,9
	2010	2,7	628,6	3,3	50,9	1,9	39,1	1,6	0,2	1,5	-62,2	2,5	-20,1	2,4	48,9
	2011	2,3	-14,7	3,0	-8,3	2,8	44,4	1,8	14,8	1,3	-12,9	2,4	-4,7	2,3	-4,0
	2012	2,8	19,4	3,1	2,3	2,7	-0,7	1,5	-16,0	1,3	-2,9	0,7	-71,8	2,3	0,5
	2013	2,5	-10,2	3,1	-1,6	2,2	-20,2	1,1	-27,9	1,2	-9,0	0,4	-38,5	2,0	-12,6
Kustannukset euroa / väestö	2009	0,3	-22,5	1,6	-36,8	1,2	-58,8	1,0	-45,2	3,3	-9,6	2,0	-3,1	1,3	-30,3
	2010	2,4	692,3	2,6	61,1	1,7	41,3	1,0	8,4	1,2	-63,3	1,8	-10,6	2,0	57,7
	2011	2,2	-9,0	2,5	-4,2	2,5	46,2	1,2	17,1	1,1	-12,0	1,8	1,7	2,0	0,3
	2012	2,9	30,2	2,8	11,2	2,6	4,6	1,1	-9,6	1,2	9,6	0,6	-66,7	2,2	10,1
	2013	2,9	-0,4	2,9	4,0	2,2	-18,1	0,7	-32,2	1,1	-5,8	0,4	-34,9	2,0	-7,3
Muutos 2009–2013, %		834,0		78,6		77,0		-22,1		-66,6		-80,3		61,5	

Liite 4. Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien deflatoidut kustannukset 2009–2013

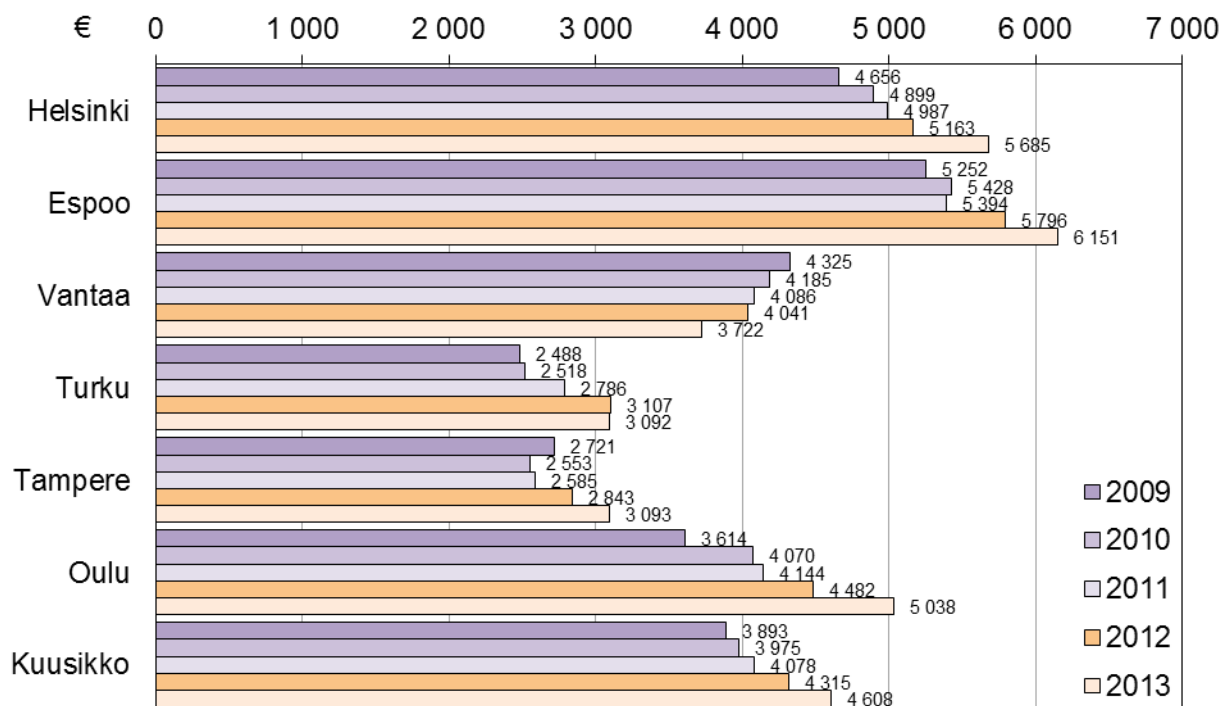
		HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSSIKKO	
		Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %
VpL:n mukaisten palvelujen nettokustannukset, DEFL 2013	2009	53 814 900	9,8	19 885 339	2,6	19 497 080	4,3	12 062 786	7,3	19 343 014	7,4	10 038 441	14,8	134 641 561	7,6
	2010	57 382 419	6,6	20 934 639	5,3	19 495 693	0,0	12 773 200	5,9	18 421 956	-4,8	11 126 218	10,8	140 134 125	4,1
	2011	59 933 293	4,4	21 555 857	3,0	19 385 848	-0,6	12 709 085	-0,5	18 183 862	-1,3	11 674 338	4,9	143 442 284	2,4
	2012	64 304 398	7,3	23 150 877	7,4	20 055 102	3,5	13 390 791	5,4	20 134 050	10,7	13 612 709	16,6	154 647 926	7,8
	2013	71 160 501	10,7	24 455 542	5,6	20 525 572	2,3	12 530 719	-6,4	20 789 985	3,3	18 767 915	37,9	168 230 234	8,8
Muutos 2009–2013, €		17 345 601		4 570 202		1 028 493		467 933		1 446 971		8 729 474		33 588 673	
Muutos 2009–2013, %		32,2		23,0		5,3		3,9		7,5		87,0		24,9	
Vammaispalvelujen kokonaiskustannukset euroa / asiakas, DEFL 2013	2009	4 656	7,7	5 252	5,4	4 325	5,9	2 488	5,1	2 721	7,8	3 614	6,1	3 893	6,6
	2010	4 899	5,2	5 428	3,3	4 185	-3,2	2 518	1,2	2 553	-6,2	4 070	12,6	3 975	2,1
	2011	4 987	1,8	5 394	-0,6	4 086	-2,4	2 786	10,6	2 585	1,3	4 144	1,8	4 078	2,6
	2012	5 163	3,5	5 796	7,5	4 041	-1,1	3 107	11,5	2 843	10,0	4 482	8,2	4 315	5,8
	2013	5 685	10,1	6 151	6,1	3 722	-7,9	3 092	-0,5	3 093	8,8	5 038	12,4	4 608	6,8
Muutos 2009–2013, €		1 028		898		-603		605		372		1 425		715	
Muutos 2009–2013, %		22,1		17,1		-13,9		24,3		13,7		39,4		18,4	
Vammaispalvelujen kokonaiskustannukset euroa / väestö, DEFL 2013	2009	92	8,1	81	1,5	99	3,2	69	7,0	91	6,4	72	10,6	87	6,2
	2010	97	5,7	84	3,7	97	-1,2	72	5,1	86	-5,5	79	8,9	89	3,0
	2011	101	3,2	85	1,1	95	-2,0	71	-1,2	85	-2,2	81	3,3	90	1,1
	2012	106	5,8	90	5,6	98	2,3	74	4,4	93	9,6	93	14,6	96	6,4
	2013	116	9,1	94	4,0	99	1,0	69	-7,4	94	1,8	97	4,2	100	4,4
Muutos 2009–2013, €		24		12		0		0		3		25		14	
Muutos 2009–2013, %		25,9		15,2		0,0		0,5		3,1		34,2		15,6	
Subjektiiivisten etuuksien nettokustannukset, DEFL 2013	2009	50 394 903	9,7	18 544 792	3,8	18 100 164	5,0	11 076 891	8,6	16 724 713	9,7	9 141 877	17,5	123 983 339	8,5
	2010	55 811 473	10,7	20 241 137	9,1	19 123 980	5,7	12 574 589	13,5	18 144 025	8,5	10 851 501	18,7	136 746 705	10,3
	2011	58 551 975	4,9	20 901 042	3,3	18 851 938	-1,4	12 482 306	-0,7	17 944 981	-1,1	11 399 667	5,1	140 131 909	2,5
	2012	62 534 180	6,8	22 431 671	7,3	19 506 842	3,5	13 189 960	5,7	19 877 284	10,8	13 522 478	18,6	151 062 415	7,8
	2013	69 400 732	11,0	23 708 110	5,7	20 077 823	2,9	12 395 314	-6,0	20 548 726	3,4	18 691 401	38,2	164 822 106	9,1
Muutos 2009–2013, €		19 005 829		5 163 318		1 977 659		1 318 423		3 824 013		9 549 524		40 838 766	
Muutos 2009–2013, %		37,7		27,8		10,9		11,9		22,9		104,5		32,9	
Määrärahasidonnaisten etuuksien kustannukset (kokonaiskustannukset – subjektiiviset etuudet), DEFL 2013	2009	3 419 997	10,2	1 340 547	-11,6	1 396 916	-3,3	985 895	-5,6	2 618 301	-5,1	896 565	-7,2	10 658 221	-1,6
	2010	1 570 946	-54,1	693 503	-48,3	371 713	-73,4	198 610	-79,9	277 931	-89,4	274 717	-69,4	3 387 420	-68,2
	2011	1 381 318	-12,1	654 815	-5,6	533 910	43,6	226 779	14,2	238 881	-14,1	274 671	0,0	3 310 375	-2,3
	2012	1 770 219	28,2	719 206	9,8	548 259	2,7	200 830	-11,4	256 766	7,5	90 231	-67,1	3 585 511	8,3
	2013	1 759 769	-0,6	747 432	3,9	447 749	-18,3	135 405	-32,6	241 259	-6,0	76 514	-15,2	3 408 128	-4,9
Muutos 2009–2013, €		-1 660 228		-593 116		-949 166		-850 490		-2 377 042		-820 051		-7 250 093	
Muutos 2009–2013, %		-48,5		-44,2		-67,9		-86,3		-90,8		-91,5		-68,0	
Vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen deflatoidut kustannukset 2009–2013															
Myönnettyjen VpL-kuljetuspalvelujen nettokustannukset, DEFL 2013	2009	18 335 797	4,2	8 124 473	-1,2	9 076 314	0,8	5 797 965	4,7	7 278 522	-3,7	2 969 598	12,8	51 582 669	2,0
	2010	18 647 288	1,7	8 122 890	0,0	9 670 511	6,5	6 232 285	7,5	6 982 632	-4,1	3 200 155	7,8	52 855 761	2,5
	2011	18 984 627	1,8	8 180 875	0,7	9 462 452	-2,2	5 970 429	-4,2	6 913 686	-1,0	3 345 447	4,5	52 857 516	0,0
	2012	18 853 747	-0,7	8 480 121	3,7	9 161 868	-3,2	5 496 496	-7,9	7 019 335	1,5	3 578 453	7,0	52 590 020	-0,5
	2013	19 888 477	5,5	8 946 756	5,5	8 993 921	-1,8	4 138 293	-24,7	7 062 684	0,6	4 694 493	31,2	53 724 623	2,2
Muutos 2009–2013, €		1 552 680		822 283		-82 394		-1 659 672		-215 838		1 724 895		2 141 955	
Muutos 2009–2013, %		8,5		10,1		-9,0		-28,6		-3,0		58,1		4,2	
VpL-kuljetuspalvelujen kustannukset euroa / palvelua käyttänyt asiakas, DEFL 2013	2009	2 580	9,3	3 094	10,4	2 518	3,3	1 491	5,7	1 510	4,6	1 410	4,2	2 135	6,4
	2010	2 445	-5,2	2 828	-8,6	2 616	3,9	1 587	6,5	1 553	2,8	1 543	9,4	2 140	0,2
	2011	2 721	11,3	2 844	0,5	2 578	-1,5	1 637	3,1	1 609	3,6	1 313	-14,9	2 201	2,8
	2012	2 606	-4,2	3 055	7,4	2 522	-2,2	1 647	0,6	1 689	5,0	1 303	-0,7	2 202	0,1
	2013	2 387	-8,4	3 045	-0,3	2 522	0,0	1 380	-16,2	1 915	13,4	1 405	7,8	2 161	-1,9
Muutos 2009–2013, €		-193		-49		4		-111		405		-5		25	
Muutos 2009–2013, %		-7,5		-1,6		0,2		-7,4		26,8		-0,4		1,2	
Keskimääräinen VpL-matkan nettokustannus, DEFL 2013	2009	32,9	2,8	31,0	4,6	28,9	3,1	19,4	-0,1	23,0	0,0	19,9	-3,3	27,7	-14,4
	2010	34,7	5,3	31,0	-0,2	29,2	1,1	20,2	4,1	23,2	1,1	23,1	16,5	28,5	3,0
	2011	32,0	-7,6	29,9	-3,4	28,2	-3,2	20,3	0,2	22,9	-1,4	24,5	5,8	27,3	-4,4
	2012	31,0	-3,1	30,9	3,2	28,2	-0,3	20,4	0,9	23,1	0,7	24,7	1,1	27,3	0,0
	2013	32,0	3,1	30,4	-1,6	27,4	-2,7	17,5	-14,5	26,5	14,8	29,4	18,9	28,1	3,1
Muutos 2009–2013, €		-0,9		-0,6		-1,5		-2,0		3,5		9,6		0,4	
Muutos 2009–2013, %		-2,7		-2,0		-5,0		-10,1		15,3		48,2		1,6	
Sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalvelujen deflatoidut kustannukset 2009–2013															
ShL-kuljetuspalvelujen nettokustannukset, DEFL 2013	2009	2 073 901	48,4	565 378	-2,8	395 714	-0,2	183 615	0,0	262 089	0,0	150 842	13,6	3 631 539	44,8
	2010	2 277 801	9,8	371 838	-34,2	343 091	-13,3	129 016	-29,7	371 895	41,9	179 620	19,1	3 673 260	1,1
	2011	3 386 263	48,7	469 325	26,2	377 340	10,0	178 727	38,5	295 370	-20,6	168 358	-6,3	4 875 384	32,7
	2012	3 420 231	1,0	527 414	12,4	558 584	48,0	281 155	57,3	301 927	2,2	176 334	4,7	5 265 644	8,0
	2013	4 633 678	35,5	512 109	-2,9	597 229	6,9	296 206	5,4	343 000	13,6	366 158	107,7	6 748 381	28,2
Muutos 2009–2013, €		2 559 777		-53 269		201 515		112 591		80 911		215 316		3 116 841	
Muutos 2009–2013, %		123,4		-9,4		50,9		61,3		30,9		142,7		85,8	
ShL-kuljetuspalvelujen kustannukset euroa / asiakas, DEFL 2013	2009	500	21,0	779	-4,8	513	0,2	542	0,0	442	0,0	344	6,1	518	28,4
	2010	479	-4,4	480	-38,4	523	1,9	397	-26,7	851	92,6	410	19,1	497	-4,0
	2011	632	32,0	548	14,1	565	8,0	549	-12,1	580	-31,8	345	-15,9	581	16,9
	2012	939	48,6	561	2,5	684	21,0	325	50,3	557	-4,0	344	-0,4	753	29,7
	2013	1 318	40,5	518	-7,7	708	3,6	535	1,9	647	16,2	415	20,6	923	22,5
Muutos 2009–2013, €		818		-261		195		-7		205		70		405	
Muutos 2009–2013, %		163,5		-33,5		38,0		-1,3		46,4		20,4		78,2	
Keskimääräinen ShL-matkan nettokustannus, DEFL 2013	2009	19,5	28,6	16,4	-15,7	13,4	-1,4	10,3	0,0	0,0	0				

		HELSENKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %
Palvelulinjojen deflatoidut kustannukset 2009–2013															
Palvelulinjojen nettokustannukset sosiaalitoimelle, DEFL 2013	2009	1 253 996	30,8	-62 305	0,0	..	0,0	0	0,0	904 235	0,7	174 054	45,0	2 269 980	14,8
	2010	1 303 237	3,9	.	0,0	170 999	0,0	0	0,0	813 313	-10,1	85 064	-51,1	2 372 614	4,5
	2011	.	0,0	.	0,0	182 911	7,0	0	0,0	889 476	9,4	192 128	125,9	1 264 515	-46,7
	2012	0	0,0	.	0,0	194 021	6,1	0	0,0	910 325	2,3	182 342	-5,1	1 286 688	1,8
	2013	0	0,0	0	0,0	191 115	-1,5	0	0,0	968 000	6,3	109 905	-39,7	1 269 020	-1,4
Muutos 2009–2013, €		-1 253 996		62 305		..		0		63 765		-64 149		-1 000 960	
Muutos 2009–2013, %		-100,0		-100,0		..		0,0		7,1		-36,9		-44,1	
Palvelulinjojen nettokustannukset kunnalle yhteensä, DEFL 2013	2009	2 751 692	17,4	432 659	0,0	229 255	0,0	811 334	-4,0	904 235	0,7	281 109	45,0	5 410 284	26,4
	2010	2 773 882	0,8	234 084	-45,9	170 999	-25,4	838 489	3,3	813 313	-10,1	320 334	14,0	5 151 102	-4,8
	2011	2 911 184	4,9	352 008	50,4	182 911	7,0	861 729	2,8	889 476	9,4	384 977	20,2	5 582 284	8,4
	2012	3 072 938	5,6	431 712	22,6	194 021	6,1	792 433	-8,0	910 325	2,3	479 746	24,6	5 881 175	5,4
	2013	3 160 034	2,8	467 607	8,3	191 115	-1,5	750 723	-5,3	968 000	6,3	328 796	-31,5	5 866 275	-0,3
Muutos 2009–2013, €		408 343		34 948		-38 140		-60 611		63 765		47 687		455 991	
Muutos 2009–2013, %		14,8		8,1		-16,6		-7,5		7,1		17,0		8,4	
Asunnon muutostöiden deflatoidut kustannukset 2009–2013															
Asunnon muutostöiden nettokustannukset, DEFL 2013	2009	943 341	-9,0	513 288	-16,9	520 331	4,4	139 498	10,8	975 111	8,8	236 119	-23,2	3 327 688	-4,4
	2010	801 049	-15,1	258 965	-49,5	477 176	-8,3	135 431	-2,9	842 596	-13,6	245 347	3,9	2 760 565	-17,0
	2011	695 749	-13,1	249 727	-3,6	445 295	-6,7	81 102	-40,1	962 312	14,2	238 020	-3,0	2 672 207	-3,2
	2012	593 938	-14,6	322 609	29,2	462 427	3,8	99 990	23,3	849 547	-11,7	258 219	8,5	2 586 731	-3,2
	2013	525 903	-11,5	286 088	-11,3	463 130	0,2	124 717	24,7	532 825	-37,3	482 560	86,9	2 415 223	-6,6
Muutos 2009–2013, €		-417 438		-227 200		-57 201		-14 781		-442 286		246 441		-912 465	
Muutos 2009–2013, %		-44,3		-44,3		-11,0		-10,6		-45,4		104,4		-27,4	
Kustannukset euroa / asunnon muutostöiden avustuksen saaja, DEFL 2013	2009	1 957	-16,2	1 867	-22,6	3 079	10,5	1 911	-1,4	2 316	-3,3	1 049	-37,2	2 023	-12,7
	2010	1 846	-5,7	1 349	-27,7	2 398	-22,1	2 150	12,5	2 401	3,6	966	-8,0	1 849	-8,6
	2011	1 802	-2,3	1 167	-13,5	2 331	-2,8	1 308	-39,1	2 539	5,8	895	-7,4	1 784	-3,5
	2012	1 519	-15,7	1 301	11,5	2 064	-11,5	1 064	-18,7	2 135	-15,9	1 067	19,2	1 620	-9,2
	2013	1 283	-15,6	815	-37,3	1 809	-12,4	1 732	62,8	1 713	-19,7	1 522	42,7	1 407	-13,2
Muutos 2009–2013, €		-674		-1 051		-1 270		-179		-603		473		-616	
Muutos 2009–2013, %		-34,5		-56,3		-41,2		-9,4		-26,0		45,1		-30,5	
Asunnon välineiden ja laitteiden deflatoidut kustannukset 2009–2013															
Asunnon välineiden ja laitteiden nettokustannukset, DEFL 2013	2009	624 016	12,0	58 952	-56,0	115 498	-7,6	229 683	18,1	438 180	233,2	133 932	-2,8	1 600 262	25,0
	2010	496 488	-20,4	53 597	-9,1	106 497	-7,8	206 712	-10,0	484 799	10,6	114 499	-14,5	1 462 592	-8,6
	2011	521 729	5,1	66 316	23,7	96 004	-9,9	165 892	-19,7	461 557	-4,8	115 367	0,8	1 426 865	-2,4
	2012	595 452	14,1	42 111	-36,5	99 706	3,9	168 896	1,8	520 376	12,7	115 761	0,3	1 542 301	8,1
	2013	583 018	-2,1	30 964	-26,5	83 871	-15,9	156 558	-7,3	388 577	-25,3	174 961	51,1	1 417 950	-8,1
Muutos 2009–2013, €		-40 998		-27 988		-31 627		-73 125		-49 603		41 029		-182 312	
Muutos 2009–2013, %		-6,6		-47,5		-27,4		-31,8		-11,3		30,6		-11,4	
Kustannukset euroa / asunnon välineitä ja laitteita saanut asiakas, DEFL 2013	2009	1 051	9,9	854	-62,4	1 242	-15,5	911	6,8	1 475	233,2	653	-11,8	1 060	19,0
	2010	853	-18,8	496	-41,9	1 500	20,8	824	-9,6	1 590	7,7	609	-6,8	972	-8,3
	2011	854	0,1	467	-5,9	1 247	-16,9	638	-22,5	1 330	-16,3	589	-3,4	874	-10,1
	2012	902	5,7	307	-34,2	1 050	-15,8	642	0,6	2 107	58,4	585	-0,7	964	10,3
	2013	836	-7,3	184	-40,0	1 149	9,5	749	16,6	2 756	30,8	767	31,3	935	-3,0
Muutos 2009–2013, €		-214		-670		-93		-162		1 281		114		-124	
Muutos 2009–2013, %		-20,4		-78,4		-7,5		-17,8		86,8		17,5		-11,7	
Vaikeavammaisten palveluasumisen deflatoidut kustannukset 2009–2013															
Vaikeavammaisten palveluasumisen nettokustannukset, DEFL 2013	2009	18 103 562	16,5	5 017 918	7,5	3 396 984	22,8	3 537 305	2,9	5 363 473	16,5	2 818 969	17,9	38 238 212	14,5
	2010	18 420 992	1,8	5 389 614	7,4	3 645 042	7,3	3 630 982	2,6	5 458 174	1,8	3 090 032	9,6	39 634 836	3,7
	2011	19 251 883	4,5	5 655 891	4,9	4 139 924	13,6	3 911 983	7,7	5 634 858	3,2	3 343 933	8,2	41 938 473	5,8
	2012	19 686 436	2,3	6 129 733	8,4	4 452 483	7,5	4 770 247	21,9	6 234 730	10,6	3 600 258	7,7	44 873 888	7,0
	2013	20 386 337	3,6	6 527 492	6,5	4 746 953	6,6	4 839 490	1,5	6 358 750	2,0	4 585 300	27,4	47 444 322	5,7
Muutos 2009–2013, €		2 282 775		1 509 574		1 349 969		1 302 185		995 277		1 766 331		9 206 111	
Muutos 2009–2013, %		12,6		30,1		39,7		36,8		18,6		62,7		24,1	
Kustannukset euroa / palveluasumisen asiakas, DEFL 2013	2009	50 996	3,7	52 820	-6,0	50 701	-1,1	37 235	1,8	48 759	2,7	42 074	-5,0	48 464	1,3
	2010	47 599	-6,7	51 823	-1,9	51 339	1,3	37 051	-0,5	48 734	-0,1	41 757	-0,8	46 850	-3,3
	2011	50 398	5,9	57 130	10,2	46 516	-9,4	36 906	-0,4	47 753	-2,0	39 809	-4,7	47 766	2,0
	2012	51 806	2,8	53 302	-6,7	53 006	14,0	41 844	13,4	52 837	10,6	38 712	-2,8	49 639	3,9
	2013	50 712	-2,1	49 079	-7,9	47 470	-10,4	41 363	-1,1	50 870	-3,7	40 940	5,8	47 972	-3,4
Muutos 2009–2013, €		-84		-3 741		-3 232		4 128		2 111		-1 134		-492	
Muutos 2009–2013, %		-0,6		-7,1		-6,4		11,1		4,3		-2,7		-1,0	
Vaikeavammaisten päivätoiminnan deflatoidut kustannukset 2009–2013															
Päivätoiminnan kustannukset euroa, DEFL 2013	2009	1 222 393	30,9	483 364	23,8	52 801	-33,2	78 829	35,6	159 802	26,2	97 162	293,5	2 094 351	29,9
	2010	1 348 490	10,3	597 346	23,6	123 619	134,1	91 825	16,5	253 736	58,8	108 479	11,6	2 523 495	20,5
	2011	1 310 408	-2,8	640 898	7,3	141 348	14,3	133 567	45,5	310 234	22,3	100 471	-7,4	2 636 926	4,5
	2012	1 348 031	2,9	621 369	-3,0	145 636	3,0	147 558	10,5	324 335	4,5	113 228	12,7	2 700 156	2,4
	2013	1 276 229	-5,3	735 111	18,3	191 456	31,5	198 814	34,7	368 191	13,5	131 172	15,8	2 900 973	7,4
Muutos 2009–2013, €		53 836		251 747		138 655		119 985		208 389		34 010		806 622	
Muutos 2009–2013, %		4,4		52,1		262,6		152,2		130,4		35,0		38,5	
Kustannukset euroa / päivätoiminnan asiakas, DEFL 2013	2009	6 367	14,6	4 278	-2,5	2 514	-1,4	3 285	-9,6	4 566	62,2	2 776	79,9	4 987	12,9
	2010	6 951	9,2	4 779	11,7	4 755	89,1	4 833	47,1	6 041	32,3	2 308	-16,9	5 571	11,7
	2011	7 200	3,6	5 934	24,2	4 712	-0,9	4 452	-7,9	7 387	22,3	2 009	-12,9	5 966	7,1
	2012	6 608	-8,2	5 403	-8,9	4 045	-14,1	4 216	-5,3	4 268	-42,2	2 516	25,2	5 284	-11,4
	2013	5 908	-10,6	5 655	4,7	4 558	12,7	5 373	27,5	6 694	56,9	3 975	58,0	5 655	7,0
Muutos 2009–2013, €		-458		1 377		2 044		2 089		2 129		1 199		668	
Muutos 2009–2013, %		-7,2		32,2		81,3		63,6		46,6		43,2		13,4	
Henkilökohtaisen avun deflatoidut kustannukset 2009–2013															
Henkilökohtaisen avun nettokustannukset, DEFL 2013	2009	11 165 794	8,8	4 346 798	18,8	4 938 235	3,7	1 293 611							

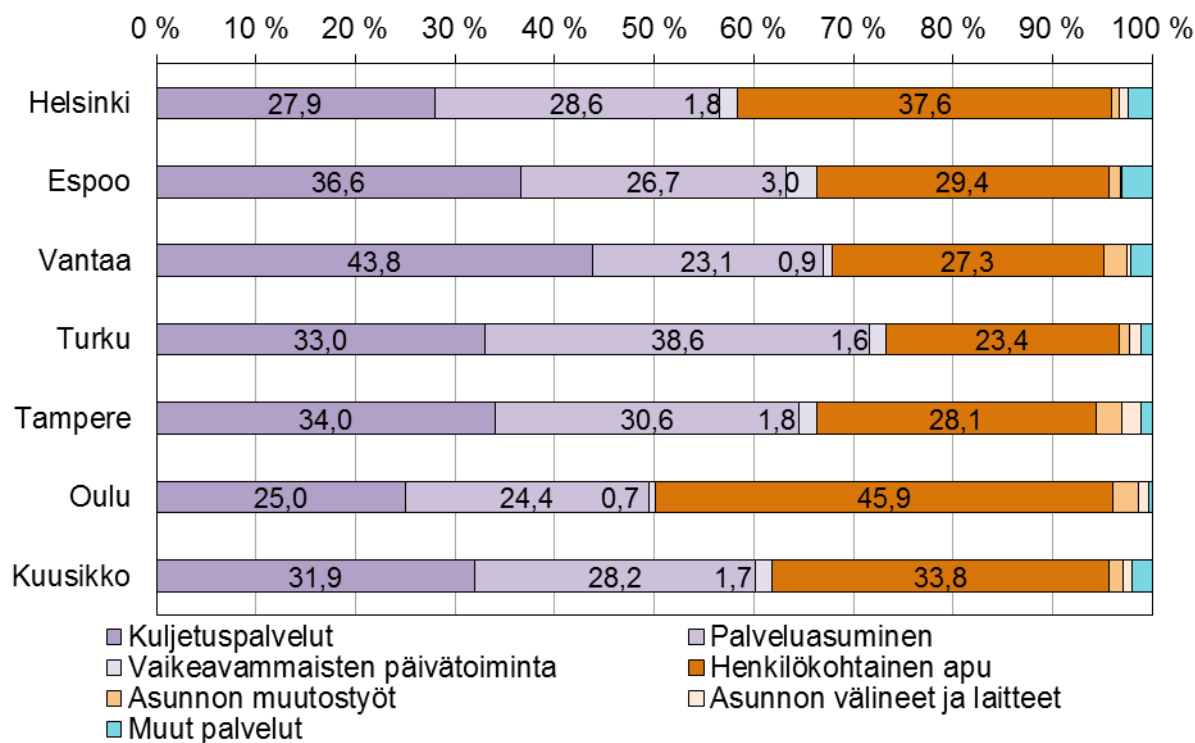
Liite 5. Kuvioita vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien käytöstä ja kustannuksista sekä niiden kehityksestä 2009–2013

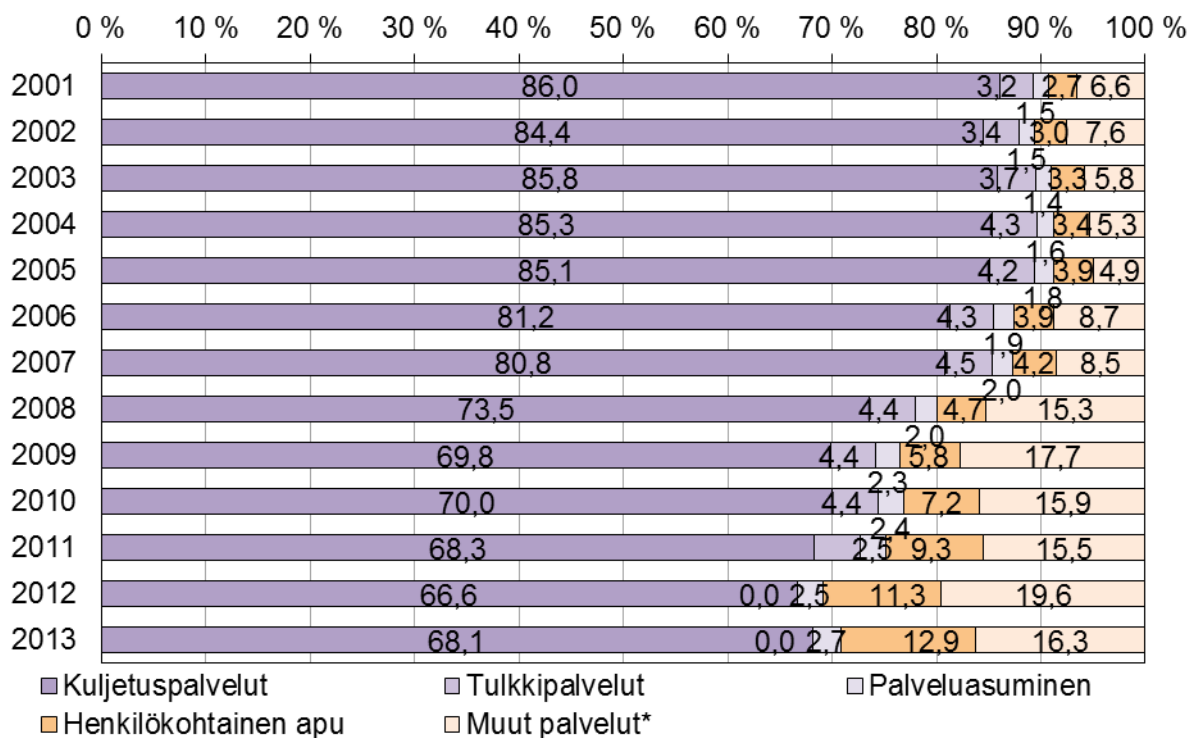
Kuvio 1. Vuosikustannukset VpL:n palveluista ja tukitoimista väestöä kohti vuosina 2009–2013 vuoden 2013 rahan arvossa

Kuvio 2. Vuosikustannukset VpL:n palveluista ja tukitoimista asiakasta kohti vuosina 2009–2013 vuoden 2013 rahan arvossa

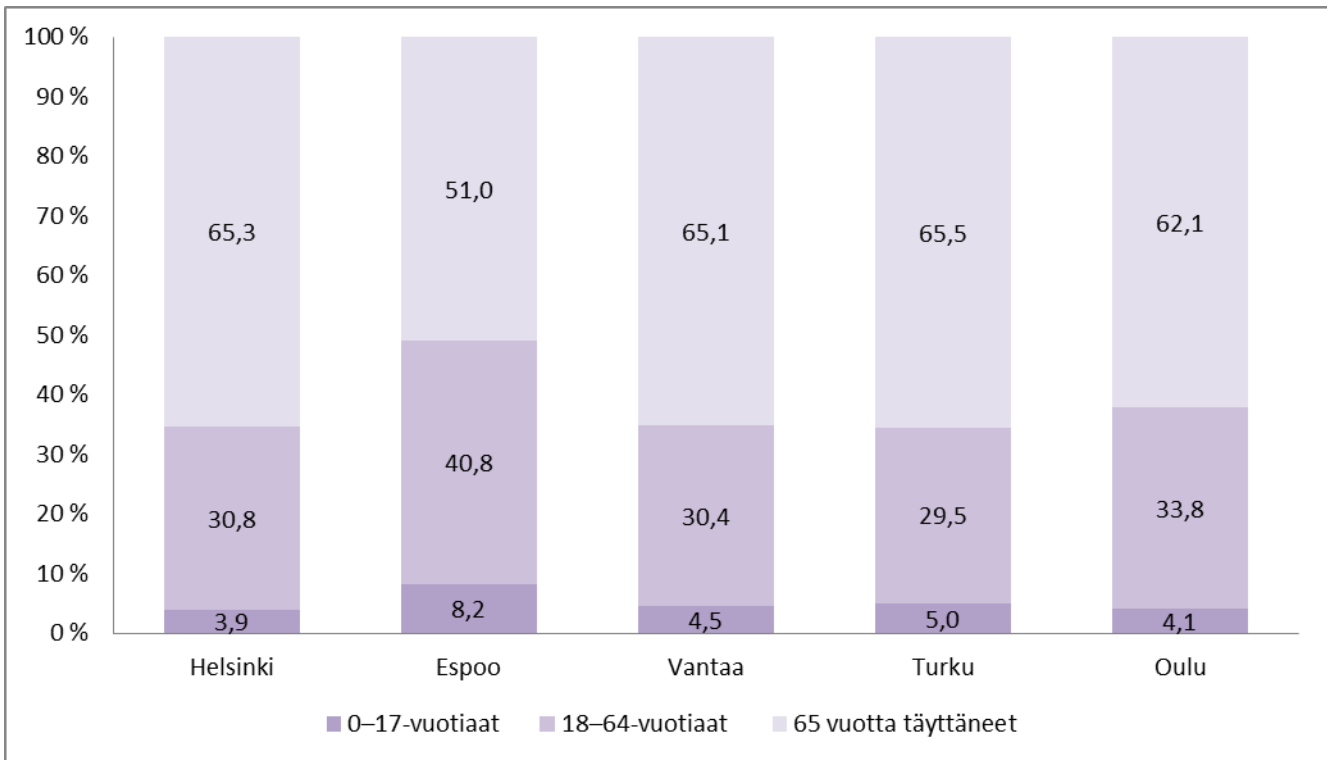

Kuvio 3. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien kustannusten jakautuminen palveluittain kuu-
toskaupungeissa vuonna 2013

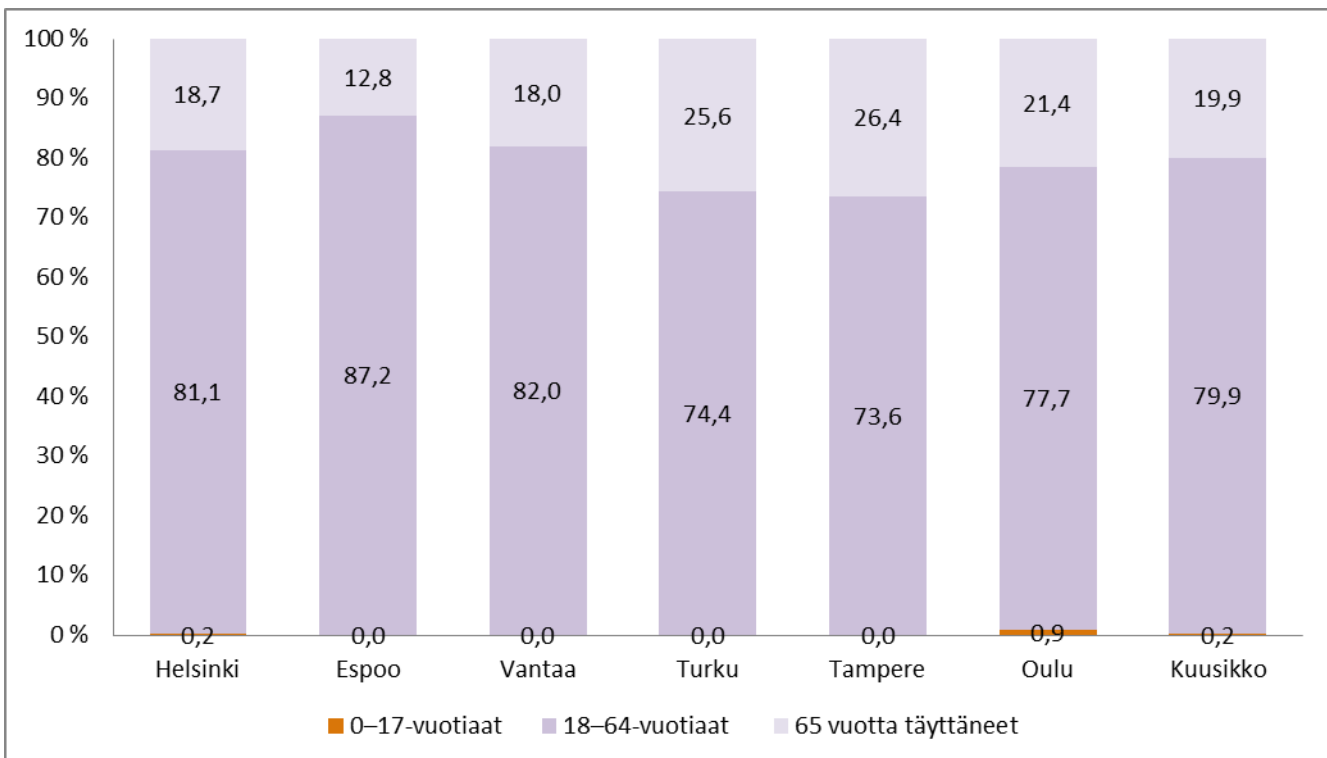

* = muodostettu laskennallisesti

Kuvio 4. VpL:n palvelujen ja tukitoimien asiakkaiden osuus kokonaisasiakasmäärästä vuosina
2002–2013

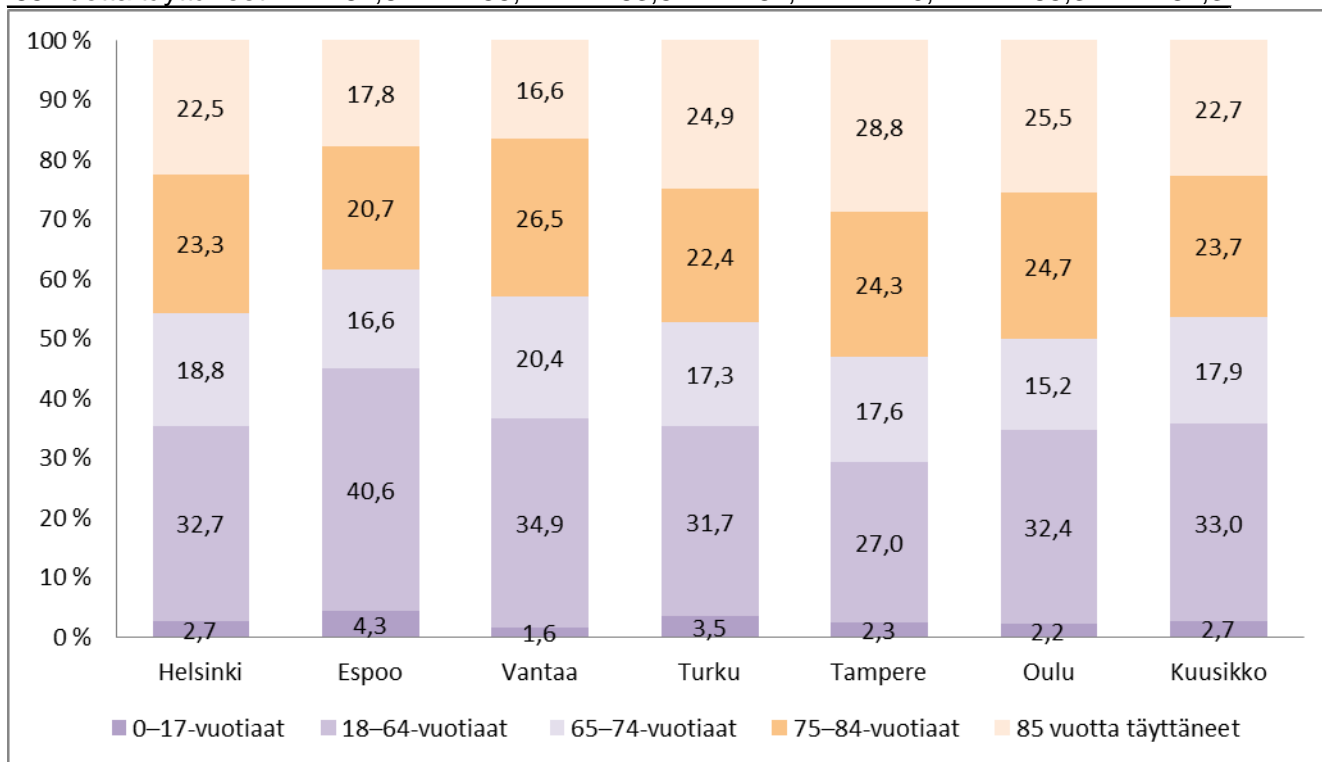

Kuvio 5. VpL:n mukaiset myönteiset päätökset ikäryhmittäin, %-osuus kaikista asiakkaista vuonna 2013 (Vantaan ja Tampereen tiedot puuttuvat)

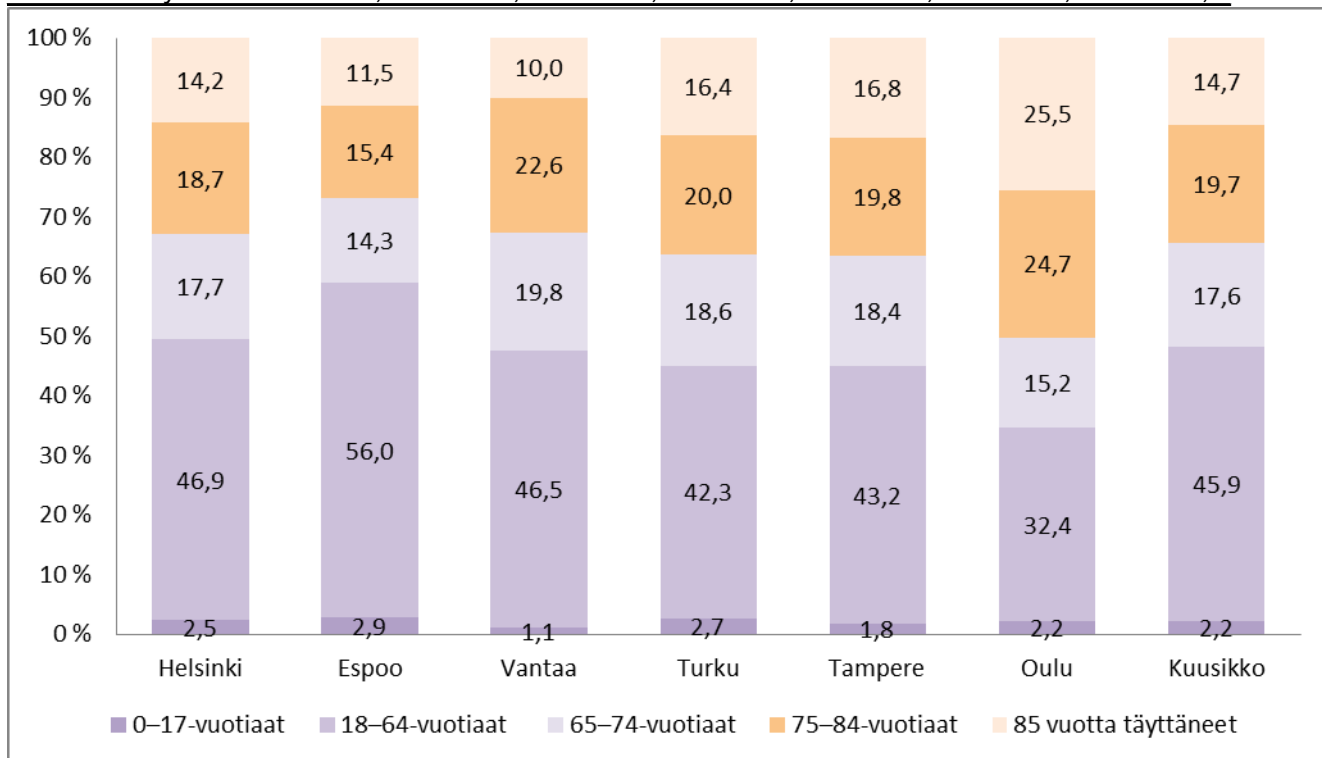
Kuvio 6. Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaat ikäryhmittäin, %-osuus asiakkaista vuonna 2013

Ikäryhmä	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
65 vuotta täyttäneet	64,6	55,1	63,5	64,7	70,7	65,3	64,3

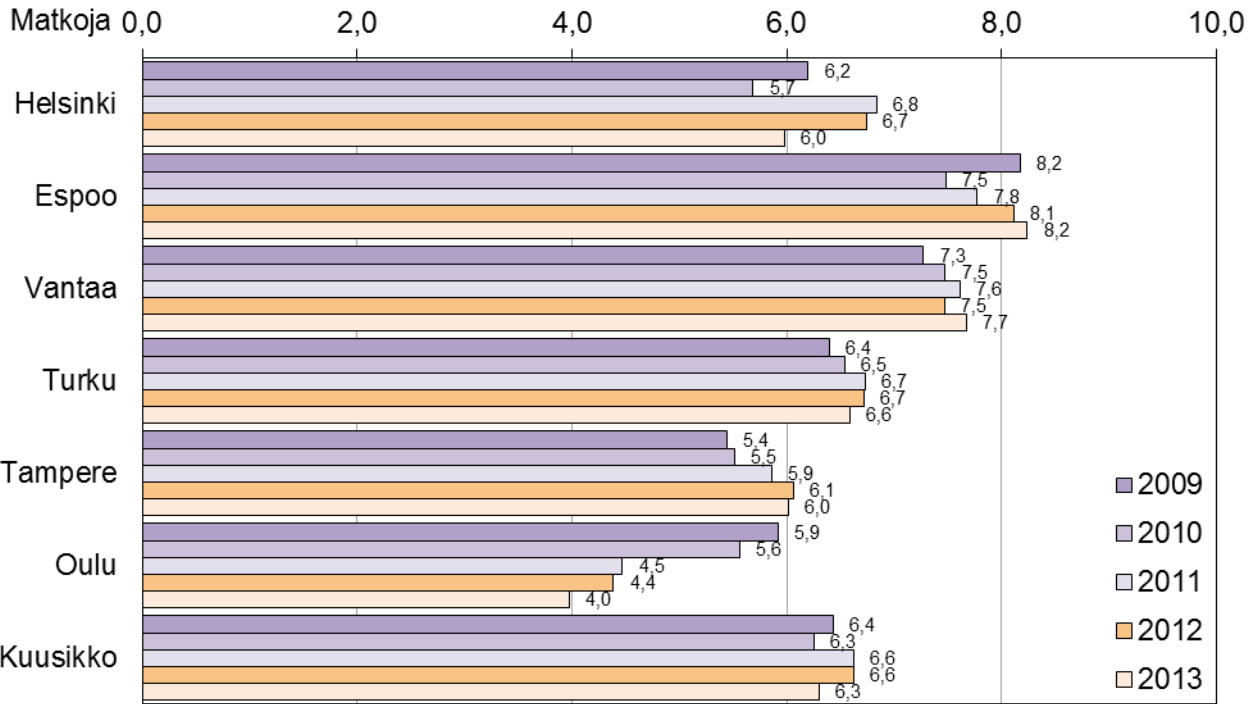

Kuvio 7. VpL:n mukaisia kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat ikäryhmittäin, %-osuus kaikista asiakkaista vuonna 2013 (Oulun osalta päätösten määrä)

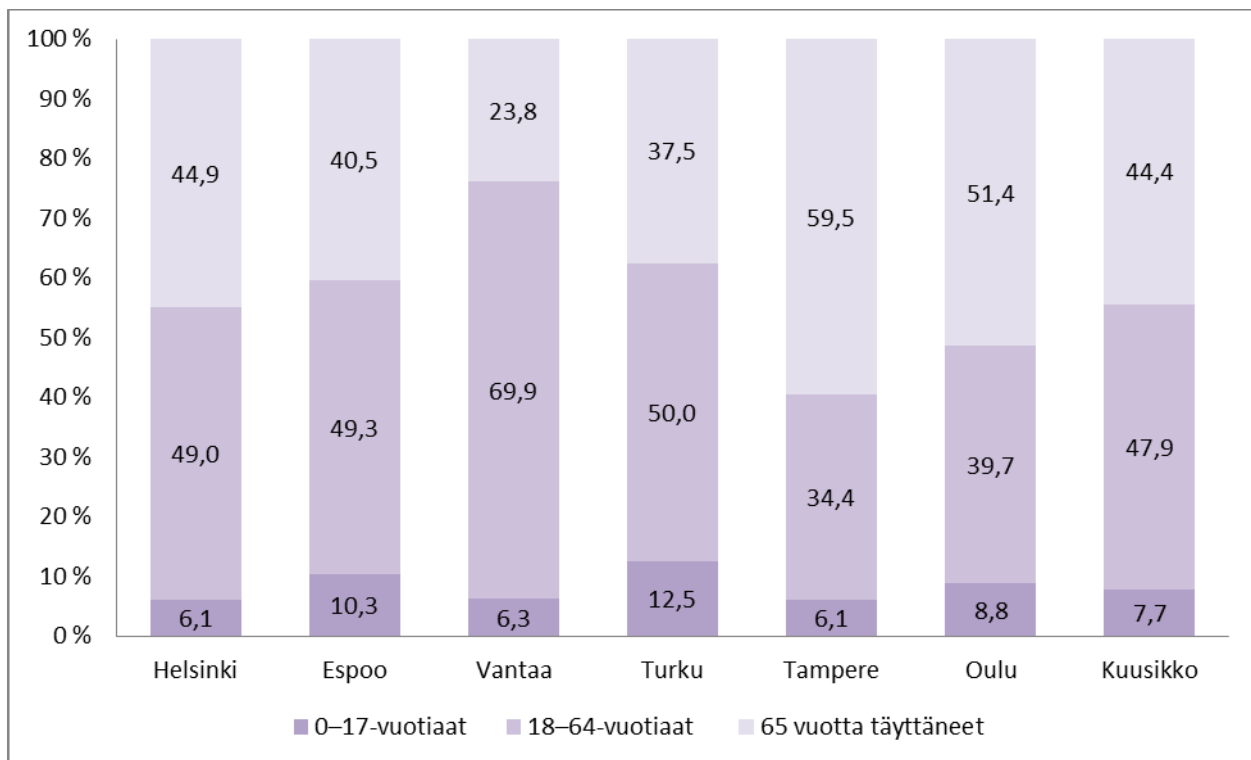
Ikäryhmä	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
65 vuotta täyttäneet	50,6	41,1	52,4	55,0	55,0	65,4	51,9

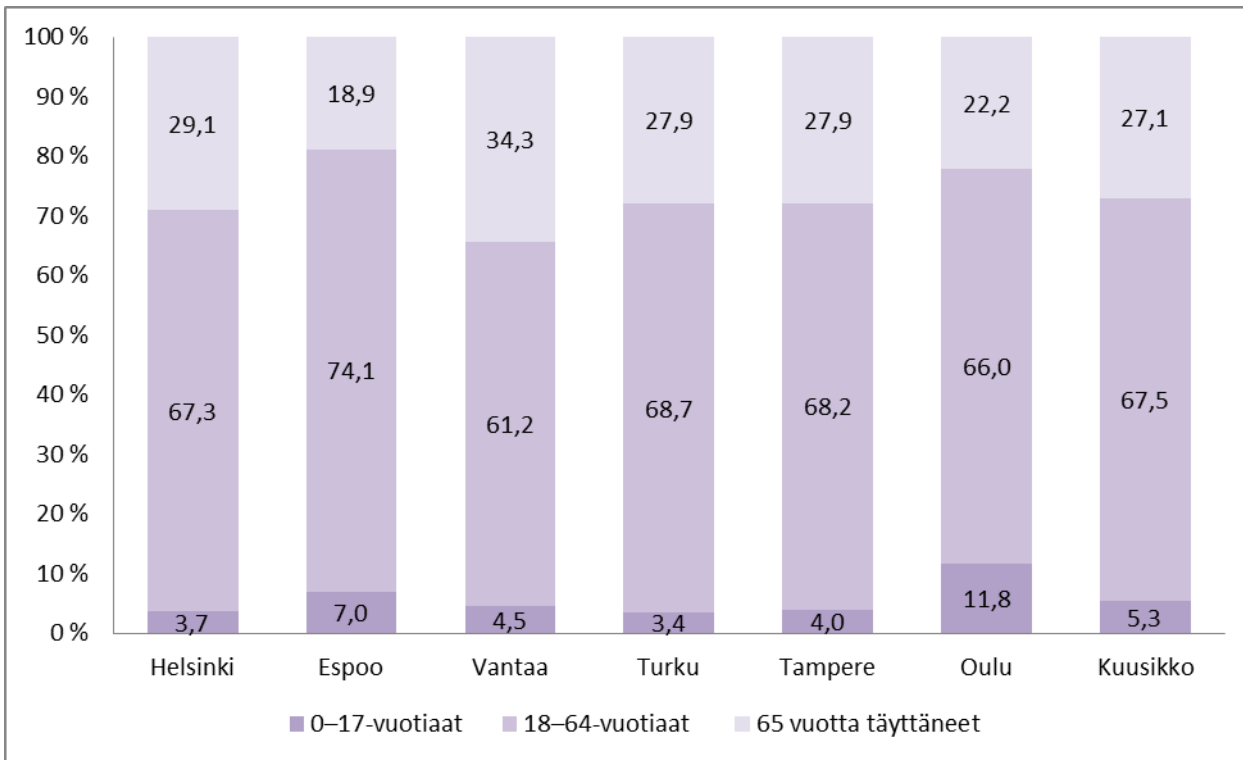
Kuvio 8. Eri ikäryhmien tekemien matkojen %-osuudet kaikista VpL:n mukaisista yhdensuuntaisista matkoista vuonna 2013

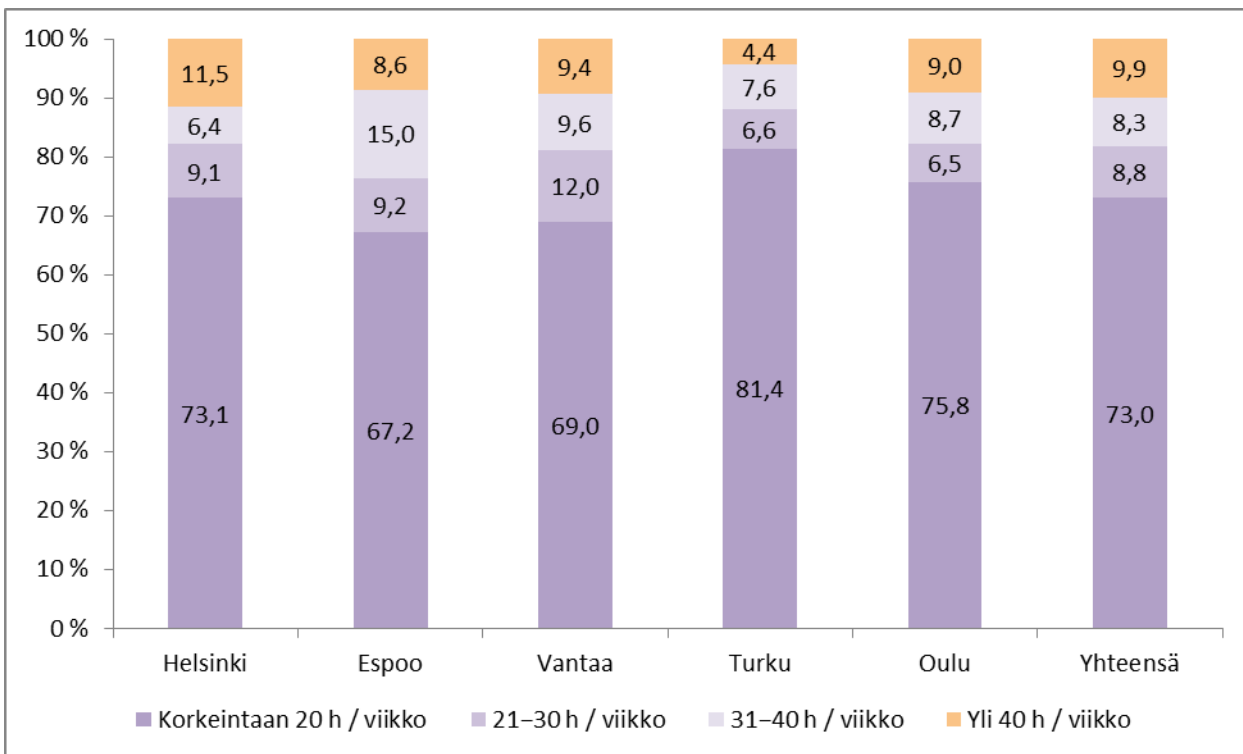
Kuvio 9. VpL:n mukaisten yhdensuuntaisten matkojen määrä palvelua käyttänyttä asiakasta kohti kuukaudessa vuosina 2009–2013 (Oulun osalta päätösten määrä 2012–2013)

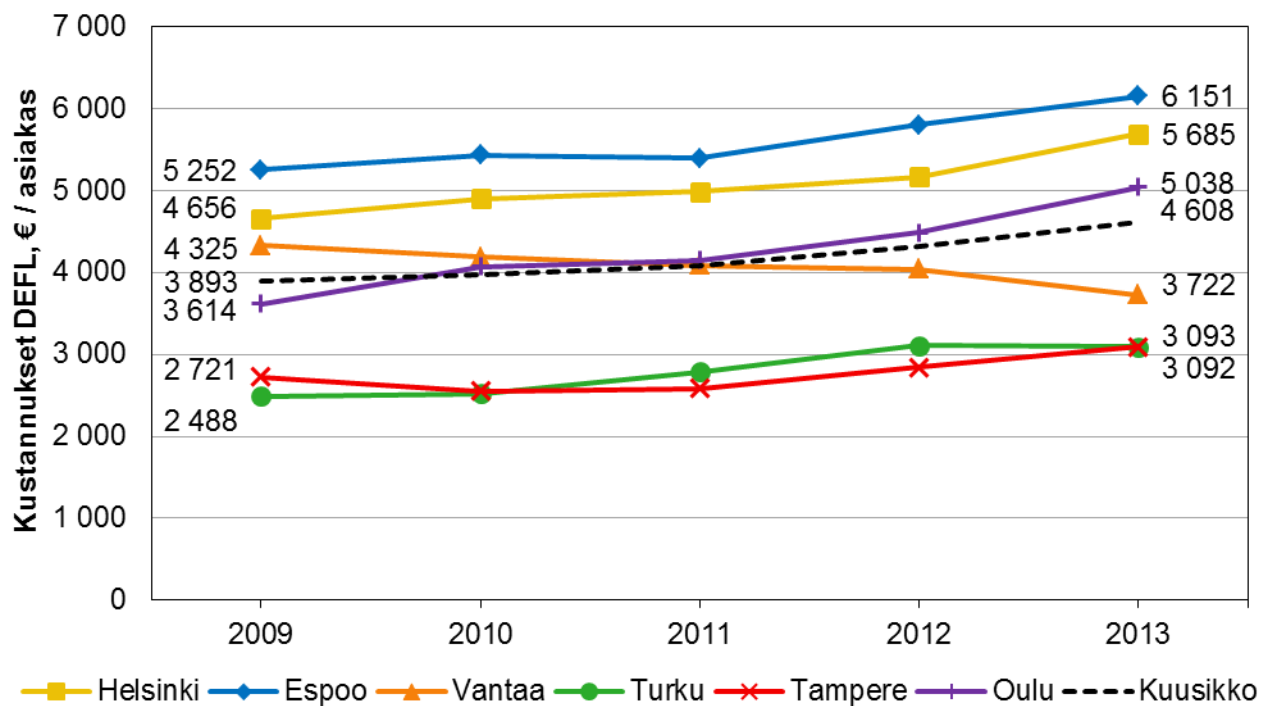
Kuvio 10. VpL:n mukaisten asunnon muutostöiden asiakkaat ikäryhmittäin, %-osuus kaikista asiakkaista vuonna 2013

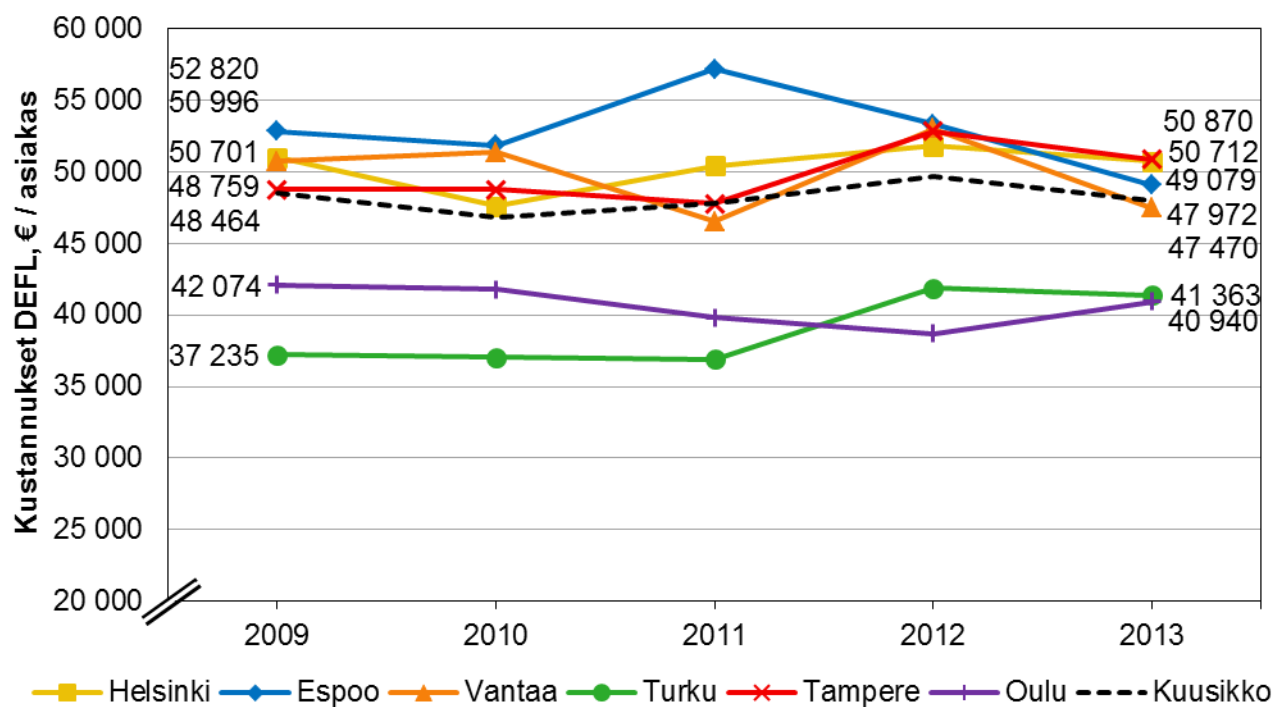
Kuvio 11. Henkilökohtaisen avun asiakkaiden %-osuudet ikäryhmittäin vuonna 2013

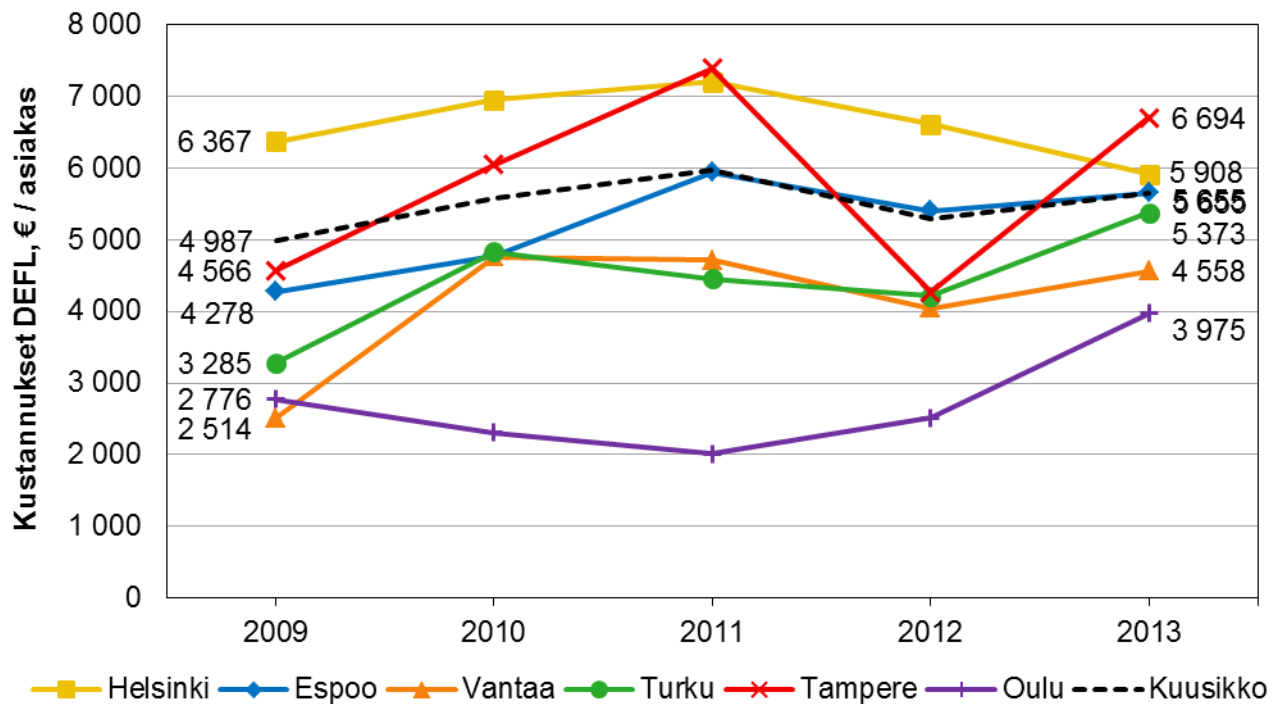
Kuvio 12. Henkilökohtaisen avun asiakkaille myönnettyjen avustustuntien %-osuudet neljässä eri luokassa vuonna 2013 (Tampereen tiedot puuttuvat).

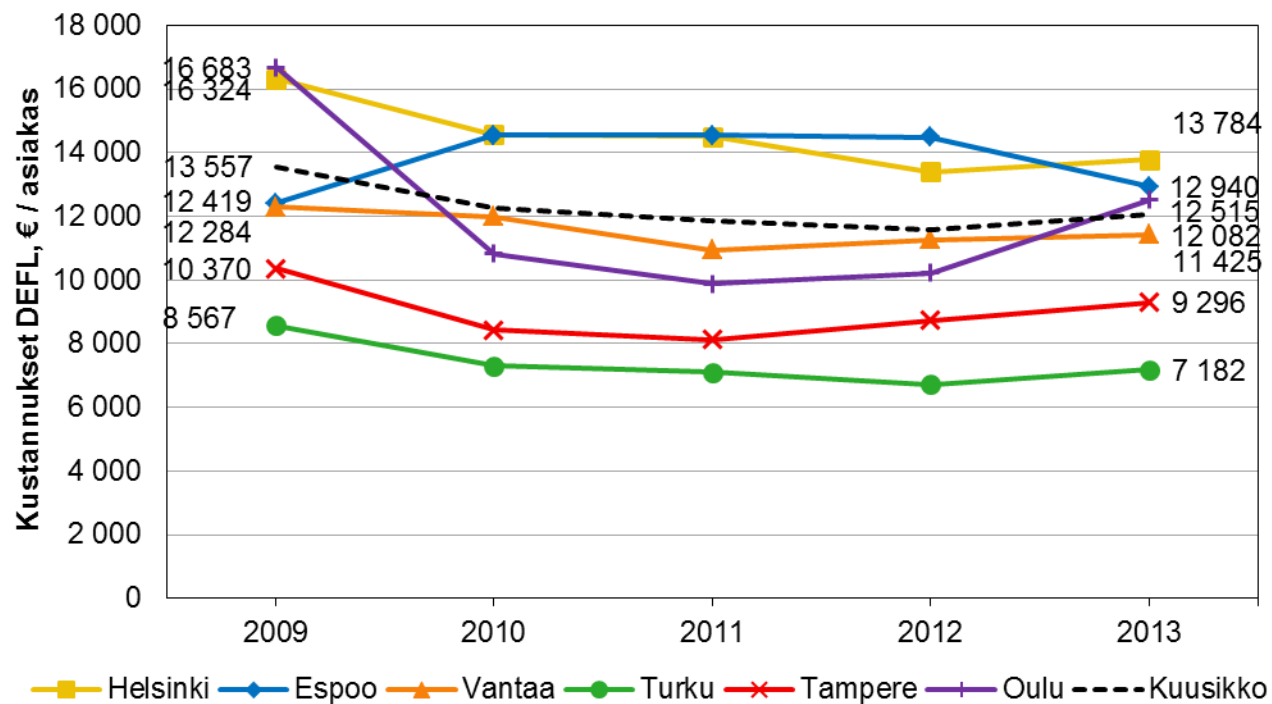
Kuvio 13. VpL:n mukaisten kuljetuspalvelujen vuosikustannukset asiakasta kohti vuosina 2009–2013 vuoden 2013 rahan arvossa kuutoskaupungeissa

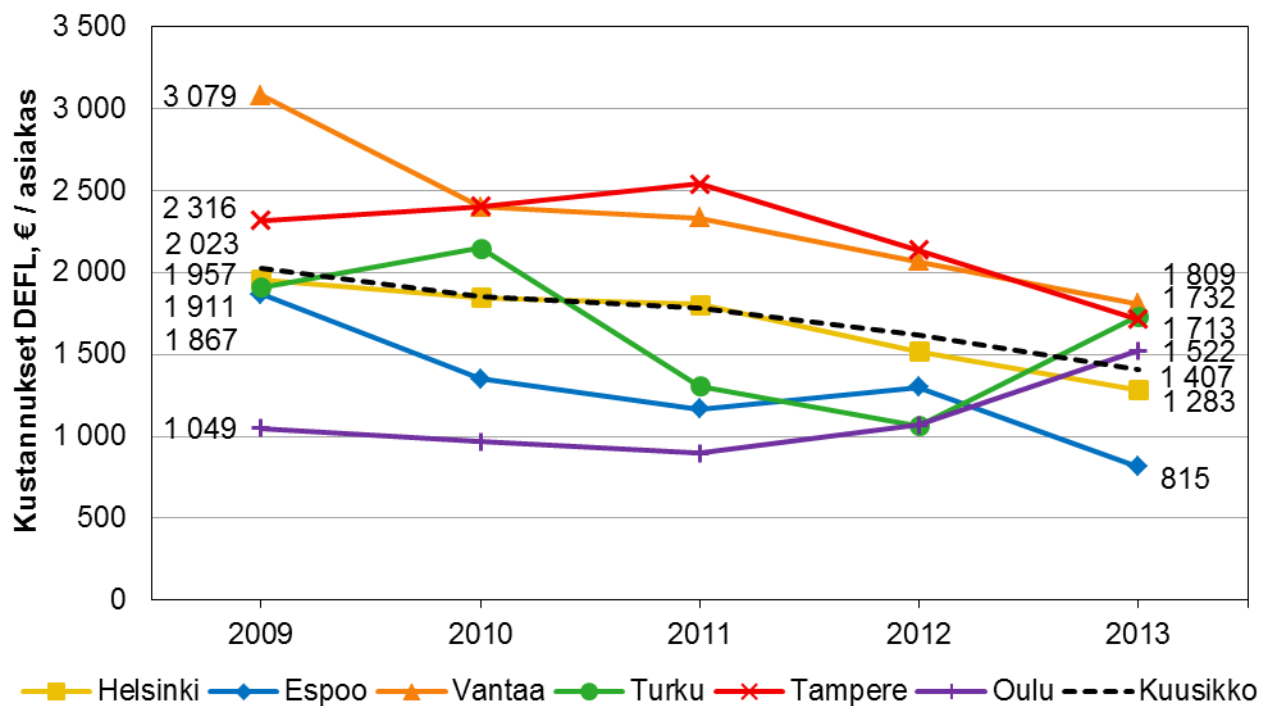
Kuvio 14. VpL:n mukaisen palveluasumisen vuosikustannukset asiakasta kohti vuosina 2009–2013 vuoden 2013 rahan arvossa kuutoskaupungeissa

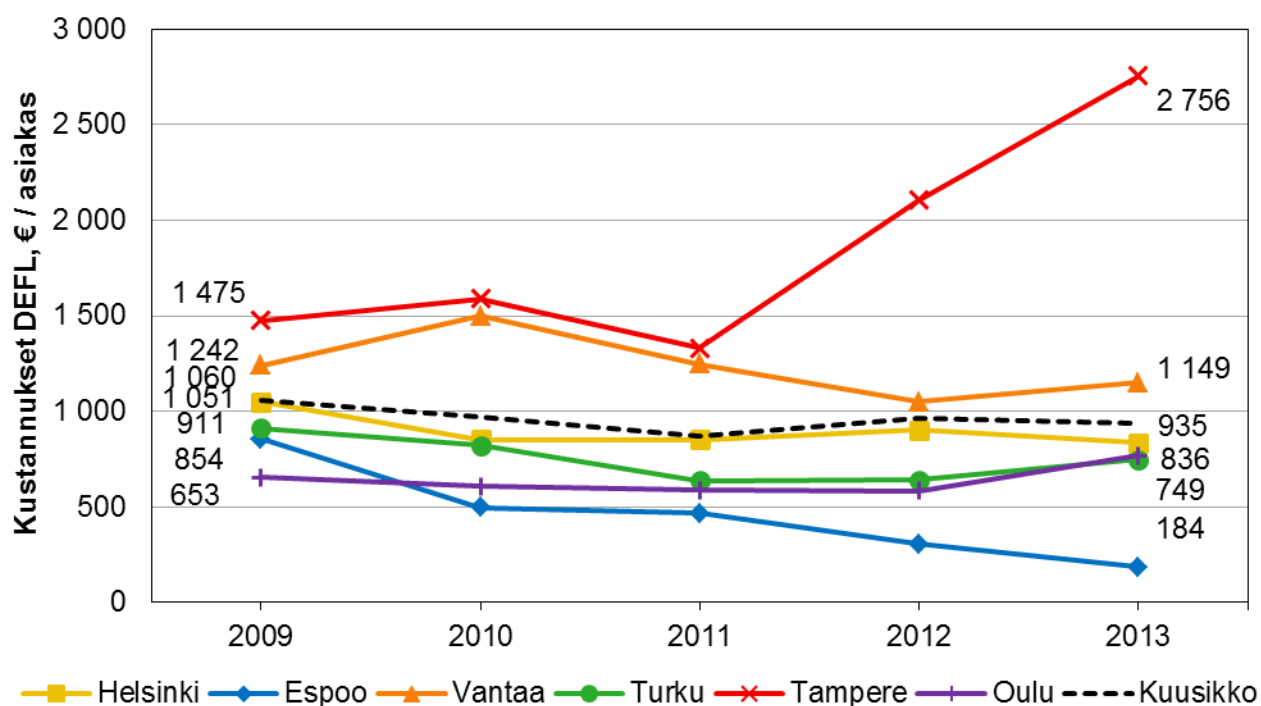
Kuvio 15. VpL:n mukaisen päivätoiminnan vuosikustannukset asiakasta kohti vuosina 2009–2013 vuoden 2013 rahan arvossa kuutoskaupungeissa

Kuvio 16. VpL:n mukaisen henkilökohtaisen avun vuosikustannukset asiakasta kohti vuosina 2009–2013 vuoden 2013 rahan arvossa kuutoskaupungeissa

Kuvio 17. VpL:n mukaisten asunnon muutostöiden vuosikustannukset asiakasta kohti vuosina 2009–2013 vuoden 2013 rahan arvossa kuutoskaupungeissa

Kuvio 18. VpL:n mukaisten asunnon välineiden ja laitteiden vuosikustannukset asiakasta kohti vuosina 2009–2013 vuoden 2013 rahan arvossa kuutoskaupungeissa

Liite 6: Yhteenveto Kuusikko-mittarin sisältävistä vammaispalvelujen asiakaskyselyistä**Taulukko 1.** Turun asiakastytyväisyyskysely vuonna 2013

Kyselyn tiedot	
Kunta	Turku
Selvityksen nimi	Vammaispalvelujen asiakastytyväisyyskysely
Selvityksen kohde	Päätöksen saaneet vpl-asiakkaat
Kyselyn toteutusajankohta	2013
Tulosten julkaisuvuosi	1.3. - 31.5.2013
Kyselyn kohderyhmä	Vpl-asiakkaat
Kyselyn toteutustapa	Postitse lähetetty kysely
Tavoiteltu vastaajamäärä	178
Vastausprosentti	0,33
Kuusikko-mittarilla arvioitu palvelu / arvioidut palvelut	
Tulokset	
1. Olen saanut riittävästi tietoa ja neuvontaa	3,7
2. Olen saanut asiallista kohtelua	4,3
3. Saamani palvelu on ollut asiantuntevaa	4,1
4. Saamani palvelu on vastannut tarpeitani	3,9
5. Olen saanut palvelua riittävän nopeasti	3,7
6. Olen voinut osallistua nykyisen palveluni suunnitteluun ja arviointiin	3,5
7. Saamani palvelu on parantanut elämäntilannettani	4
Yleisarvosana palvelusta (kouluarvosana)	7,8
Muuta huomioitavaa kyselystä	

Liite 7: Vammaispalvelujen Kuusikko-työryhmän jäsenten yhteystiedot 2013

Seija-Sisko Heikkilä, puheenjohtaja

Tampereen kaupunki
Vammaispalvelut
PL 98, 33201 Tampere
Puh. 050 342 1104
etunimi.sukunimi@tampere.fi

Anne Lappalainen

Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden
Tietohallinto- ja viestintäpalvelut
Tietohuolto- ja tilastopalvelut
PL 7011, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 09 310 43527, 040 334 4642
etunimi.sukunimi@hel.fi

Jonna Weckström

Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden
Perhe- ja sosiaalipalvelut
Vammaistyö, Vammaisten sosiaalityö
PL 6009, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 050 348 1313
etunimi.sukunimi@hel.fi

Anne Siipola (vara)

Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden
Tietohallinto- ja viestintäpalvelut
Tietohuolto- ja tilastopalvelut
PL 7011, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 050 309 8645
etunimi.sukunimi@hel.fi

Pentti Viitanen (vara)

Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden
Perhe- ja sosiaalipalvelut
Vammaistyö, Vammaisten sosiaalityö
PL 8160, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 050 347 5087
etunimi.sukunimi@hel.fi

Elina Lindström

Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Vammaispalvelujen palvelualue
PL 2513, 02070 Espoon kaupunki
Puh. 09 816 45924
etunimi.sukunimi@espoo.fi

Osmo Raaska

Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Vammaispalvelujen palvelualue
PL 2513, 02070 Espoon kaupunki
Puh. 050 592 2713, 09 816 57142
etunimi.sukunimi@espoo.fi

Kaisa Kiiski

Turun kaupungin hyvinvointitoimiala
Vammaispalvelut
PL 364, 20101 Turku
Puh. 02 262 6904
etunimi.sukunimi@turku.fi

Anita Lehtonen (vara)

Turun kaupungin hyvinvointitoimiala
Vammaispalvelut
PL 364, 20101 Turku
Puh. 050 342 4542
etunimi.sukunimi@turku.fi

Anne Filali

Oulun hyvinvointipalvelut
Palveluohjausyksikkö
PL 8, 90015 Oulun kaupunki
Puh. 044 703 6470
etunimi.sukunimi@ouka.fi

Marja Kääriäinen

Oulun hyvinvointipalvelut
Johdon tukipalvelut
PL 37, 90015 Oulun kaupunki
Puh. 044 703 45304
etunimi.sukunimi@ouka.fi

Raimo Ojanlatva

Oulun hyvinvointipalvelut
Asiakasohjausyksikkö
PL 8, 90015 Oulun kaupunki
Puh. 044 703 6514
etunimi.sukunimi@ouka.fi

Arja Mäkinen

Vantaan kaupunki
Vammaispalveluyksikkö
Karsikkokuja 17, 01360 Vantaa
Puh. 09 8392 2628
etunimi.h.sukunimi@vantaa.fi

Helena Lindell

Vantaan kaupunki
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala
Peltolantie 2 D, 01300 Vantaa
Puh. 09 8393 4097, 050 312 1773
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Anssi Vartiainen, sihteeri

Helsingin kaupungin tietokeskus

Tilasto- ja tietopalvelu

PL 8502, 00099 Helsingin kaupunki

Puh. 040 159 7441

etunimi.sukunimi@hel.fi

